PD 5111
.B4
1919
Copy 1

PUBLISHED BY M. D. BERLITZ,

28-30 West 34th St., New York.

FRENCH.

Methode Berlitz, Premier livre (object teaching and easy conversation; a purely natural method without translation) $1.25

Key to the first French Book containing in English the Pronunciation, Translation and Grammar of the French Text, with Explanation of Idioms. Arranged for Self-instruction or for Home Study, supplementing the Regular Class Work. 1.00

——**Deuxième livre** 1.25

The latter book consists of copious exercises in conversation and composition grammatically graded, and contains highly interesting reading matter. It can be used to advantage with any method. The new words are so arranged that their meaning is understood by context.

Littérature Française, with copious well-selected extracts. (This book is also admirably adapted for an advanced course in conversation and invaluable as a review of French Literature.) One volume, bound 1.75

Grammaire Pratique, 4 Vols. (sold separately) each . 1.00

Vol. 1. VERB DRILL, a practical course in the French Verb, mostly in form of conversational exercises, followed by complete rules for the use of tenses and moods.

Vol. II. NOM. PRONOM, ADJECTIF ET ARTICLE, a full treatise on these parts of speech, with abundant exercises.

Vol. III. ADVERBE, PRÉPOSITION, CONJONCTION ET OBSERVATIONS GÉNÉRALES.

Vol. IV. PRONONCIATION ET ORTHOGRAPHE, a complete course in all the difficulties of pronouncing and spelling.

Tableaux du Verbe, giving all the conjugations, regular and irregular, in two tables 15

Tableaux Muraux, (the above printed very large, 32 x 42; an invaluable help in teaching the verb. No recitation room should be without them.) The entire set. 2.00

Genre des Substantifs, all the rules on the gender of nouns (with exercises) 50

French with or without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 Volumes (sold separately), each 1.25

Key to exercises of the above (for each volume) . .25

Le Français Commercial 1.00

EDITION BERLITZ, French Comedies 25

GERMAN.

Methode Berlitz, Erstes Buch, $1.25; Zweites Buch (These books offer the same advantages as the French series.) $1.25

German With or Without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 volumes each (sold separately) 1.50

Key to exercises of the above (each volume) 25

Praktische Grammatik der deutschen Sprache. With numerous practical exercises 1.00

Das Geschlecht der Substantive, containing all the rules on the gender of nouns, with exercises 25

Deutsche Handelssprache 1.00

SPANISH.

Spanish Método Berlitz (complete) 1.75

Spanish With or Without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 vols., each (sold separately) 1.25

Key to the exercises of the above (for each volume) . .25

El Español Comercial 1.00

A Practical Smattering of Spanish 30

Los Verbos Aprendi dos por la Conversacion . . . 1.00

Los Verbos en dos Tables 15

ITALIAN.

Italian, Metodo Berlitz (complete) 1.75

I Verbi in due tavole 15

I Verbi Appèesi Mediante la Conversazione . . . 1.00

Letteratura Italiana 1.75

BOOKS IN OTHER LANGUAGES

RUSSIAN, BOHEMIAN, SWEDISH, DANISH, PORTUGUESE, POLISH, DUTCH, AND HUNGARIAN METHODS (each complete) 1.75

JAPANESE METHOD 3.00

FOR FOREIGNERS TO LEARN ENGLISH

Berlitz Method, First Book, $1.25; Second Book . . 1.25

English Literature 1.75

Commercial English 1.00

English Idioms and Grammar 1.25

PICTURES FOR THE OBJECT-LESSONS . . . 1.25

TABLEAUX BERLITZ, artistic, illustrated wall charts for object lessons in foreign languages; size 47 x 38 inches. A great help for conversation practice on almost any topic. Sets of 4 charts unmounted . . 6.00

Mounted on muslin with split rods 12.00

THE BERLITZ METHOD FOR CHILDREN

All Lessons based on Object-Teaching.
Profusely Illustrated; Large Print.

FRENCH PART $1.25

GERMAN PART 1.25

ENGLISH PART 1.25

THE LIBRARY OF CONGRESS 1800

Class PD 5111

Book .B4

Copyright No. 1919

COPYRIGHT DEPOSIT.

PI RLITZ,

ork.

Method and easy
con without
tra . . $1.25

Key to glish the
Pr of the
Fr Arranged
for plement-
ing . . 1.00

—De . . 1.25

T rcises in
con graded,
an tter. It
ca od. The
ne aning is
un

Littéra cted extracts. (This book is also admirably adapted for an advanced course in conversation and invaluable as a review of French Literature.) One volume, bound 1.75

Grammaire Pratique, 4 Vols. (sold separately) each . 1.00

Vol. 1. VERB DRILL, a practical course in the French Verb, mostly in form of conversational exercises, followed by complete rules for the use of tenses and moods.

Vol. II. NOM. PRONOM, ADJECTIF ET ARTICLE, a full treatise on these parts of speech, with abundant exercises.

Vol. III. ADVERBE, PRÉPOSITION, CONJONCTION ET OBSERVATIONS GÉNÉRALES.

Vol. IV. PRONONCIATION ET ORTHOGRAPHE, a complete course in all the difficulties of pronouncing and spelling.

Tableaux du Verbe, giving all the conjugations, regular and irregular, in two tables 15

Tableaux Muraux, (the above printed very large, 32 x 42; an invaluable help in teaching the verb. No recitation room should be without them.) The entire set. 2.00

Genre des Substantifs, all the rules on the gender of nouns (with exercises) 50

French with or without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 Volumes (sold separately), each 1.25

Key to exercises of the above (for each volume) . .25

Le Français Commercial 1.00

EDITION BERLITZ, **French Comedies** 25

GERMAN.

Methode Berlitz, Erstes Buch, $1.25; Zweites Buch (These books offer the same advantages as the French series.) $1.25

German With or Without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 volumes each (sold separately) 1.50

Key to exercises of the above (each volume) . . .25

Praktische Grammatik der deutschen Sprache. With numerous practical exercises 1.00

Das Geschlecht der Substantive, containing all the rules on the gender of nouns, with exercises 25

Deutsche Handelssprache 1.00

SPANISH.

Spanish Método Berlitz (complete) 1.75

Spanish With or Without a Master, the most practical method for self-instruction and schools; all difficulties simplified and pronunciation marked. 2 vols., each (sold separately) 1.25

Key to the exercises of the above (for each volume) . .25

El Español Comercial 1.00

A Practical Smattering of Spanish 30

Los Verbos Aprendi dos por la Conversacion . . . 1.00

Los Verbos en dos Tables 15

ITALIAN.

Italian, Metodo Berlitz (complete) 1.75

I Verbi in due tavole 15

I Verbi Appèesi Mediante la Conversazione . . . 1.00

Letteratura Italiana 1.75

BOOKS IN OTHER LANGUAGES

RUSSIAN, BOHEMIAN, SWEDISH, DANISH, PORTUGUESE, POLISH, DUTCH, AND HUNGARIAN METHODS (each complete) 1.75

JAPANESE METHOD 3.00

FOR FOREIGNERS TO LEARN ENGLISH

Berlitz Method, First Book, $1.25; Second Book . . 1.25

English Literature 1.75

Commercial English 1.00

English Idioms and Grammar 1.25

PICTURES FOR THE OBJECT-LESSONS . . . 1.25

TABLEAUX BERLITZ, artistic, illustrated wall charts for object lessons in foreign languages; size 47 x 38 inches. A great help for conversation practice on almost any topic. Sets of 4 charts unmounted . . 6.00

Mounted on muslin with split rods 12.00

THE BERLITZ METHOD FOR CHILDREN

All Lessons based on Object-Teaching.
Profusely Illustrated; Large Print.

FRENCH PART $1.25

GERMAN PART 1.25

ENGLISH PART 1.25

M. D. BERLITZ

SVENSK BOK

FYRADJE UPPLAGAN

M. D. BERLITZ
28–30 West 34th Street
New York

The Berlitz School
31 Boulevard des Italiens
Paris

The Berlitz School
321 Oxford Street
London

1919

PD5111
.B4
1919

ALL RÄTT FÖRBEHÅLLEN.

AUG -2 1919

Det är strängt förbjudet, att utan min skriftliga tillåtelse begagna sig av mitt namn i och för reklam. M. D. BERLITZ.

©CLA530411

"LOQUI LOQUENDO DISCITUR"

FÖRORD.

Berlitzska metoden, som är grundad på att ett främmande språk skall inläras genom åskådning och idéförbindelser, har redan förvärvat sig så många vänner och anhängare, att en förklaring av densamma väl är alldeles överflödig. Lärare, vilka ännu äro obekanta med metodens grundsatser, hänvisa vi till förorden till de tyska eller engelska delarna; ty för den svenska har endast obetydliga avvikningar funnits nödvändiga.

Innehållsförteckning över första boken.

A. Förberedningsövningar.

Åskådningsundervisning.

	Ordförråd:	Grammatik:	Sidan
Första lektionen . .	Föremål och färger. .	Jakande och nekande satser. Personliga pronomen; huvudordens genus; attribut och predikat; adjektivets form.	1
Andra lektionen . .	Utsträckning	Komparation	2
Tredje lektionen . .	Rörelse och ställning.	Rumsprepositioner. Tilltalsord. Intransitiva tidsord	4
Fjärde lektionen . .	Handlingen	Ackusativen som objekt till verbet. Ord, som styra ackusativ. Var? Något, någon, o. s. v.	5
Femte lektionen . .	Räkneord	Pluralis. Räkneadverb.	6
Sjette lektionen . .	Kroppsdelar	Verbet "hava"	7
Sjunde lektionen . .	Kläder	Possesiva pronomen	8
Åttonde lektionen .	Adverb		10
Nionde lektionen .	Alfabetet	Stavning. Ordningstal. Skiljetecken.	12
Tionde lektionen . .	Riktning och plats . .	Interrogativa och indefinita pronomen.	14
Elfte lektionen . .	Kunna, vilja, måste, o.s.v. Tung, lätt, svag, stark, o.s.v. För liten, stor nog o. s. v.	Modala hjälpverb. Infinitiv. Bisats.	15
Tolfte lektionen . .	Giva, lämna, sända, säga	Dativen	18
Trettonde lektionen	Se, höra, lukta, tala, äta, dricka, o.s.v Namn på matvaror, drycker, blommor, o.s v. Högt, lågt, fort, långsamt.	Dativen	20
Fjortonde lektionen	Fortsättning av föregående; servis; smak; lukt, angenäm, tycka om, vacker, ful.	. . . . .	22

B. Lättare läsestycken och samtal.

Undervisning i idéförbindelser (sammanhang).

	Ordförråd:	Grammatik:	Sidan
Klockan (Övning)	Tidsindelning		27
Året (Övning)	Fortsättning med tidsindelning.		28
Dag och natt (Övning)	Himlakroppar; ljust, mörkt, brinna, lysa, o. s. v.		30
Vädret (Övning)	Väderleksföreteelser	Tidsord	32
Första samtalet		Perfektum med "hava"	33
Andra samtalet (Övning)		Perfektum med "vara" Futurum	36
Växterna			36
Djuren (Övning)	Djurbeskrivningar. Leva, andas, dö. De fem sinnena.		38
Människan (Övning)	Tänka, lära, o. s. v. Förnimmelser. Beundra, gläjda sig, o. s. v.		40
Familjen (Övning)			42
Inbjudningen (Övning)	Namn på berg, floder, länder, o. s. v.		44
Avresan (Övning)	Det på resor, vid inköp, i hotell, på promenad, o. s. v. brukliga ordförråd.		46
Ankomsten (Övning)			48
En promenad genom Stockholm (Övning)			51
En promenad genom Stockholm (Övning)			54

Ett vackert förslag 107
Var han fann anställning 108
Kandidaternas svar 108
Vad kungen kunde göra med en sådan häst 109
Varför skulle han köra med fyra hästar 109
Han fick ej tala ut 110
En angenäm gäst 110
För stor risk 111
Hur han kände honom 111
Tjänarinnan med förnäma bekantskaper 112
När lyckan är huld 113
När Petter skulle gifta sig 114
Det var ej vår 117
Hästen står till er tjänst 120
Axel Oxenstjerna. (Ur svenska historien) 125
Kung Gustav III:s inflytande på svenska nationens lynne och tänkesätt. (Ur svenska historien) 136
Ära åt fäderneslandet! (Av Johan Olof Wallin) 138
Berättelser om Gustav Vasa i Dalarne. (Ur svenska historien) 141
Gustav Vasas befrielsekrig. (Ur svenska historien) 149
Bara till besvär. (Av Fredrik Nycander) 154
Rackare. (Av Fredrik Nycander) 158
Fadern. (Av Björnstjerne Björnson) 164

Innehållsförteckning till andra delen.

Indikativ: Presens, perfektum, futurum, o. s. v.

Sidan

Skolan (Övning 1, 2, 3) 61
Hyrandet av en våning (Övning 4, 5, 6) 65
Hos möbelhandlaren (Övning 1, 2, 3) 69
Hos skräddaren (Övning 1, 2, 3) 73
Hos sömmerskan (Övning 4, 5) 76
Ett besök (Övning 1, 2) 79
Om hälsotillståndet (Övning 3, 4) 84
Vintern (Övning) 87
Våren (Övning) 89
Sommaren (Övning) 90
Hösten (Övning) 92

Passiv.

Brödet (Övning) 93
De tre önskningarna (Övning) 94

Anekdoter och berättelser.

Miltons ros 101
Sin medicin 101
Sända och skicka 101
Vad sonen tänkte om det 102
Något om medaljer 102
Tyska pengar 103
Den fallande maskan 103
Vad för massa? 103
Moderskärlek 104
Logik 104
Ett missförstånd 104
Sviket ideal 105
Lagom 105
En taktlöshet utan like 105
En ärlig sup 106
Tro och vetenskap 106
Ja, det är något helt annat 107
Är jag en gås? 107

Första Lektionen.

Blyertspennan.	Tavlan.
Skrivpennan.	Stolen.
Boken.	Bordet.
Linjalen.	Dörren.
Kritan.	Fönstret.
Asken.	Väggen.
Papperet.	Golvet.
Bläcket.	Taket.

Vad är detta? Blyertspennan, stolen, bordet, o. s. v.

Är detta stolen? { Ja, detta är stolen. / Nej, detta är icke stolen, utan bordet.

Är detta tavlan, dörren, fönstret, o. s. v.?

Färgerna: Svart, vit(t), röd (rött), grön(t), gul(t), brun(t), grå(tt), blå(tt).

Tavlan är svart, kritan är vit, papperet är vitt, stolen är brun, bordet är brunt, väggen är grå, taket är grått, o. s. v.

Hurudan är stolen? Den är brun.

Hurudant är bordet? Det är brunt.

Hurudan är boken? Den är blå.

Hurudant är papperet? Det är blått.

Är boken svart? { Ja, den är svart. / Nej, den är icke svart, utan brun.

Är taket vitt? { Ja, det är vitt. / Nej, det är icke vitt, utan grått.

Denna bok är röd, denna är grön.
Detta är den röd*a* bok*en*, detta är den grön*a*.

Denna stol är brun, denna är svart.
Detta är den brun*a* stol*en*, detta är den svart*a*.

Detta papper är gult, detta är vitt.
Detta är det gul*a* papper*et*, detta är det vit*a*.

Hurudan är boken?	Den är röd.
Vilken bok är detta?	Detta är den röda boken.
Hurudant är papperet?	Det är vitt.
Vilket papper är detta?	Detta är det vita papperet.

Vilken blyertspenna är detta? Vilket bläck är detta? Vilken ask är detta? Vilket bord är detta? Hurudant är bordet? Är stolen brun? Vilken stol är detta? Hurudan är boken? Vilken bok är detta? Är boken svart? Nej, den är icke svart, utan brun. Är tavlan vit eller svart? Vilken tavla är detta? Hurudan är väggen? Vilken vägg är detta?

Andra Lektionen.

Den svarta blyertspennan är *lång*, den röda är icke lång, den är *kort*. Vilken blyertspenna är lång? Hurudan är den röda blyertspennan? Hurudan är den korta blyertspennan? Vilken blyertspenna är svart?

Den bruna boken är *bred*, den svarta är icke bred, utan *smal*. Vilken bok är bred? Hurudan är den breda boken? Hurudan är den svarta boken, bred eller smal? Vilken bok är svart?

Den röda boken är lång *och* bred, den är *stor;* den gråa boken är kort och smal; den är *liten*. Är

den röda boken stor? Hurudan är den gråa boken? Är den stora boken gul eller grön? Är dörren liten? Den röda boken är *tjock*, den gråa är *tunn*. Är den röda boken tunn? Vilken bok är tjock? Vilken bok är röd? Hurudan är den gråa boken? Hurudan är den röda boken, tjock eller tunn? Vilken bok är grå?

Lika lång som, längre än, den (det) längsta.
Lika kort som, kortare än, den (det) kortaste.

Den svarta blyertspennan är lång, och den bruna är lång, den svarta blyertspennan är längre än den bruna. Vilken blyertspenna är längre än den bruna? Är den bruna längre än den svarta? Är linjalen kortare än pennan? Är väggen kortare än dörren?

Den röda boken är större än den gråa, den gråa är mindre än den röda. Vilken bok är minst? Vilken är den tjockaste boken, den breda eller den smala?

Den bruna boken är större än den svarta, den svarta är *icke så stor* som den bruna. Taket är *lika (så)* stort som golvet. Är den svarta boken lika (så) stor som den gråa? Är bordet lika (så) långt som väggen? Är det vita papperet smalare än det gula, eller är det lika brett?

Vilken blyertspenna är *längst*, den röda, den svarta, eller den bruna? Vilken bok är *störst*, den gula eller den svarta? Vad är kortast, linjalen, blyertspennan eller kritan?

Pulpeten är *hög*, stolen är *låg*. Fönstret är lägre än taket. Är dörren lika hög som väggen? Vilket är högst, fönstret eller dörren?

Tredje Lektionen.

Den svarta boken är *på* bordet, den röda boken är *under* bordet. Pennan är *i* asken. Bordet är *mellan* väggen och fönstret. Är den svarta boken på bordet? Ja, den är där. Var är den röda boken? Den är under bordet. Var är linjalen? Är stolen mellan bordet och fönstret? Vad är i asken? Var är pennan? Vad är mellan väggen och bordet? Är stolen på bordet?

Detta är *herr* Berlitz, detta är *fru* Pettersson. Är detta fru Pettersson? Nej, detta är *fröken* Pettersson. *Vem* är detta? Detta är herr Berlitz. Herr Berlitz *står*, fröken Pettersson står icke, fröken *sitter*. Står herr Berlitz? Ja, *han* står. Står fröken? Nej, *hon* står icke, hon sitter. Vem sitter? Vem står? Står herr Berlitz på stolen? Var sitter fröken? Vem sitter mellan bordet och väggen?

Står stolen på bordet? Boken står icke, boken *ligger* på stolen. Var ligger papperet? Vad ligger i asken? Vem står mellan dörren och bordet? Vem är detta? Detta är herr Pettersson. Är detta herr Hanson? Nej, detta är fru Hanson. *Jag* är herr Berlitz. Fröken är fröken Schultz. Är jag herr Berlitz? Ja, Ni är herr Berlitz. Vem är herrn? Jag är herr Paulson. Bordet är *framför mig*, väggen är *bakom* mig. Stolen är bakom *Er;* bordet är mellan Er och mig. Jag är bakom Er, Ni är framför mig. Vad är bakom Er? Vem är framför mig? Vad är mellan Er och mig? Detta är herr Paulson. Fröken är framför *honom*. Är han bakom fru Paulson? Ja, han är bakom *henne*. Var är jag? Vem är mellan fru Hanson och herr Paulson? Var är frun? Är dörren bakom mig? Vem står framför Er? Är väggen framför herr Pettersson? Var är fönstret, bakom eller framför

fru Paulson? Det är bakom henne. Vem är jag? Var är herr Andersson? Vem är denna herre? Var är han? Vem är denna fröken? Var är hon? Vem står framför fönstret? Vem sitter bakom bordet?

Var? På, under, framför, bakom, mellan, i.

Vem? { Jag, ni (herrn), han, hon: sitter, står, ligger.
Mig, Er (Eder), honom, henne.

Fjärde Lektionen.

Jag *tager* boken, jag *lägger* boken på stolen. Vad tager jag? Tager jag linjalen? Nej, herrn tager icke linjalen, utan boken. Vem lägger boken på stolen? Vad lägger han på stolen? Vem tager asken? Var ligger asken? *Var* lägger herrn asken? Jag lägger den under bordet. Jag *går* till dörren, jag *kommer* till bordet. Kommer jag? Ja, herrn kommer. Vad gör herrn? Jag går. Vad gör herr Pettersson? Han tager boken. Vad gör fru Paulson? Hon lägger pennan i asken. Herr Berlitz *öppnar* fönstret, han *stänger* fönstret. Vem öppnar fönstret? Vad gör jag? Stänger jag dörren? Nej, herrn öppnar dörren. Öppnar jag fönstret? Vad gör herrn? Jag *tager* boken och *bär* den till fönstret. Jag tager papperet och *kastar* det på golvet. Var ligger boken? Vem tager boken? Vad bär herrn i handen? *Vart* bär herrn kritan? Bär jag stolen till fönstret? Vilken bok bär herrn till bordet? Vad kastar herr Berlitz på golvet? Kastar Ni boken på bordet eller under bordet? Vad gör jag? Gå till dörren herr Paulson! Vad gör herr Paulson? Vart går han? Går jag? Nej, herrn går icke, herrn *blir* på stolen. Blir herr Hanson på stolen? Nej, han går till dörren, men fröken Carlson

går icke, fröken blir här. Vem går till fönstret? Vem blir här? Vem blir där? Var blir jag? Blir Ni bakom bordet? Blir herrn mellan tavlan och bordet? Vart går herr Hanson? Öppnar herrn dörren? Går han bakom dörren? Nej, han blir här.

Vart (hän) lägger herrn kritan? Var ligger kritan? Vart går fröken? Var står herrn? Var står stolen? Vart bär herrn stolen? Var sitter fröken? Går herrn till dörren? Var blir Ni? Vart kastar Ni papper? Var ligger papperet? Det ligger i papperskorgen.

Femte Lektionen.

1 en	12 tolv	40 fyrtio
2 två	13 tretton	50 femtio
3 tre	14 fjorton	60 sextio
4 fyra	15 femton	70 sjuttio
5 fem	16 sexton	80 åttio
6 sex	17 sjutton	90 nittio
7 sju	18 aderton	100 hundra
8 åtta	19 nitton	200 tvåhundra
9 nio	20 tjugu	365 trehundrasextiofem
10 tio	21 tjugoen	1000 ett tusen.
11 elva	30 trettio	

Jag *räknar:* 1, 2, 3, 4, 5, 6, o. s. v. Räknar jag? Ja, herrn räknar. Räkna, fröken! Vad gör fröken? Vem räknar? Jag räknar *från* 9 till 12. 9, 10, 11, 12. Vad gör jag? Räkna från 1 till 12! Vem räknar? Vad gör fröken? 3 och 4 är 7. *Huru mycket* är 2 och 4? 2 och 4 är 6. Huru mycket är 5 och 5? Är 7 och 3 nio? Är 6 och 6 tolv? 3 och 3 är 6. 3 *gånger* 3 är 9. Huru mycket är 3 gånger 2? Är 3 gånger 4 tio?

Huru många?

En herre, en fru, en stol, två *herrar*, 3 *fruar*, 4 *stolar*.
En penna, två *pennor*.
En bok, en lektion, två *böcker*, tre *lektioner*.
Ett bord, ett fönster, ett papper, två bord, tre fönster, 4 papper.
Detta är: herrn, frun, stolen, pennan, boken, lektionen, bordet, fönstret, papperet.
Dessa äro: herrarna, fruarna, stolarna, pennorna, böckerna, lektionerna, borden, fönstren, papperen.

En herre går; två herrar *gå*. Här ligger en bok; där *ligga* två böcker. Herr Pettersson tager*) lektionen; herrarna *taga* lektionen. Boken ligger på bordet; pennorna *ligga* i asken. Herrarna *stå* framför fönstret, fruarna *sitta* på stolarna.

Var äro stolarna? *Huru* många stolar äro där. *Huru* många böcker ligga på bordet? Vad taga herr Berg och herr Karlson? Herrarna taga lektionen. Äro pennorna i asken? Huru många äro där? Var sitta dessa herrar? Stå fruarna eller sitta de? Huru många fönster äro här? Ligga papperen i boken eller i asken?

Sjette Lektionen.

Detta är håret. Håret är på **huvudet.** *Jag har* brunt hår och herrn har svart hår. Vad *hava vi* på huvudet? Har herrn svart hår? Vad för hår har fröken Pettersson? Vad för hår har jag? Vi ha**) två *ögon* i huvudet; detta är det **högra** ögat, och detta är det

*) tager = tar.
**) Vi ha = vi hava.

venstra. Fröken har blåa ögon. Vad för ögon har jag? Var äro ögonen? Huru många ögon har jag? Vilket öga är detta? Är detta det venstra? Vad för ögon har Ni?

På **sidan** av huvudet äro **öronen.** Vi ha två öron, ett höger och ett venster öra. Var äro öronen? Vilket öra är detta? Är detta det högra örat? **Näsan** är mellan munnen och ögonen. Näsan är under ögonen. Var är munnen? Vad är mellan munnen och ögonen? **Halsen** är mellan huvudet och **axlarna. Bröstet** är framtill och ryggen baktill. Detta är den venstra **armen.** Huru många armar ha vi? Vilken är den högra armen? Detta är två **händer.** Vilken arm är detta? Är detta den venstra? Vi ha tio **fingrar.** Huru många ha vi på vardera handen? Har herrn boken i handen? I vilken hand har herrn boken? Vad har jag i den högra handen?

Vi ha två **ben** och två **fötter.** Huru många ben har bordet? Vilken fot är detta?

Huvudet, håret, ansiktet, pannan, näsan, ögat, örat, kinden, munnen, halsen, axeln, bröstet, ryggen, sidan, armen, handen, fingret, benet, foten.

Sjunde Lektionen.

Rocken, västen, hatten, skon, kragen, näsduken, manschetten, halsduken.

Den herrn har *hatten* på huvudet. Jag har ingen hatt på huvudet. Herrn har en *rock* och under rocken *västen.* Rocken har två *ärmar*,. västen har inga ärmar. Rocken har fyra *knappar* och två *fickor.* Näsduken är

i fickan. Vad har herrn på huvudet? Hurudan är den hatten? Har frun hatten på huvudet? Var är den svarta hatten? Vad för en hatt har herr Paulson? Vad är längst, rocken eller västen? Vad för en rock har jag? Vad är under rocken? Huru många knappar har västen? Vad för en väst har jag? Huru många knappar har rocken? Har rocken ärmar? Huru många? Huru många fickor har rocken? Vad har herrn i handen? Vad har herrn i fickan? Har herrn en röd näsduk? Vad för en näsduk har fröken? Har herr Paulson näsduken i handen?

Jag har *handsken* på handen. Den här är för den högra handen och den där är för den venstra. Vi ha *skor* på fötterna. Vad har herrn på händerna? Vad för handskar har fröken? Har jag handskar? För vilken hand är den här handsken? Har herr Paulson handskar? Ja, han har handskar, men han har dem icke på händerna. Vad för skor ha vi? Har jag svarta? Jag har två *manschetter* och en *krage*. Hurudan är kragen? Vilken manschett är detta? Har denna rock en svart krage? Fru Anderson har en svart *klänning*, och hon har en svart hatt på huvudet. Har fröken Müller hatten på huvudet. Nej, hon har det icke. Vad för en klänning har fru Hanson? Vad för en hatt har hon på huvudet?

Jag har en hatt, och herrn har en hatt. *Min* hatt är svart, och *Er* hatt är brun. *Mitt* papper är på bordet; *Ert* papper är på stolen. Jag har *mina* handskar i fickan. *Era* äro på stolen. Är detta min hatt? Nej, detta är herr Hansons hatt. Vems bok är detta? Detta är Er bok. Vems bok tager jag? Herrn tager herr Paulsons hatt. Tager ni frökens hatt? Nej, jag tager icke *hennes*, jag tager min hatt. Vems bok har herr Hanson i handen? Han har *sin* bok. Var lägger han si*na* böcker? Lägger jag herr Paulsons böcker på stolen? Nej, ni lägger

icke *hans* böcker, men *Era* på stolen. Var ligga herrarn*as* böcker? *Deras* böcker ligga på bordet. Var ha vi *vara* näsdukar? Är fröken Petersons skor bruna? Är hennes klädning svart? Vems näsduk är detta? Vems rock är brun? Hurudana äro herrarnas skor? Var är herrns papper?

Vem? Herrn, frun, fröken.

Vems? Herrn*s*, frun*s*, frökens.

Min, Er (Eder), sin, vår, hans, hennes, deras bok.

Min*a*, Er*a* (Edra), sin*a*, vår*a*, hans, hennes, deras böcker.

Åttonde Lektionen.

Mycket, — litet:	Många, — få:
papper,	personer,
vatten,	böcker,
bläck,	bord.

I det stora glaset är *mycket* vatten; i det lilla är *litet*. Här, i den röda asken äro 30 pennor, där äro *många* pennor. Äro många i den svarta asken? Nej, där äro *endast* tre eller fyra, det är icke många, det är få pennor. I vilket glas är det mycket vatten? Är det mycket bläck i det lilla glaset? Har herrn mycket papper i fickan? Är det mycket papper i asken? Har jag många böcker? Huru många pennor har herrn? Äro många böcker på bordet? Nej, där äro få.

Mycket, mera, mest,
litet, mindre, minst.

Fem är *mer(a)* än två. Fem är *mindre* än åtta. Vad är *mest* 7 eller 9?

Är tio mera än femton? Är femton mera än fem? Huru mycket är femton mera än fem? Huru mycket är 3 mindre än 8? Är 3 och 5 mer(a) än 6 och 2? Nej, det är lika mycket. Vad är mest 2 och 2 eller 2 gånger 2? Huru mycket är 8 mer(a) än 5? 8 är 3 mer(a) än 5, 3 är *skillnaden* mellan 8 och 5. Huru stor är skillnaden mellan 8 och 5? Är skillnaden mellan femton och tio större än skillnaden mellan fem och tio?

Många, flera, de flesta.

Få, färre.

Jag har 100 kronor, jag har många kronor; herrn har 500 kronor, ni har *flera* kronor än jag. Herr Rothschild har miljoner, han har de *flesta*. Har herrn lika (så) många böcker som jag? Nej, jag har flera. Vem har de flesta pengarna? Vem har de flesta pennorna, herrn eller jag? Har herr Pettersson många böcker? Nej, jag har endast få. Huru många har fröken? Jag har 5, men herr Janson har *färre*, han har endast 3, han har färre än jag. Är 5 pennor många pennor? Jag har 5 pennor, Ni har 3, vi ha *tillsammans* 8. Huru många böcker ha fröken och herr Paulson tillsammans? Huru många kronor har fröken? Jag har inga. Har jag endast en bok? Nej, herrn har flera. Är det många bord här? Nej, här är endast ett bord. Hurudana äro dessa böcker? Den *ena* är svart och den *andra* är röd. Tager jag endast den röda? Nej, ni tager *båda* böckerna. Lägger herrn båda pennorna i asken? Äro båda böckerna gula? Sitter herrn? Jag sitter också, vi sitta båda.

Nionde Lektionen.

Jag *skriver* det svenska *alfabetet* på tavlan. Vad gör jag? Vad skriver jag på tavlan? Var skriver jag? Vem skriver på tavlan? Jag *läser*. Vad gör jag? Läser herrn? Vad läser ni? Läsa vi? Vad gör fröken?

Jag skriver *bokstäver* på tavlan. Detta är en bokstav. Jag skriver *ord* på tavlan, detta är ett ord. Jag skriver en *sats;* detta är en sats. Denna bokstav *heter* A, och denna B. Vad heter denna bokstav, och denna? Vad heter detta ord? Denna sats? Vad är detta, en bokstav eller en sats? Huru många bokstäver har ordet "bord"? Huru många ord har denna sats? Huru många *stavelser* har detta ord?

Detta ord är *svenskt:* "bok"; detta är *engelskt:* "book", och detta är *franskt:* "livre". Vad heter detta ord på *engelska?* På franska? Vad heter "bord" på engelska? På tyska? Läs detta ord på svenska (Berlin)! På tyska! På franska! Hur läser man detta ord på svenska (Paris)? På tyska? På franska? Är detta en engelsk bok? Vad för en bok är detta?

I Paris talar man franska, i Stockholm svenska, i London engelska, i Madrid spanska, i Rom italienska, och i Berlin tyska. Vad talar man i Berlin? I Paris? I Stockholm? Tala vi tyska här? Vad tala vi här? Läser ni franska? Skriver herrn engelska? Talar herrn svenska? Jag läser, skriver och talar svenska, men jag talar varken engelska eller franska. Talar fröken spanska? Nej, jag talar det icke, men jag läser det.

Är det *riktigt* att läsa detta ord (New York) som "Njo Jork"? Ja, det är riktigt. Vilket är riktigt, "stolen" eller "Stolet"? Stolen är riktigt. Är det riktigt att säga "borden"? Ja, det är rätt; det är flertal. Är boket rätt? Nej, det är *fel;* det heter "boken".

Jag *läser upp* det svenska alfabetet: A B C o s. v. Vad gör jag? Var så god och läs upp det svenska alfabetet. "A" är den *första* bokstaven, "B" den *andra*, "C" den *tredje*, "D" den *fjärde*, "E" den *femte*, och "Ö" den *sista*. Huru många bokstäver har det svenska alfabetet? Huru många vokaler? Huru många konsonanter?

Är "A" en vokal eller en konsonant? Huru heter den första bokstaven, den andra, den sista? Vilken bokstav i ordningen är: A? C? E? F? X? O?

"A" är den första bokstaven; alfabet *börjar* här; "Ö" är den sista bokstaven; med "Ö" *slutar* alfabetet. Detta är bokens första sida, boken börjar här. Detta är bokens sista sida, här slutar boken. Med vilken bokstav börjar alfabetet, med "A" eller "Ö"? Var börjar denna lektion? På sidan 24. Var slutar den. Med vilket ord börjar denna sats?

Jag *stavar* ordet "Fönster": F-ö-n-s-t-e-r. Vad gör jag? Vilket ord stavar jag? Stava ordet: bord, golv, nej, svensk, o. s. v. Vad gör herrn? Hur stavar man "golvet"? Hur stavar man "utan"? Är detta rätt? Hur skriva vi "händer"?

Jag skriver på tavlan: "Var är herrn"? Var är boken? Dessa satser äro *frågor*. "Jag är här". "Boken är på bordet", äro *svaren* på dessa frågor. Jag ställer denna fråga till Er: "Herr Pettersson, är Er rock svart"? Svara på min fråga! Vad gör Ni? Ställ en fråga till fru Hanson! Till vem ställer herrn en fråga? Vad frågar herrn fru Hanson? Svarar hon? Vad svarar hon?

Efter frågan sätter jag ett frågetecken. Detta är ett frågetecken (?). Detta är ett utropstecken (!). Detta är en punkt (.). Detta är ett komma (,). Detta ett tankstreck ( ). Vad är detta? Vad sätter man efter svaret, en punkt eller ett frågetecken?

Tionde Lektionen.

Hurudan?	pennan är röd.	Hurudana?	penn*orna* äro röd*a*.
Vadför?	en röd penna.	Vadför?	röd*a* penn*or*.
Vilken?	den röda pennan.	Vilka?	de röd*a* penno*rna*
Hurudan?	stolen är låg.	Hurudana?	stolar*ne* äro låg*a*.
Vadför?	en låg stol.	Vadför?	låg*a* stol*ar*.
Vilken?	den låga stolen.	Vilka?	de låg*a* stolar*ne*.
Hurudan?	boken är svart.	Hurudana?	böcker*na* äro svart*a*.
Vadför?	en svart bok.	Vadför?	svar*ta* böck*er*.
Vilken?	den svarta boken.	Vilka?	de svar*ta* böcker*na*.
Hurudant?	ögat är blått.	Hurudana?	ögon*en* äro blå*a*.
Vadför?	ett blått öga.	Vadför?	blå*a* ög*on*.
Vilket?	det blåa ögat	Vilka?	de blå*a* ögon*en*.
Hurudant?	bordet är stort.	Hurudana?	bord*en* äro stor*a*.
Vadför?	ett stort bord.	Vadför?	stor*a* bord.
Vilket?	det stora bordet.	Vilka?	de stor*a* bord*en*.

Huru många böcker äro där? Hurudana äro böckerna? Hurudana äro stolarna? Vadför böcker har herrn? Vilka böcker äro på bordet? Huru många stolar äro här? Vilka stolar stå bakom bordet? Vad ligger på bordet? Var stå stolarne? Vilka pennor ligga i asken? Ligga de bruna böckerna i asken? Huru många bord äro här? Är detta de stora borden?

Var sitta ögonen? Hur många ögon hava vi? Hurudana äro Era ögon? Vadför ögon har herrn? Har jag brunt hår? Huru många fickor har jag i rocken? Vad är i fickorna? Hurudana äro Era handskar? Vilka handskar äro på bordet? Huru många handskar har fröken? Äro mina handskar bruna? Vad göra vi här? Vi läsa. Vad läsa vi? Vadför böcker ha vi? Ligga de svenska böckerna på stolen? Vilka böcker ligga där? Hurudana äro böckerna, som vi hava i händerna? Vad ha vi på fötterna? Vilka skor äro dessa?

Vadför skor har jag? Huru många bokstäver har det svenska alfabetet? Huru många bokstäver äro i ordet: "stolen"? Vilka böcker öppna vi? Vilka herrar

skriva? Vad skriva vi? Vad tala vi här? Vad hänga vi på kroken? Var hänga hattarna? Vem sitter där? Vad taga herrarna? Vart lägga damerna sina böcker? Läsa damerna svenska?

Någon,	ingen,
något,	intet (ingenting).

På den röda stolen sitter jag, på den bruna sitter herrn, men på den gula stolen sitter *ingen*. Vem sitter här? Vem sitter på den bruna stolen? Sitter *någon* på den gula stolen? Ja, på den sitter jag. Står någon framför Eder? Vem står bakom bordet? Står någon framför bordet? Sitter någon framför fönstret? Nej, där sitter ingen. Vad har jag i handen? Herrn har papperet i handen. Har fröken papperet i den högra handen? Nej, jag har *ingenting* i handen. Har fröken *något* i den venstra handen? Ja, jag har något i den handen. Vad har Ni i handen? Vad har jag i fickan? Ligger något på stolen? Är något i asken? Vad står på tavlan? *Intet* (ingenting).

Sitter någon i hörnet? Vem sitter där? Fröken Pettersson sitter där. Herr Anderson sitter bredvid henne. Står någon framför fröken Pettersson och herr Anderson? Ja, där står någon framför *dem*. Vem sitter mellan väggen och bordet? Herrarne Berg och Hanson. Vad är framför dem? Är bordet bakom dem? Var står jag? Var står herrn? Bordet står mellan Eder och mig; det är mellan *oss*. Vad är framför oss? Vem sitter bakom oss?

Elfte Lektionen.

Jag *skär* papperet. Knappen *kan* jag icke skära. Jag *bryter* pennan; jag kan icke bryta nyckeln. Ni kan bryta blyertspennan; men ni kan icke bryta linjalen. Jag *river sönder* papperet; jag kan icke riva sönder

boken. Jag *rör vid* gasarmen. Herr Hanson är stor, han kan röra vid gasarmen; herr Paulson kan icke, han är för kort. *Vi kunna* icke röra vid taket, vi äro för korta. Fröken Berg har kritan, hon kan skriva. Herr Paulson har ingen krita, han kan icke skriva. Vi kunna räkna böckerna på bordet, men vi kunna icke räkna håren på huvudet.

Kan herrn skära papperet? Kan herrn bryta nyckeln? Rör vid taket! Herrn kan icke röra vid taket, taket är *för högt för* Er. Är gasarmen för hög för Er? Nej, den är icke för hög för mig, jag kan röra vid den. Jag är *lång nog* för att röra vid gasarmen, ni är icke lång nog *därtill.* Vem är längst herrn eller jag? Är herr Berlitz lång nog för att röra vid taket? Nej, han är för kort.

Detta är den *övre dörrkarmen;* herrn är icke lång nog att röra vid den. Jag är lång nog, jag kan röra vid den. Jag är längre än herrn. Kan jag röra vid gasarmen? Är den övre dörrkarmen för hög för mig? Är jag lång nog att röra vid taket? Är jag för kort att *skruva upp* gasen? Nej, herrn är lång nog; ni kan skruva upp gasen. Är herrn lång nog för att taga ned hatten från kroken? Hänger hatten för högt för Er?

Jag *lyfter* upp stolen. Vad gör jag? Var god och lyft ugnen, herr Karlson! Herrn kan inte lyfta ugnen, den är för *tung* för Er. Jag kan lyfta stolen, den är *lätt* nog för mig. Den stora boken är tyngre än den lilla; den lilla boken är lättare än den stora.

Är asken tung? Är ugnen lätt? Kan herrn bära *bort* detta bord? Är denna stol lätt nog för Er? Kan fröken bära den in i det andra rummet?

Herr Janson kan inte lyfta detta bord. Jag kan lyfta det. Jag är *starkare* än herrn; herrn är icke så stark som jag; herrn är *svagare.* Vem af oss är starkast; ni eller jag?

Jag *stänger* dörren; dörren är *stängd*. Kan fröken gå ut? Vad är det? Nyckeln. Jag öppnar dörren. Kan herrn gå ut?

Kan jag lyfta ugnen? Är jag stark nog för det? Är herrn för svag för att lyfta stolen? Är herrn stark nog för att bryta denna knapp? Kan fröken riva sönder detta papper? Kan herrn skära sönder detta papper?

Varför kunna vi inte röra vid taket? *Emedan* det är för högt. Varför kunna vi inte lyfta ugnen? Emedan den är för tung. Varför kan jag icke gå ut? Emedan dörren är stängd. Varför kan Oskar icke skriva? Emedan han icke har någon blyerts.

Varför kan herrn inte bryta denna linjal? Varför kunna vi inte gå ut? Varför kan jag inte röra vid taket? Varför kunna vi inte lyfta ugnen? Varför kan fröken icke skriva?

Jag kan riva sönder min bok. Varför gör jag det icke? Emedan jag icke *vill*. Ni kan *slå* sönder fönstret, men ni vill icke. Vi kunna gå ut, men vi *vilja* icke. Kan herrn gå ut? Vill herrn gå ut eller vill herrn *bli* här? Vad vill herrn tala här? Vi kunna tala engelska, men vi vilja här tala svenska. Vill fröken skriva? Vad vill fröken Anderson göra? Vill herrn, att jag talar engelska?

Om jag *reser mig*, kan jag röra vid gasarmen; men om jag sitter *kvar* på stolen kan jag icke röra vid den. Vi kunna inte gå ut, om jag stänger dörren. Om herrn har nyckeln, kan herrn öppna dörren och ga ut. Om vi inte ha någon krita, kunna vi inte skriva på tavlan.

Kan herrn taga bläckhornet, utan att gå till bordet? Kan herrn röra vid den övre dörrkarmen, om herrn *stiger upp* på en stol? Kunna vi gå ut i korridoren, om dörren är stängd? Kan fröken öppna

dörren, om fröken har nyckeln? Kan herrn öppna fönstret, om herrn sitter kvar på stolen?

Jag kan röra vid gasarmen, om jag stiger upp på en stol; men jag kan det icke, utan att stiga upp på en stol. (Eller: om jag icke stiger upp på en stol).

Kan herrn gå ut ur detta rum *utan* att öppna dörren? Kan fröken skriva på tavlan utan att resa sig upp? Kunna vi gå, utan att flytta fötterna?

Herrn kan inte gå ut, utan att öppna dörren; vi måste öppna dörren, om vi vilja gå ut. Jag kan icke gå, utan att flytta fötterna; jag måste flytta fötterna, om jag vill gå. Jag måste öppna boken, om jag vill läsa.

Vad *måste* jag ha, om jag vill öppna dörren? Vad måste vi ha, för att skriva? Vad måste fröken göra för att läsa?

Herr Berlitz vill gå ut, men han kan inte, emedan dörren är stängd. Han måste ha nyckeln, om han vill öppna den. Vad vill herr Berlitz göra? Kan han göra det? Varför kan han inte göra det? Vad måste han ha, om han vill gå ut?

Var god och skriv de ord, som stå på tavlan! Har herrn ingen blyerts? Vill herrn ha min blyerts? Vill ni också ha papper? Vill herrn ha sin hatt? Vad vill ni ha?

Tolfte Lektionen.

Jag *giver* (ger) Er en bok. Herrn *får* en bok av mig. Vad gör jag? (Till) Vem giver jag boken? Vad giver jag Er? Vem får den? Av vem får herrn den? Giv mig pennan! Vad gör ni? Vem får boken? Vad giver herrn mig? Av vem får jag den?

Giv blyertspennan åt herr Pettersson! Vad gör herrn? At vem giver ni pennan? Jag giver den åt herr Pettersson. Giver ni den åt herr Pettersson? Ja, jag giver den åt honom. Vad får herr Pettersson? Av vem får han den? Vad *ger* herrn fru Karlson? Jag *ger* henne en bok. Giver Er lärare böcker åt sina elever? Ja, han ger *dem* böcker. Vad ger herr Berlitz Eder, mina herrar? Han ger oss lektioner. Vad måste Ni giva honom? Vi måste giva honom pängar. Av vem får han pängar? Av oss.

Herrn kan inte taga bläckhornet, utan att gå till bordet: Ni är för *långt borta från* det. Jag *lämnar* det åt Er. Vad gör jag? Vem lämnar jag bläckhornet? Vad lämnar jag åt Er? Av vem får herrn det? Varför kan herrn icke taga boken? Var god lämna boken åt herr Berg! Vad gör ni? Åt vem lämnar ni boken?

Jag är för långt borta från Er, för att kunna lämna er boken; jag *bär* den till Er. Vad gör jag? Varför kan jag icke lämna den till Er? Till vem bär jag boken? Av vem får herrn boken?

Jag talar: "dörren är öppen". Jag *säger* att dörren är öppen. Talar jag? Vad säger jag? Talar jag svenska? Kan herrn säga det samma på franska? Talar herr Janson? Vad säger han? Säg mig vad jag har i handen! Vad gör herrn? Kan fröken säga mig, vem den där herrn är? Kan herrn säga mig, vems bild detta är?

Jag *heter* Berlitz, herrn heter Gustafson, mitt *namn* är Berlitz; Ert *namn* är Gustafson. Vad heter den där herrn? Säg mig Ert namn! Vad gör herrn?

Säg till herr Karlson, att han stänger dörren! (Var god herr Karlson, och stäng dörren.) Vad stänger herr Karlson? Vem säger det till honom? Gör herr Paulson, vad herrn säger åt honom?

Var så god och slå upp Er bok! Vad säger jag till Er? Herrn säger att jag *skall* öppna min bok. Var så god och lämna mig kritan! Vad säger jag, då jag *ber* om något? Herrn säger: "Var så god, och giv mig." Vad säga vi, om någon giver oss något? Vi säga: "*Tack*, eller: Jag tackar". Och vad svara vi, om någon tackar oss? Vi svara: "*Ingen orsak*". Bed mig om en blyertspenna! (Var så god och giv mig en blyertspenna.)

Herr Karlson, säg till herr Ring, att han skall bära denna bok till herr Möller! Vad gör herr Karlson? Han *sänder* en bok till herr Möller. Vad sänder herr Karlson till herr Möller? Till vem sänder han den? Med vem sänder han den?

Jag skriver ett bref till herr Hanson. Jag kan icke **själv** lämna honom brevet, emedan han icke är här; han är i Stockholm. Jag måste sända brevet till honom. Jag sänder Er en bok. Lämnar jag den själv åt Er eller sänder jag den med *en annan* person? Jag vill skriva ett brev till Er; skall jag själv bära det till Er, eller skall jag sända Er det med en annan? Var god och bär det själv till mig. Var god och giv mig bläckhornet, herr Anderson! Sänder Ni det till mig? Nej, jag bär det själv till Er. Var god och giv mig Er penna, fröken! Nej, jag kan det icke, jag skall skriva själv.

Trettonde Lektionen.

Vad göra vi med blyertspennan? Med nyckeln? Med kritan? Med handen? Varmed skriva, taga, halla, gå, vi? Med vilken hand skriver herrn? Varmed drager jag stolen?

Jag *ser* med ögonen. Vi *höra* med öronen. Vad göra vi med ögonen? Vad ser herrn i detta rum?

Varmed ser man? Ser fröken någon bakom dörren? Kan herrn se mig, om jag står bakom dörren? Vad ser herrn på stolen? Kan herrn se, om herrn sluter ögonen? Varmed höra vi? Jag *knackar.* Hör herrn detta? Hör fröken, vad jag läser? Ser herrn vad jag gör?

Här äro *blommor:* en *ros*, en *tulpan*, en *viol*, en *nejlika.* Rosen *luktar gott*, gasen luktar *illa.* Papperet luktar varken gott eller illa, det luktar (icke alls) *alldeles* icke. Varmed luktar herrn? Luktar rosen *bättre* än nejlikan? Vad lukta vi med? Lukta alla blommor? *Somliga* lukta, *andra* lukta icke. Luktar bläcket lika illa som gasen? Nej, gasen luktar *sämre.* Vilka blommor lukta *bäst?*

Vi tala med munnen. Tala vi engelska här i skolan? Talar herrn lika bra svenska som jag? Talar herrn bättre tyska än jag?

Jag talar *högt;* ni hör *bra.* Jag talar *lågt;* ni hör icke bra. Huru talar Er lärare, högt eller lågt? Huru talar fröken?

Jag läser i en bok. Jag läser *fort.* Jag läser *långsamt.* Talar läraren långsamt och högt? Var god och läs, herr Berg! Hur läser herr Berg? Talar herrn svenska långsammare än engelska?

Vi *äta* och *dricka* med munnen. Vi äta: äpplen, päron, druvor, bröd, kött, potatis och andra *matvaror.*

Vi dricka: vatten, vin, öl, kaffe, te, mjölk och andra *drycker.*

Äter herrn äpplen? Äro päron goda att äta? Äter fröken bröd till kött? Dricker herrn kaffe? Vad lägger herrn i kaffet? Lägger fröken socker i sitt te? Vilken färg har kaffe utan mjölk? Dricker ni mjölk? Det, som man äter kallar man *mat;* (matvaror); vad man dricker kallar man *dryck.*

Var god och säg mig (räkna upp) några matvaror. Säg mig även några drycker. Är lemonad en dryck? Lemonad gör man av citron, vatten och socker.

Kan fröken säga mig vad man gör vin av? Och varav gör man äpplevin? Dricker herrn äpplevin? Äpplen och päron äro *frukter;* bönor, ärter, potatis och kål äro grönsaker. Är potatis en frukt? Äter herrn mycket grönsaker? Var god och räkna upp några grönsaker!

Fjortonde Lektionen.

Då vi vilja äta, sätta vi oss till bords. En vit *bord-duk* ligger på bordet. Framför varje person står en *tallrik.* Vi lägga maten på tallriken. Tallriken är *rund.* Bordet är *fyrkantigt.* Maten bär man till bordet på fat (i karotter). Vi taga den ur fatet (karotten) och lägga den på tallriken.

Vi äta soppan med *skeden* och köttet med *gaffeln.* Vi dricka kaffet ur *koppen* och vattnet ur *glaset.*

Tallriken, fatet, karotten, koppen, glaset, flaskan, buteljen, skeden, gaffeln, kniven. Varmed skära vi köttet? Varmed föra vi köttet till munnen? Vart sätta vi oss, om vi vilja äta? Vad lägger man på bordet? Var står tallriken? Varmed äta vi soppan? Varaf äta vi den? Vari bära vi maten till bordet? Vari äro grönsakerna? På vad är köttet, när man bär det till bordet? På **fatet.** Varur dricka vi vin? Dricker herrn det ur buteljen? Nej, jag häller vinet ur buteljen i glaset. Varur dricker fröken kaffe? Vill fröken ha en kopp kaffe?

Vi lägga socker i kaffet. Varför göra vi det? Emedan kaffe utan socker icke **smakar** godt. Varmed **smaka** vi? Vi smaka med tungan. Huru smakar kaffe utan socker? Det smakar **bittert.**

Och huru smakar socker? Det smakar **sött.** Vadför en smak har citronen? Den smakar **sur.** Vilken smak och vilken lukt ha smultronen? De smaka gott och

lukta också gott, deras smak såväl som deras lukt är **angenäm**. Har gasen en angenäm lukt? Nej, den luktar mycket illa; den har en **oangenäm** lukt.

Vinet smakar gott, *jag* **tycker** *om det.*

Rosen luktar gott, jag tycker om den.

Gasen luktar icke gott, jag tycker icke om den.

Vi tycka om det, som är angenämt. Vi dricka socker till kaffe. Varför göra vi det? Emedan vi tycka om det. Äta vi salt till köttet? Varför göra vi det? Äta vi salt till kaffe? Varför icke? Emedan vi icke tycka om det. Tycker herrn om citron? Tycker fröken om smultron? Ja, jag tycker mycket om smultron. Tycker herrn om rödvin? Tycker herrn om te? Nej, jag tycker icke om te, men Oskar tycker mycket om det.

Vad tycker herrn bäst om, vin eller öl? Tycker fröken bättre om te än kaffe? Vilken blomma tycker herrn bäst om, rosen, tulpanen eller styvmorsblomman?

Det, som är angenämt att se, är **vackert**. Statyn av Apollo från Belvedera är vacker. Venus från Milo är vacker.

Det, som är oangenämt att se, är fult. Apan är ful. Medusahuvudet är fult.

Är hästen vackrare än kamelen? Är rosen en vacker blomma? Är Venus från Milo en vacker staty? Är påfågeln vacker? Har den vackra fjädrar? Har den vackra ben? Varför tycker herrn icke om att se smutsiga händer? Emedan de äro fula. Har man några vackra statyer i Stockholm? Är Stockholm en vacker stad? Vilken är den vackraste gatan i Stockholm? Är det italienska språket vackert? Är påfågeln vackrare än ugglan? Äro sönderrivna skor vackra? Nej, de äro fula.

Lättare läsestycken och samtal.

Klockan.

Där på bordet står en klocka. På denna se vi två visare, en stor och en liten. Den stora visar minuterna, den lilla visar timmarna. En timme har sextio minuter, och på en minut gå sextio sekunder. Tjugofyra timmar göra ett dygn.

Man har olika slags klockor: väggur, bordstudsare och fickur. Vägguret hänger på väggen, bordstudsaren står på byrån eller kakelungsgesimsen, och fickuret bära vi i fickan.

Ett väggur är av trä; en bordstudsare är av marmor eller brons; ett fickur är av guld, silver eller nickel. Jag har ett silverur och fröken ett guldur. Där på väggen hänger en träklocka.

Klockan på byrån går icke. Vi måste draga upp den. Vill herrn draga upp sitt ur? Här är nyckeln. Ställ klockan rätt! Klockan är nu halv elva. Herrn ställer den försent. Vi ställa den på tio precis. Jag har ett mycket gott ur; det går varken för fort eller för sakta, det går rätt.

Huru mycket är klockan, fröken? Klockan är tre kvart på tolv. Er lektion börjar klockan elva och slutar klockan tolv; den varar en timme.

ÖVNING.

1. Varom tala vi i föregående stycke? 2. Finnes det ett väggur i detta rum? 3. Var befinner det sig? 4. Har herrn ett fickur? 5. Var är Ert fickur? 6. Huru många visare har vägguret? 7. Äro visarna lika långa? 8. Vad visar den stora? 9. Visar den lilla sekunder? 10. Huru många minuter gå på en timme? 11. Huru många gå på en halv timme? 12. Äro 40 minuter tre kvarts timme? 13. Huru många minuter göra en kvarts timme? 14. Varav är ert ur? 15. Är mitt ur av guld? 16. Är Er klänning av siden? 17. Varav är denna stol? 18. Är detta bord också av trä? 19. Huru mycket är klockan? 20. Huru dags börjar Er lektion och när är den slut? 21. Går ert fickur? 22. Vad måste vi göra, om klockan icke går? 23. Varmed drager ni upp ert ur? 24. Är denna nyckel av koppar eller av järn? 25. Kan herrn säga mig namnen på några metaller. 26. När måste man ställa klockan? 27. Går Ert ur för sent? 28. Går mitt ur rätt? 29. Huru länge varar er lektion? 30. Vadför ett ur hänger på väggen?

Året.

Trehundrasextiofem dagar utgöra ett år. Året dela vi i tolv månader eller femtiotvå veckor.

En vecka har sju dagar; de heta: söndag, måndag, tisdag, onsdag, torsdag, fredag, lördag. Sex dagar i veckan arbeta vi; och en dag, söndagen, arbeta vi icke. Söndagen är en vilodag.

Månadernas namn äro: januari, februari, mars, april, maj, juni, juli, augusti, september, oktober, november, december. Några av dessa månader ha trettioen dagar, andra trettio, och februari ensam har tjugoåtta.

Vart fjärde år har februari tjugonio dagar, och året därför trehundrasextiosex. Ett sådant år kalla vi skottår.

Det är fyra årstider på ett år: Vår, sommar, höst och vinter. Mars, april och maj äro vårens månader; juni, juli och augusti äro sommarens; hösten innehåller månaderna september, oktober, november; och under månaderna december, januari och februari ha vi vinter. Kan ni säga mig, i vilken årstid vi nu äro? Vi äro i vintern. Denna årstid varar till den tjuguförsta mars, och då börjar våren.

I dag är det den femtonde januari, igår var det den fjortonde, och i morgon är det den sextonde. Då ni vill se, vilken dag det är i månaden eller vilken dag i veckan vi hava, så slår ni upp almanackan. Här är en almanacka. Ser ni här! Förra året var den första januari på en tisdag, i år var den första januari en onsdag, och nästa år, 1913, infaller den 1. januari på en torsdag. I dag, den femtonde januari, är det en lördag. Således ha vi i dag den sista lektionen i veckan; skolan är stängd på söndagen.

Nu är er lektion slut och herrn kan gå hem, men vi måste skriva många övningar till nästa måndag. Hör ni det! Uret slår. Klockan är tolv.

ÖVNING.

1. Hur många dagar gå på ett år? 2. Huru kallar man ett år som har trehundrasextiosex dagar? 3. När börjar året? 4. När slutar det? 5. Vilken är den första, tredje, femte och åttonde månaden på året? 6. Huru heta veckans sju dagar? 7. Huru heter den näst sista månaden på året? 8. Vilken månad i ordningen är Mars? 9. Huru heter den sista dagen i veckan? 10. Vilken dag i veckan är det i dag? 11. Var det söndag i går? 12. Vilka dagar kommer ni hit? 13. Är nästa lördag den

femtonde? 14. Huru länge stannar ni här? 15. Huru länge varar er lektion? 16. Vilken datum ha vi nästa måndag? 17. Vilken datum var förra torsdagen? 18. Är månaden slut i morgon? 19. I vilken årstid äro vi nu? 20. Huru länge räcker en årstid? 21. Huru heter den årstid, som följer efter vintern? 22. Äro vi nu i våren? 23. Huru heter dagen före söndagen? 24. Huru mycket är klockan nu? 25. Vilka dagar arbeta vi? 26. Arbeta vi på söndagen? 27. På vilken dag infaller i år den trettioförsta december? 28. Huru många vilodagar äro i veckan? 29. Huru många dagar har ett skottår? 30. Är i år ett skottår?

Dag och natt.

Ett dygn har två delar: dag och natt. Under dagen är det ljust, och vi kunna se; men under natten är det mörkt, och vi måste tända gasen, om vi vilja se.

Herrn säger, att det icke är mycket ljust här; där är en tändsticka; var så god och tänd gasen! Nu brinner gasen; den upplyser rummet. Kom icke för nära lågan; om ni rör vid den, bränner ni er. Är det nu ljust nog? Kan ni se bra?

Gasljuset är icke mycket starkt; därför upplyser man stora salar med elektriskt ljus, som är klarare och angenämare.

Dagsljuset kommer ifrån solen, som är på himmelen. Se ut genom fönstret! Ser ni den blåa himmelen över oss? Under natten är solen icke synlig; vi kunna icke se den, men vi kunna se månen och stjärnorna. Det finns så många stjärnor, att man icke kan räkna dem.

Dagens början heter morgon, och dess slut heter afton. Om morgonen går solen upp i öster, och om aftonen går den ned i väster.

Om middagen står solen i söder. Det väderstreck, som ligger mitt emot söder, heter norr. Öster, väster, söder och norr äro de fyra väderstrecken.

Om sommaren går solen upp mycket tidigt, klockan tre eller fyra, och dagarna äro långa; men om vintern går den upp sent, klockan sju eller ännu senare, och dagarne äro då korta.

Under dagen arbeta vi. Om aftonen lägga vi oss i vår säng och sova, om morgonen stiga vi upp och kläda oss samt äta frukost.

ÖVNING.

1. Huru indela vi de tjugufyra timmarna? 2. När är det ljust? 3. Är det ljust nu? 4. Varifrån kommer dagsljuset? 5. Var är solen? 6. Lyser solen under natten? 7. Varmed upplyser man detta rum om aftonen? 8. Vad göra vi om aftonen för att kunna se? 9. Vad se vi på himmelen under natten? 10. Huru heta väderstrecken? 11. Var går solen upp? 12. Huru dags går solen upp i Mars? 13. Går solen tidigt upp om sommaren? 14. Hurdags går solen upp nu? 15. Under vilken årstid äro dagarna långa? 16. Äro nätterna nu längre än dagarna? 17. Kan ni se, då det är mörkt? 18. Varför tända vi gasen! 19. Varmed tänder man gasen? 20. När lägger ni er att sova? 21. När sover ni? 22. Vad gör ni om morgonen? 23. Huru dags äter ni frukost? 24. Huru länge arbetar ni? 25. Arbetar ni gärna? 26. Är månens ljus så starkt som solens? 27. När skiner månen? 28. Skiner solen nu? 29. Kan man räkna stjärnorna? 30. Var går solen upp? 31. Var går hon ned?

Vädret.

Himlen är grå, den är betäckt med moln; det börjar att regna; stora droppar falla ned. Slå upp ert paraply! Så, nu äro vi skyddade emot vattnet, som kommer ovanifrån. Huru smutsigt är det icke att gå. Gatan är betäckt med smuts. Vid varje steg vi taga, stänka vi ned oss. Vi vilja vända om hem; det är för fult väder för att gå ut.

Här i rummet är det mycket angenämt. Vi vilja byta om våra kläder; taga av oss de våta och taga torra på oss.

Vilken ful dag! Ser herrn, nu börjar det också att snöa! Regndroppar, blandade med snöflingor slå emot fönsterrutorna. Det är icke längre årstid för snö, vi äro redan i maj, men det är väder såsom i december.

Det är mycket kallt. Sätt er vid elden och värm er! Elden är mycket svag. Var god och lägg kol på elden, Christian! Är det varmt nog för er nu? Håll edra fötter emot kakelugnen! Fryser herrn ännu? Nej, tack, jag fryser icke mera. Tag av edra skor; de äro ju alldeles våta. Det är icke bra att ha kalla fötter.

Huru blåsigt är det icke! Se på den där mannen, han måste hålla sin hatt fast med handen. Se, nu slår vinden ut och in på hans paraply. Denna blåst gör vädret ännu otrevligare, men den driver bort molnen; det regnar nu mindre häftigt.

Här i Stockholm ha vi mycket snö, det snöar ofta här. Herr B. skriver till mig från Nizza, att himmelen där alltid är klar, och att solen sällan är betäckt med moln. Han tager aldrig något paraply med sig, då han går ut.

ÖVNING.

1. Hurudan är himmelen vid dåligt väder? 2. Varmed är himmelen betäckt? 3. Regnar det nu? 4. Vad faller om vintern från himmelen? 5. Är det bra att gå om gatorna äro betäckta med smuts? 7. Vad har ni i handen för att skydda er emot regnet? 8. Hurudant är vädret i dag? 9. Går fröken ut i dåligt väder? 10. Är det för varmt i detta rum? 11. Är det kallt ute? 12. I vilken månad snöar det? 13. Snöar det ofta i februari? 14. Snöar det ofta i april? 15. Snöar det stundom i augusti? 16. Fryser ni? 17. När eldar man i detta rum? 18. Gör man upp eld i kakelugnen om sommaren? 19. Varmed eldar man? 20. Varmed skydda vi oss emot kölden? 21. Varifrån kommer värmen? 22. Skiner solen i dag? 23. Skiner solen om vintern så varmt som om sommaren? 24. Är det alltid obehagligt att spatsera i regnväder? 25. Var sätter ni er för att värma er? 26. Går herrn gärna ut, då det är vackert väder? 27. Vad är det, som fördriver molnen? 28. I vilken månad är det ofta blåsigt? 29. I vilken månad taga vi på våra tjocka kläder? 30. Är himmelen ofta betäckt med moln i Nizza? 31. Vad måste vi alltid bära, om det regnar?

Första Samtalet.

(Den förflutna tiden.)

A. — Någon knackar.

B. — Vem knackade?

C. — Jag hörde ingenting.

A. — Ah, det är Ni! Varför öppnade Ni icke utan att knacka?

C. — Jag kunde inte. Jag hade inte mina händer fria.

A. — Har herrn något till mig?

C. — Jag har tagit med mig paketet, som herrn lämnade kvar hos oss i går.

A. — Tack så mycket. Det var mycket vänligt av Er. Var så god och sitt ner. Varför har herrn satt sig vid kakelugnen? Fryser Ni?

C. — Ute frös jag, men här är det varmt.

A. — Snöar det ute?

C. — I natt har det först regnat och sedan snöat, men i dag på morgonen sken solen.

A. — Varför har herrn icke tagit av överrocken?

C. — Jag kan icke stanna länge.

A. — Var så god och stanna hos oss till middag?

C. — Tack så mycket, men jag kan icke, jag har redan ätit.

A. — Men en kopp kaffe kan herrn väl dricka.

C. — Tack, men jag har nyss druckit en kopp.

A. — Har herr Berg talat om för Er att hans broder skrivit till honom från Tyskland?

C. — Ja, han har i brevet svarat på allt, han frågat honom om.

A. — Har herrn läst brevet?

C. — Nej, men herr Berg har talat om det för mig. Har herrn också fått ett brev?

A. — Jag har ännu inte hämtat mina brev på posten, jag har icke haft tid.

C. — Vad har herrn då gjort?

A. — Jag arbetade igår på en artikel, som jag skriver för en tidning.

C. — Har Ni slutat den?

A. — Nej, jag har ännu några sidor kvar att skriva.

C. — När började den?

A — I förrgår.

C. — Har ni visat artikeln för herr Berg?

A. — Jag gav honom en del att läsa igenom. Han stack den i fickan och tog den med hem. Där lade han den på bordet, varpå jungfrun tog den, rev sönder den, och kastade den i elden.

C. — Då måste Ni skriva om den igen; det var mycket tråkigt.

A. — Var herrn på teatern i går?

C. — Ja, jag var där med Olof.

A. — Stannade Ni länge?

C. — Nej, vi gingo efter en kort stund; emedan det var så varmt i salongen.

A. — Vi ha icke varit ute om aftnarna. På eftermiddagarne ha vi spatserat i parken och gått hem klockan åtta.

C. — Nu måste jag gå, jag har redan varit här för länge, Farväl.

A. — Adjö!

ÖVNING.

1. Hur dags har herrn stigit upp? 2. När åt Ni frukost? 3. Har Ni tagit ett bad eller tvättade Ni Er bara? 4. Vem steg först upp, Ni eller herr A? 5. Varthän gick herrn för att äta frukost? 6. Vem gick dit med Er? 7. Vem satt till höger om Er? 8. Drack fröken sitt kaffe med eller utan grädde? 9. Huru länge stannade herrn i rummet? 10. Vad har brevbäraren haft med sig till Er? 11. Gick han in i rummet? 12. Var stannade han? 13. Vad hade han i händerna? 14. Har Herrn svarat på brevet? 15. Huru många brev har Ni skrivit i dag? 16. Vad har fröken tagit för en lektion? 17. Har jag givit Er den sista lektionen? 18. Vem har givit Er den? 19. Kom läraren hem till Er eller gick

Ni till skolan? 20. Knackade läraren innan han steg in? 21. Vem hörde knackningen? 22. Vem öppnade dörren? 23. Huru mycket var klockan då läraren kom in i rummet? 24. Vad hängde han på kroken? 25. Var satte han sig? Behöll han sina böcker i handen? 26. Vad gjorde Ni under lektionen?

Andra samtalet.

(Den tillkommande tiden.)

A. — God morgon, herr Karlson! Varför har Ni stigit upp så tidigt?

B. — Jag skall resa bort klockan åtta.

A. — Varthän skall Ni resa?

B. — Först skall jag resa till Norrtälje, och om jag har tid, skall jag resa till Upsala.

A. — Skall er fru resa med Er?

B. — Ja, hon skall följa med till Norrtälje.

A. — Skall hon även resa med till Upsala?

B. — Nej, hon skall icke resa så långt; hon ville gärna, men hon kan icke. Hon har för mycket att göra i Norrtälje. Vi skola icke taga barnen med.

A. — Hos vem skola de stanna?

B. — Fröken Emelie skall vara hos dem.

A. — När skall herrn vara tillbaka?

B. — Jag skall komma hem, så snart jag kan

ÖVNING.

1. Huru dags skall herr Karlson resa? 2. Varthän skall han fara? 3. Vem skall resa med honom? 4. Huru länge skall han stanna i Upsala? 5. Skola barnen resa till Upsala? 6. Var skola de vara? 7. Vem skall vara hos dem? 8. Skall herrn taga lektionen i morgon?

9. Vadför en lektion skall Ni taga? 10. Huru dags skola vi börja lektionen? 11. Vem skall komma med Er? 12. Skall herrn arbeta på söndag? 13. Varför skola vi icke arbeta? 14. Skola vi vara här i morgon? 15. Skall fröken resa till Tyskland nästa år? 16. Skall herrn gå på teatern i afton? 17. Skall jag hava nöjet att se Er i morgon?

Växterna.

I dag är det mycket varmt; låtom oss göra en spatsertur i fria luften. Kom hit, så sätta vi oss under detta träd. Här sitta vi mycket bra. Huru vacker är icke denna gröna färg för ögonen. Marken är alldeles betäckt med gräs. Gräsplanen ser ut som en matta.

Vad heta dessa hvita blommor? Det är gåsblomster och de gula äro smörblommor. Var så vänlig och plocka några, men låt roten sitta kvar så att blommorna kunna växa vidare. Vi kunna binda en bukett och taga den med oss hem.

Ser herrn de många träden på berget? Det är en skog. Denna eks lövverk är så tätt, att vi icke kunna se igenom det. Alla träd äro icke lövträd, några äro barrträd.

Skola vi inte gå hem nu? Ser herrn de träd, som växa kring det lilla huset? Huru skönt är det icke att se en sådan fruktträdgård, om träden äro fulla med frukt! Detta hus tycker jag bättre om. Huru vackra äro icke vinrankorna omkring fönstren och de härliga rosenbuskarna framför dem. Herrn tycker om blommor, icke sant? O ja! Ni finner alltid några i mitt fönster. Här har Ni en rosenknopp, sätt den i knapphålet.

Var så vänlig och trampa icke på blomkålen, som växer där vid sidan av nejlikorna. Herrn vill plocka äpplen? O nej, Ni kan icke äta dem, de äro ännu icke mogna.

Nu måste vi gå hem. En annan gång kunna vi göra en längre spatsertur.

ÖVNING.

1. Vad heter stycket, som vi hava läst? 2. Vart vilja de herrar gå, om vilka vi tala? 3. Vad kallar man en plats, som är betäckt med gräs? 4. Vart sätta sig de herrar, om vilka vi läst i detta stycke? 5. Vad heter ett ställe, på vilket många träd stå? 6. Var befinner sig den del av växten, som man kallar rot? 7. Säg mig ett träd, vars (vilkens) frukt mognar om sommaren? 8. Vem har skrivit boken, som Ni nu läser? 9. Säg mig de frukter, vilka (som) Ni tycker bäst om? 10. Vad gör herrn, som sitter bredvid Eder? 11. Vad heter damen, som står vid fönstret? 12. Vad är det för handskar, som ligga på bordet? 13. Säg mig de blommor, vilkas lukt är angenäm! 14. Huru kallar man träd, vilkas frukter vi gärna äta?

Djuren.

Människor och djur kunna röra sig, emedan de leva. För att leva måste de andas, äta, och dricka; utan luft och näring kunna de icke leva, de dö.

Människan och djuren hava fem sinnen. Dessa äro: Synen, hörseln, lukten, smaken och känseln. Ögonen äro synorganen och öronen hörselorganen; lukten har sitt säte i näsan, smaken finns i tungan och känseln är utbredd över hela kroppen. Synen visar oss före-

målens färg, form, storlek, läge och den plats, där de befinna sig. Genom hörseln iakttaga vi de olika ljuden. Genom känseln förnimma vi isens kyla, ugnens värme, en smärta, om vi bränna oss, och vi märka, om en sak är mjuk eller hård.

Man indelar djuren i följande klasser: Fyrfotadjur, fåglar, fiskar, reptilier, amphibier, insekter.

Fyrfotadjuren leva på land. De hava fyra fötter att gå springa och löpa med. Deras kropp är betäckt med hår. Vi uppräkna här följande fyrfotadjur: Hästen, oxen, kon, åsnan, fåret, hunden, katten -- dessa äro husdjur — lejonet, tigern, björnen, vargen, räven äro vilda djur.

Fåglarna leva på jorden och i luften. De hava utom sina två fötter även två vingar, med vilka de flyga. I stället för näsa och mun hat de en näbb. Deras kropp är betäckt med fjädrar. Till fåglarna höra: Hönan, anden, gåsen, påfågeln, örnen, strutsen, ugglan, svalan och sparven.

Människan och de ovan beskrivna klasserna hava rött, varmt blod och ett hjärta, som driver blodet i omlopp. De hava lungor att andas med och en mage, varmed de smälta födan. Om dessa organ icke arbeta väl, är människan eller djuret sjukt.

Fiskarne leva i vattnet. De hava varken fötter eller vingar; de hava fenor och röra sig genom simning. Deras kropp är betäckt med fjäll.

Ormen är en reptil, som icke har några fötter. Den kryper på marken. En amphibium kan leva på land och i vattnet. Till denna klass hör grodan.

Biet, som giver oss honung, och silkesfjäriln, från vilken vi erhålla silket, äro nyttiga insekter. Myggan och flugan äro skadliga.

ÖVNING.

1. Kunna växterna röra sig? 2. Vad måste djuren göra för att leva. 3. Vad är nödvändigt för att leva? 4. Kunna vi leva utan näring? 5. Vad heta de fem sinnena? 6. Vilka äro verktygen för de fem sinnena? 7. Vad förnimma vi genom vart och ett af de fem sinnena? 8. Huru heta djurklasserna? 9. Läs upp husdjuren! 10. Till vilken nytta äro de för oss? 11. Vilket vilddjur är likartat med en hund? 12. Vilken är skillnaden emellan fåglarna och fyrfotadjuren? 13. Vad heter den största av fåglarna? 14. Är den nyttig? 15. Vad heter den lilla, gråa fågeln, som vi se på gatan? 16. Vilken tam fågel har de vackraste fjädrarna? 17. Vad andas vi med? 18. Vad göra vi med magen? 19. Var lever fisken? 20. Huru kalla vi fiskens rörelse? 21. Kan ormen gå? 22. Vilken nytta gör biet? 23. Till vilken klass hör det? 24. Tillhör denna bok Er? 25. Vem tillhör den där blyertspennan?

Människan.

Många djur hava en skarpare lukt och hörsel än människan, (Örnen kan se föremål på mycket längre håll än vi; hunden kan genom sin fina lukt följa sin herres spår), men hos människan är hjärnan mera utvecklad. Med hjärnan, som är i huvudet, tänka vi.

Vi kunna tänka på närvarande och frånvarande föremål eller personer. Ni tänker nu på Er lektion; om Ni tänker på något annat, kan Ni inte följa min undervisning. För att meddela andra personer våra tankar tala vi. Jag tänker: Ni sitter för nära ugnen, och jag säger till Er, att Ni bränner Er, om Ni sitter där länge.

Om någon tänker mycket och riktigt, säga vi, att han har gott förstånd, och om någon lär fort, säga vi, att han har anlag. Ni lär svenska språket mycket fort, emedan Ni har anlag därför. Ni förstår bra de fina skillnaderna i de grammatikaliska formerna, emedan Ni har gott förstånd. En hund har mera förstånd än en katt. Den har lättare för att förstå sin herre. Åsnan kan inte lära någonting: den är dum, den har litet förstånd.

Det, som vi hava lärt väl, veta vi. Ni vet många svenska ord; Ni har lärt dem under Edra lektioner. Herr Berlitz har sagt mig Ert namn, jag vet därför, vad Ni heter. Jag vet, vad herrn har i handen. Jag vet inte, vad herrn har i fickan, emedan jag icke kan se det.

Vi behålla icke alla saker, som vi hava lärt; det finnes saker, som falla ur minnet, vi glömma dem. Ni har lärt många svenska ord, men Ni har glömt en del av dem.

Hos människan äro förnimmelserna och känslorna finare utvecklade än hos djuren. En moders kärlek till sitt barn är större än djurens till sina ungar.

Vi känna beundran för det sköna. Vi se gärna en vacker bild eller staty. Men vi hava motvilja för det fula; därför tycka vi icke om att se ett dött djur eller ett smutsigt föremål.

Vad vi tycka om, vilja vi gärna hava. Den, som tycker om hästar, önskar äga en eller två. Om Ni går ut, önska vi gott väder. Tycker fröken om det svenska språket? Önskar Ni att tala det flytande?

En angenäm förnimmelse kalla vi nöje. Vi höra med nöje god musik. Jag läser även med nöje en god bok. Om Ni hör något oangenämt, så beklaga vi det. Jag beklagar, att herr X är sjuk. Tager Ni edra lektioner med nöje? Beklagar Ni, att Ni icke kan taga flera lektioner. Beklagar Ni, att Edra svenska lektioner nu äro slut.

ÖVNING.

1. Vilken fågel har skarp syn? 2. Vilket husdjur har mycket utvecklad lukt? 3. Var sitter organet för tänkandet? 4. Kan man med lätthet urskilja fotspår i snö? 5. Huru stort är avståndet emellan Stockholm och Göteborg? 6. Vilket djur följer sin herre på gatan? 7. Var är hjärnan belägen? 8. Kan Ni tala rätt utan att först tänka? 9. Tänkte Ni i går på Edra lektioner? 10. Hava alla människor anlag för musik? 11. Vad lär Ni här? 12. Varpå tänker Ni, då Ni ser ett dukadt bord? 13. Vart gå barnen för att lära sig att läsa och skriva? 14. Vet lärjungen bättre än läraren, vad som är rätt eller orätt? 15. Vad tala vi om? 16. Vet Ni, vilket år Gustav II Adolf föddes? 17. Har Ni vetat det en gång? 18. Har Ni glömt det? 19. Var lärde Ni det? 20. Vad erfar Ni vid betraktandet av en vacker bild? 21. Tycker Ni om att se ett dött djur? 22. Varför icke? 23. Önskar Ni vara rik? 24. Vad önskar Ni att lära här? 25. Vad önskar Ni för väder, då Ni vill gå ut och spatsera i parken? 26. Är det nöje för Er, då läraren säger, att Ni talar bra? 27. Gläder Ni Er, då lektionen är slut? 28. Försummar Ni gärna Er lektion? 29. Varför icke?

Familjen.

A. — Vet Ni, var herr Berg bor?

B. — Jag vet på vilken gata han bor, men jag har glömt numret.

A. — Känner Ni fru Berg?

B. — Ja, jag är mycket väl bekant med herr Bergs familj.

A. — Huru många barn finns i familjen?

B. — Två flickor och tre gossar.

A. — Kan Ni säga mig namnen på barnen?

B. — De heta: Olga, Bertha, Olof, Anton och Erik.

A. — Huru gammal är Olga?

B. — Hon är tre år gammal; hennes bröder och syster äro äldre.

A. — Så är Olga herr Bergs yngsta dotter. Är det äldsta barnet en gosse eller en flicka?

B. — Det är en gosse på 16 år.

A. — Är det den gossen, som har talang för musik.

B. — Nej, den äldste gossen heter Anton, hans yngre broder Olof är det som spelar fiol mycket bra.

A. — Det måste vara en stor glädje för föräldrarna att hava sådana barn.

B. — O ja, de äro mycket nöjda med sin son; de andra barnen äro även mycket snälla; den äldsta dottern jälper sin mor med varjehanda.

A. — Skall inte Olof snart skickas i musikskola?

B. — Han har redan varit där, men var mycket ofta sjuk. Därför togo föräldrarna honom hem.

A. — Det var tråkigt. Tror Ni, att han kan komma dit igen.

B. — Ja, när han är tillräckligt frisk och stark. Han är nu mycket bättre.

A. — Det är roligt att höra. Sedan huru länge känner Ni familjen?

B. — Jag har varit skolkamrat med fadern; jag har även varit god bekant med farfadern.

A. — Lever farfadern ännu?

B. — Nej, han är död sedan två år tillbaka. Men mormodern lever ännu bland sina barn och går ofta ut och spatserar med sina barnbarn.

A. — Jag har stor lust att bliva bekant med herr Berg.

B. — Kom med mig. Jag skall presentera Er.
A. - - Det skall bliva mig ett stort nöje.

ÖVNING.

1. Vad tala vi om i detta stycke? 2. Huru kallas familjens överhuvud? 3. Av huru många medlemmar består familjen Berg? 4. Vem är mycket god bekant med familjen? 5. Vad har herr B. glömt? 6. Vet han, var familjen bor? 7. Var bor Ni? 8. Huru många söner och döttrar har fru Berg? 9. Huru heta Olgas bröder? 10. Har herrn någon broder och syster? 12. Bo Edra föräldrar här? 13. Var bor Er broder? 14. Leva Edra farföräldrar ännu? 15. Tänker Ni någon gång pa, att alla människor måste dö? 16. Är det en angenäm tanke? 17. Hör Ni med nöje en god konsert? 18. Vilken av sönerna spelar fiol mycket bra? 19. Varför måste han lämna skolan? 20. När skall han gå tillbaka till skolan? 21. Varför säger herr A.: "Det var tråkigt"? 22. Vad beklagar han? 23. Varmed visar den äldsta dottern att hon älskar sin mor? 24. Varför kan Olga inte hjälpa till med? 25. Vart begiva de båda herrarna sig? 25. Vilken önskan vill herr B. uppfylla?

Inbjudningen.

A — Vill Ni följa med mig till Stockholm?

B. — Mycket gärna. Jag har aldrig varit där, men som jag länge önskat få se Sveriges vackra huvudstad, skall jag med största nöje begagna mig av tillfället och resa dit tillsammans med Er.

A. — Nå, då begiva vi oss åstad redan i kväll, om det icke är olägligt för Er.

B. — Alldeles icke. Det passar mycket bra. Vi kunna stanna en vecka i Stockholm och sedan fara kanalvägen till Göteborg. Om vädret är vackert, lär en resa på kanalen vara en av de angenämaste färder, man kan företaga.

A. — Kan man komma hela vägen från Stockholm till Göteborg med ångbåt?

B. — Ja visst. En sådan resa varar i fyra dagar, och båtar gå flera gånger i veckan.

A. — Det skall bliva mycket roligt. Det påstås, att denna väg skall vara utomordentligt vacker.

B. — Skola vi icke utsträcka vår resa till Kristiania och möjligen även till Telemarken? Jag har hört berättas så mycket om Norge och dess härliga natur, att jag fått stor lust att göra ett besök i detta land.

A. — Jag är rädd, att jag icke får tid därtill; jag måste snart återvända hem.

B. — Huru dags skola vi resa? Har Ni någon tidtabell?

A. — Var så god, här har Ni en.

B. — Låt mig se. Här ha vi Malmö-Stockholm. Skola vi fara med expresståget, som avgår klockan tio och femton eftermiddagen? Då äro vi i Stockholm klockan elva och tjugofem i morgon förmiddag.

A. — Ja, det blir nog bäst. Då komma vi fram tidigt nog för att skaffa oss ett bra hotell och sedan se oss om litet i staden.

B. — Således kommer jag och hämtar Er i kväll klockan halv tio. Packa Era saker i förmiddag, så att vi icke bliva uppehållna i kväll.

B. — Ja. Nu måste jag gå, ty jag har ganska mycket att uträtta, innan vi resa. Farväl så länge.

B. — Farväl.

ÖVNING.

1. Huru lyder överskriften till föregående stycke? 2. Varför har det denna överskrift? 3. Var befinna sig de herrar, om vilka det talas? 4. Bo de i Malmö, eller äro de där på genomresa? 5. Vartill inbjuder den ene den andre? 6. Antager herr B. denna inbjudning? 7. Varför antager han den? 8. Vad är Stockholm? 9. Räkna upp namnen på de förnämsta staterna i Europa jämte deras huvudstäder. 10. Vad för folkslag bor det i dessa länder, och vad för språk tala de? 11. I vilket land bor Ni? 12. Huru länge ämna herrarne stanna i Stockholm? 13. Varthän skola de sedan fara, och på vad sätt skola de resa? 14. Vad tror herr B. om en resa på kanalen? 15. Vad har herr A. hört om denna väg? 16. Varför skola de icke resa till Norge? 17. Hoppas herr A., att han skall kunna resa ännu längre? 18. Vad nödgas han göra? 19. Vad göra de för att få veta, huru dags de skola avresa? 20. Med vilket tåg skola de fara? 21. Huru länge dröjer det, innan de komma till Stockholm? 22. Varför vilja de helst resa på kvällen? 23. Var skola de träffas? 24. Hålla de länge på med att samtala? 25. Varför skiljas de åt så snart?

Avresan.

A. — Åh, är ni redan här! Ni har kommit tidigt, klockan är endast nio.

B. — Bättre för tidigt än för sent. Jag tycker icke själv om att vänta och vill därför icke heller gärna låta andra vänta på mig.

A. — Har Ni redan ätit kväll (svard)?

B. — Ja, jag tackar, för en halv timme sedan. Jag har även skickat mina saker till bangården. Äro edra koffertar redan åstad?

A. — Nej, de äro ännu kvar här.

B. — Då måste vi taga en droska.

A. — Jag vore mycket tacksam, om Ni ville telefonera efter en. Under tiden skall jag packa in några saker, som icke fingo rum i kofferten.

B. — Vagnen håller redan utanför.

A. — Var god och säg till portieren, att han låter bära ned mina koffertar. Men var är min hatt? Jag kan icke finna den.

B. — Se efter, om den finns i garderoben.

A. — Den är icke där.

B. — Har Ni sett efter i det andra rummet?

A. — Nej, det har jag icke.

B. — Så gör det då. — Har Ni funnit den?

A. — Ja, här är den.

B. — Nå, då kunna vi fara.

A. — Huru mycket kostar åkturen?

B. — Här är taxan. Priset är en krona och femtio öre för två personer samt tjugofem öre stycket för ressakerna. Det blir tillsamman två kronor och femtio öre.

A. — Jag giver honom tre kronor, så får han femtio öre i dricks pengar. Här är stationen; vill Ni vara så god och låta ett stadsbud bära in koffertarna, medan jag köper biljetter?

B. — Det skall jag gärna göra.

A. — Var är biljett-luckan? Jo, där är den. Två första klass till Stockholm.

Biljettförsäljaren. — Ett hundra femtio kronor och tio öre. Skall det vara sovplatser?

A. — Ja.

Biljettförsäljaren. — Tio kronor extra.

B. — Nu måste vi polettera sakerna. Var god och kom med till bagageluckan, biljetterna måste uppvisas.

A. — Här äro de. Huru mycket väga koffertarna?

B. — Ungefär nittio kilo.

A. — Då blir det övervikt.

B. — Här äro poletterna. Låtom oss nu gå in i väntsalen.

A. — Huru mycket är klockan?

B. — Fem minuter över tio.

A. — Då stiga vi upp på tåget. Dörrarna äro öppna.

ÖVNING.

1. Kommer herr B. för. sent? 2. Väntar Ni gärna på någon, som icke kommer? 3. Låter Ni ibland er lärare vänta? 4. Huru dags åt herr B. sin kvällsmat? 5. Vad frågar herr A. herr B.? 6. Vad svarar denne? 7. Stannar herr B. hos sin vän, medan denne packar ihop sina saker? 8. Vad gör han? 9. Vad gör herr A. under sin väns frånvaro? 10. Vad säger herr B. då han kommer tillbaka? 11. Äro de nu färdiga att avresa? 12. Varför avresa de icke strax? 13. Finner han slutligen sin hatt? 14. Var fanns den? 15. Varom tala de på vägen till bangården? 16. Gå de till fots? 17. Vad göra de då de anlänt till bangården? 18. Var köper man biljetter? 19. Huru mycket väga deras koffertar? 20. Var brukar man vänta, om man kommer för tidigt till tåget. 21. Huru dags stiga de upp på tåget?

Ankomsten.

A. — Nu äro vi snart framme. Detta är Saltskog, och om en halv timme skola vi vara vid Stockholms Centralstation.

B. — Då är det bäst, att vi lägga i ordning våra filtar och resväskor.

A. — Vill Ni kanske skaffa en droska, medan jag tager reda på våra koffertar? Nu stannar tåget, låt oss stiga ur. — Vi skola ropa på ett stadsbud, som kan bära koffertarna till droskan. — Kör till Grand Hotell.

B. — Vi skola se efter taxan, annars kan kusken begära för mycket av oss.

A. — Det behöfs icke. Detta är en taxameterdroska, och priset, som beräknas efter väglängden, angives för varje meter på den lilla tavla, som Ni ser där framför Er. Några andra droskor användas aldrig i Stockholm numera.

B. — Utmärkt. På det sättet kan man icke bliva bedragen.

A. — Nu stannar droskan. Äro vi redan framme vid hotellet? — Kunna vi få ett rum med två bäddar?

Portieren. — Ja, två trappor upp.

A. — Finns det hiss?

Portieren. — Ja visst.

A. — Låtom oss se på rummet.

Portieren. — Var så god och stig in i hissen. — Här är rummet.

A. — Jag tycker icke om det här rummet. Det är för mörkt.

B. — Varthän vetter detta fönster?

Portieren. — Åt gården.

A. — Har Ni icke något rum ledigt med utsikt åt gatan?

Portieren. — Jo, vilja herrarne se det?

A. — Ja tack. — Detta rum är mycket trevligare. Huru tycker Ni om det, herr B.?

B. — Jag tycker bra om det.

A. — Vad är priset?

Portieren. — Åtta kronor per dygn.

A. — Då bestämma vi oss för detta rum. Var snäll och skicka upp våra saker.

B. — Huru dags är det table d'hôte?

Portieren. — Klockan fyra. Men à la carte kan man äta när som helst. Restauranten ligger på nedra botten.

A. — Vill Ni ha någonting att äta, herr B.?

B. — Ja, jag tackar. Men låtom oss först tvätta och kläda om oss, innan vi gå ned i matsalen.

Överkyparen. — Vilja herrarne vara så goda och taga plats här. Här är matsalen.

A. — Låt oss se, vad det finns för gott. Tycker Ni om omelette?

B. — Tackar, jag föredrager förlorade ägg.

A. — Och sedan? Kalvkottletter?

B. — Ja, varför icke?

A. — Hör nu vaktmästaren! En omelette, en förlorad ägg och två kalvkottletter!

Kyparen. — Vad för slags vin önska herrarne?

A. — En flaska Rüdesheimer.

Kyparen. — Behaga herrarne dessert?

A. — Ja, litet frukt. — Vill Ni icke hava kaffe?

B. — Tackar, jag dricker gärna en kopp efter maten.

A. — Vaktmästare! Räkningen!

Kyparen. — Var så god.

B. — Har Ni betalt?

A. — Ja, allt klart.

B. — Då gå vi.

A. — Har Ni lust att gå ut litet och se på staden?

B. — Det vill jag mycket gärna. Då ni redan en gång varit i Stockholm, kan ni visa mig omkring.

A. — Naturligtvis.

ÖVNING.

1. Varthän komma de resande, strax innan de anlända till Stockholm? 2. Vad göra de, innan de komma till Centralstationen? 3. Vad göra de, sedan de stigit ur tåget? 4. Varthän fara de? 5. Om vad tala de, då de åka från stationen till hotellet? 6. Till vem vända de sig i hotellet, och vad begära de? 7. Vad gör man, innan man hyr ett rum? 8. Tycka de om det rum, som portieren först visar dem? 9. Varför tycka de ej om det? 10. Åt vilken sida av huset ligger det rum, som de hyra? 11. Vart låta de föra sina saker? 12. Vad fråga de med avseende på middagsmåltiden? 13. Var brukar man intaga sina måltider? 14. Huru få de veta, vad som finns att äta? 15. Vad äta och dricka de? 16. Vad begära de av kyparen, när de hava ätit? 17. Vad göra de sedan? 18. Vart gå de? 19. Varför skall herr A. visa herr B. omkring?

En promenad genom Stockholm.

A. — Ett sådant härligt väder! En sådan dag är det ett nöje att taga en promenad. Nu gå vi genom Kungsträdgården.

B. — En ganska vacker promenadplats! Så mycket människor, som äro ute och njuta av det vackra vädret!

A. — Detta är Hamngatan, och nu gå vi över Norrmalmstorg till Biblioteksgatan. Tycker Ni om att se i butiksfönstren? Se på hattarna i detta fönster, och den vackra utställning av galanterivaror sedan! Vad tycker Ni om det där sidenparaplyet med det förgyllda handtaget?

B. — Icke mycket. Jag föredrar den med elfenbenskrycka.

A. Se blott, huru alla damer stanna framför modebutikerna och beundra de nya pariser-hattarna?

B. — Vänta ett ögonblick! Jag vill gärna se på de vackra smyckena i fönstret till denna juvelerarebod. — Sådana vackra broscher! Så stora diamanter som i New York ser man icke här, men det som finns, är mycket vackert.

A. — Där ligger Berlitz School! Låt oss göra ett besök där! Två trappor upp.

B. — Ja, men vi behöva ej gå upp för trapporna. — Här är hiss. Låt oss taga den.

A. — Den här dörren till höger! Få vi bese skolan?

Föreståndaren. — Mycket gärna. Stig in!

B. — Vilken präktig våning! Vilka stora, ljusa och vackra rum!

A. — En sådan våning är säkert mycket dyr. Har Ni många elever?

Föreståndaren. — Ja, skolan är mycket besökt av både svenskar och utländingar.

B. — Vi skola ej längre upptaga er dyrbara tid. Farväl, och tackar så mycket!

Föreståndaren. — Ingen orsak, farväl.

A. — Se där en handskbutik! Vill Ni följa med in? Jag behöver ett par nya handskar, dessa äro slitna.

Biträdet. — Varmed kan jag stå till tjänst?

A. — Jag skulle vilja ha ett par handskar.

Biträdet. — Skall det vara glacé-handskar?

A. — Ja. Var snäll och låt mig se på bruna.

Biträdet. — Dessa äro av bästa kvalitet

A. — Vad kosta de?

Biträdet. — Fem kronor.

A. — Det är för dyrt.

Biträdet. — Jag skall visa en billigare sort.

B. — Till vilket pris önskar herrn.

A. — Ungefär till tre och femtio.

Biträdet. — Här äro några mycket goda handskar till tre och femtio paret. Vi hava till ännu billigare priser, men de äro ej så starka.

A. — Jag tager dessa. Var god och hjälp mig att taga dem på.

Biträdet. — Betalningen erlägges vid kassan.

B. — Vart skola vi nu gå?

A. — Vi fortsätta i samma riktning. Här till höger ser Ni Stockholms förnämsta magasin; det omfattar ett helt kvarter.

B. — Vad kallas detta torg, som omgives af sådana ståtliga hus?

A. — Det kallas Stureplan. Där ser Ni Sturegatan med Humlegården till vänster, en av Stockholms härligaste parker. Låt oss gå in och betrakta de vackra blomstergrupperna! Där hava vi det Kungliga Biblioteket, och här ser Ni Linnés staty.

B. — Jag börjar bliva trött.

A. — Då återvända vi till hotellet. Kom den här vägen genom Birger Jarls gatan och förbi Berzelii park. Där borta ha vi hotellet. Vi vila en stund före middagen, och i afton kunna vi besöka någon av teatrarna.

B. — Ja, det blir nog det bästa.

ÖVNING.

1. Huru tillbringa de resande sin första förmiddag i Stockholm? 2. Var börja de sin promenad? 3. Hurudant är vädret? 4. Vad se de i Kungsträdgården? 5. Vad ligger mellan Kungsträdgården och Biblioteksgatan? 6. Framför vilken butik stanna de först? 7. Vad frågar herr A. herr B., då de betrakta utställningen i skyltfönstret? 8. Vilka paraplyer tycker han bäst om? 9. Vilket skyltfönster beundra damerna mest? 10. Vad ser man

där? 11. Vad se de i fönstret till juvelerarebutiken? 12. Vart går man, då man vill köpa smycken? 13. Var göra herrarna sedan besök? 14. Vad säga de om Berlitz Schools våning? 15. Vad säger herr A., då han ser handskbutiken? 16. Varför vill han köpa nya handskar? 17. I hurudant tillstånd äro hans handskar? 18. I vilket tillstånd är Er bok? 19. Vem talar till herrarna, då de komma in i butiken? 20. Med vilka ord tilltalar biträdet dem? 21. Vad för slags handskar vill herr A. köpa? 22. Varför tager han icke det par, som man först visar honom? 23. Vad för skillnad är det mellan de tre slag av handskar, om vilka det talas? 24. Vilket par tager han till slut? 25. Vad gör man, innan man köper någonting? 26. Vad gör man, sedan man köpt någonting? 27. Var erlägga de resande betalningen? 28. Vad göra de, sedan de hava betalt? 29. Fortsätta de sin promenad? 30. Vilken väg återvända de till hotellet? 32. Vad ämna de göra före middagen? 33. Vad ämna de göra på aftonen?

En promenad genom Stockholm.
(Fortsättning.)

B. — Varthän skola vi gå i dag?

A. — I dag skola vi bese "staden mellan broarna" eller "det gamla Stockholm".

B. — Det blir bra. Men vi skola icke stanna framför så många skyltfönster; vi böra hellre betrakta de förnämsta byggnaderna. Var äro vi nu?

A. — Vi äro vid Gustav Adolfs torg. Mitt på torget ser Ni konung Gustav Adolfs ryttarstaty. Den stora byggnaden till vänster är det nya operahuset; till höger mitt emot detta ligger "Arvfurstens palats" och rakt framför oss det kungliga slottet, som är byggdt av Tessin

och på grund av läge och byggnadsstil är berömt så som ett av de vackraste i Europa.

B. — Det är verkligen mycket vackert. Låtom oss gå över bron och betrakta det närmare.

A. — Detta är Norrbro; den leder över Norrström.

B. — Vad är det för en byggnad, som uppföres här, mitt emot slottet?

A. — Det nya riksdagshuset. Man ville anlägga en park på den platsen. Som Ni ser, är det en liten holme, Helgeandsholmen.

B. — Är det icke vårt hotell, som ligger därborta på andra sidan sjön?

A. — Jo, det är Grand Hotell. Strax bredvid ser Ni norska ministerhotellet och ett stycke därifrån nationalmuseet.

B. — En präktig byggnad! — Jag är törstig, det är så varmt. Låtom oss gå in på ett kafé eller en restaurant.

A. — Då gå vi hellre ned för denna trappa vid sidan om bron till Strömparterren, en af Stockholms trevligaste restauranger. Det är svalare där än inne.

B. — Vill Ni havà öl eller visky och vatten?

A. — Jag vill helst hava visky och vatten.

B. — Önskar Ni någonting att äta?

A. — Tackar, jag är icke hungrig.

B. — Kypare, skaffa oss visky och sodavatten.

A. — Har Ni betalt?

B. — Ja. Jag skall begagna tillfället och låta växla en sedel. Det är svårt att vara utan småmynt. — Kypare, kan Ni växla en hundrakronesedel?

Kyparen. — Ja. Var så god!

A. — Nu gå vi vidare över bron och uppför Lejonbacken till slottet. Denna uppgång har sitt namn av de båda bronslejon, som pryda den. Vi gå över den vackra borggården och ut på andra sidan. Detta är storkyrkan,

detta börsen. Platsen framför börsen kallas Stortorget. Det var här, som Kristian Tyrann lät halshugga så många förnäma herrar. Från et av fönstren i det där gamla huset betraktade han själv blodbadet. Låtom oss gå genom Österlånggatan, en av Stockholms äldsta gator. Giv akt på dessa gamla mörka hus med deras tjocka murar och dessa smala, trånga gränder, till vilka ljuset knappt kan tränga in. Nu komma vi till slussbron, som förenar "Staden" med Södermalm.

B. — Skola vi gå över bron och stiga upp i hissen, som synes därborta?

A. — Ja, därifrån har man den härligaste och vidsträcktaste utsikt över Stockholm.

B. — Vilken underbart vacker tavla! Känner Ni namnen på alla dessa öar?

A. — Mitt framför oss hava vi Stadsholmen, till vänster därom Riddarholmen med Riddarholmskyrkan, och Kungsholmen, till höger Skeppsholmen, med Sjökrigsskolan, Kastellholmen och ännu längre bort Djurgården med Skansen. Tornet därborta är Bredablick, Skansens utsiktstorn. Till vänster utbreder sig Mälaren, till höger Saltsjön.

B. — Jag börjar bliva trött.

A. — Då taga vi ångfärjan här nere vid Stadsgården. Den för oss rakt över till Karl XII torg. Sedan telefonera vi efter en hyrvagn och taga en tur kring Djurgården. En sådan promenad i vagn kostar fem kronor.

B. — Här kommer vagnen.

A. — Kör oss "Stora promenaden" kring Djurgården. Huru lång tid tager det?

Kusken. — Omkring en timme.

B. — Vad kallas denna gata?

A. — Strandvägen. Det är den förnäma världens promenadplats. Nu köra vi över Djurgårdsbron. Den

byggnad, som vi nu fara förbi, är Nordiska Museet. Här se vi den storartade uppgången till Skansen, ett friluftsmuseum, som icke har sitt motstycke i världen.

B. — Skola vi bese det?

A. — Därmed få vi vänta till i morgon. Det skulle taga för lång tid i dag. Där ligger Hasselbacken. Nu köra vi förbi blindinstitutet Manilla. Detta är Rosendal, ett av de kungliga lustslotten. Konungen vistas där f. n.

B. — Vi hava nu snart åkt en timme.

A. — Ja, och vi hava redan farit Djurgården runt. Detta är Framnäs, som hör till Skansen. — Nu äro vi åter vid bron. Kusk, kör oss till Grand Hotell! Det börjar regna.

ÖVNING.

1. Varthän tänka de resande gå nästa dag? 2. Vad vilja de huvudsakligen bese denna dag? 3. På vilket torg stanna de först? 4. Vad se de mitt på detta torg? 5. Var ligger det nya operahuset, och vilken byggnad ligger mitt emot detsamma? 6. Vilken byggnad ligger mitt framför torget, på andra sidan bron? 7. Vem har byggt det kungliga slottet? 8. Vad säger herr A. om slottet? 9. Vilken bro gå de över för att komma till slottet? 10. Över vilken flod leder Norrbro? 11. Vilken byggnad uppföres vid sidan om bron, mitt emot slotfet? 12. Varför önskar herr B. gå in på ett kafé? 13. Varför har han blivit törstig? 14. Var finna de båda vännerna ett kafé? 15. Varför välja de detta? 16. Vad rekvirera de? 17. Vad gör herr B., då de hava slutat att dricka? 18. Varför låter han växla en hundrakronesedel? 19. Vart gå herrarna sedan? 20. Vad se de när de gått över borggården och ut på andra sidan? 21. Vad kallas platsen framför börsen? 22. Vad har tilldragit sig på Stortorget? 23. Betraktade Kristian Tyrann själv

blodbadet? 24. Genom vilken gata gå herrarne sedan? 25. Vad säger herr A. om denna gata! 26. Över vilken bro gå de sedan? 27. Vad göra de för att få se en vacker utsikt över Stockholm? 28. Vad säger herr B. om utsikten? 29. Vad ser man från hissen? 30. Har Ni sett denna utsikt? 31. Återvända de till fots? 32. På vad sätt återvända de? 33. Gå de strax tillbaka till hotellet? 34. I vad för slags vagn taga de sin promenad? 35. Vad kostar en sådan promenad? 36. Vilken väg kring Djurgården fara de? 37. Huru lång tid tager det? 38. Vilken byggnad fara de förbi? 39. Vad se de sedan? 40. Vad är Skansen? 41. Vad säger herr A. om Skansen? 42. Varför vill icke herr A. bese Skansen denna dag? 43. Vad är Manilla? 44. Vilket kungligt lustslott fara de förbi? 45. Vad säga de till kusken, då de farit runt Djurgården? 46. Vad tycker Ni om dessa herrar? 47. Önskar ni kunna göra en likadan resa som de gjorde? 48. Skulle Ni då bese alla sevärdheter? 49. Skulle Ni även besöka Berlitz School?

Andra delen.

Skolan.

Gustav: God morgon Karl; vart skall du gå så tidigt? — *Karl:* Jag är på väg till skolan. — *G.* Men klockan är ej mer än halv nio; vi hava tid att prata litet. — *K.* Jaha, kom med då, så skola vi prata under vägen. — *G.* Nåväl, är Mr. Leblanc ännu er lärare i franska? — *K.* Ja, känner du honom? — *G.* Jag har sett honom åtskilliga gånger, men jag har aldrig talat med honom; man säger, att han skall lämna skolan. — *K.* Vem har sagt så? — *G.* Georg sade så, då jag träffade honom i går afton. — *K.* Men Georg talade icke sanning; herr Leblanc har blifvit anställd för ännu ett år; han har själv talat om det för mig. — *G.* Georg berättar alltid historier, jag skall icke mer sätta tro till hans uppgifter.

Tager icke du också lektioner i svenska? — *K.* Jo, men jag tycker icke om det språket. — *G.* Varför icke det? — *K.* Emedan grammatikan är för svår; det finns böjningar i svenskan, som likna böjningarne i de gamla språken. — *G.* Men vad tycker du om det svenska uttalet? — *K.* Åh, det är utomordentligt lätt; nästan varje ord stavas så som det uttalas. — *G.* Huru länge har du tagit lektioner i svenska? — *K.* Ungefär sex månader. — *G.* Kan du tala något? — *K.* Jag kan icke tala flytande ännu, men jag kan göra mig förstådd. —

G. Kan du göra detsamma på franska? — *K.* Nej, icke ännu, jag har endast läst det helt kort. — *G.* Tillåter din lärare, att du talar engelska under de svenska lektionerna? — *K.* Nej, han låter oss tala svenska hela tiden och låter oss icke tala engelska utom vid översättningstimmarna.

G. Alfred är också i samma klass som du; gör han stora framsteg? — *K.* Nej, mycket små; han är så lat och har så dåligt minne; läraren måste ofta upprepa samma sak för honom ett par tre gånger, och fem minuter efteråt har han glömt det igen. Men här är skolan, så nu måste vi skiljas.

G. Kommer du och hälsar på mig i eftermiddag? — *K.* Jag tror icke, att jag får tid, ty jag har så många läxor att läsa över. — *G.* Får du mycket hemarbete? — *K.* Vi få alltid något, vare sig skrivövningar eller lämpliga satser att lära oss utantill. Klockan är nio, och jag måste gå nu. Farväl! — *G.* Farväl!

ÖVNING I.

1. Huru heter överskriften till det stycket som du läst? — 2. Om vilka personer talas det i det stycket? 3. Äro de vuxna personer eller barn? 4. Är det flickor eller gossar? 5. Säg mig några flicknamn och några gossnamn. 6. Vart går Gustav? 7. Hur dags går han till skolan? 8. Vad gör man i skolan? 9. Vem träffar Gustav på gatan? 10. Vem börjar samtalet? 11. Vad säger han först? 12. Vilka äro de olika sätten att hälsa på svenska? 13. När brukar man dem? 14. Vilken fråga ställer Karl till Gustav, då han hälsat på honom? 15. Vad svarar den senare? 16. Vad tänka de att göra till klockan nio? 17. Huru mycken tid ha de att prata? 18. Prata de under lektionen? 19. Vad göra dessa gossar, under det de prata? 20. Varom underhålla de sig med

varandra? 21. Vilken sysselsättning har Herr Leblanc? 22. Vad undervisar han uti? 23. Känner Karl Herr Leblanc? 24. Känner Ni Herr Berlitz? 25. Har Karl redan talat med Herr Leblanc? 26. Vad säger man om honom? 27. Vem har sagt detta? 28. När sade Georg detta? 29. Vem sade han det åt? 30. Skall Herr Leblanc nedlägga sin sysselsättning? 31. Har Georg talat sanning? 32. Talar jag sanning, om jag påstår, att Ni är en svensk? 33. Hur visar det sig tydligt, att Georg icke talat sanning? 34. Åt vem har Herr Leblanc sagt, att han skall stanna ännu ett år? 35. Talar Georg ofta osanning? 36. Är det, som Georg säger sanning eller osanning? 37. Äro alla historier osanna? 38. Känner Ni svenska historien? 39. Berätta mig något liknande det, som Georg har berättat sin vän Karl? 40. Tror Ni mig, om jag säger Er, att jag är millionär? 41. Varför tror Ni det icke? 42. Tror Ni allt, vad tidningarne skriva? 43. Varför vill Karl icke mera tro, vad Georg berättar för honom? 44. Vilka främmande språk studerar Gustav? 45. Hur tycker han om engelska språket? 46. Vad finner han lätt i engelska språket, och vilken del av språket finner han svår? 47. Hur finner Ni svenska språket? 48. Och hur finner en svensk, att det är? 49. Vilka frågor riktar Karl till Gustav angående de engelska lektionerna? 50. Hur länge tager Ni lektioner? 51. Talar Ni nog svenska för att göra Er förstådd? 52. Varför kan icke Gustav göra sig förstådd på franska? 53. Under vilka lektioner kan Gustav tala franska? 54. Vilket språk låter hans lärare honom tala under lektionen? 55. Om vilken kamrat tala de båda gossarne? 56. Arbetar Alfred gärna? 57. Vilket ord visar Er, att han icke gärna arbetar? 58. Är han flitig eller lat? 59. Vem gör största framstegen, en flitig eller en lat elev? 60. Vad måste man göra för att göra goda fram-

steg? 61. Vad måste läraren göra, om eleven har dåligt minne? 62. Behåller Alfred lärarens förklaringar i minnet? 63. Var skiljas de båda gossarne? 64. Vilken fråga ställer Karl till Gustav, då de kommit fram till skolan? 65. Kommer Gustav? 66. Vad hindrar honom att besöka sin vän? 67. Vad måste han göra? 68. Lär Ni gärna saker utantill? 69. Huru mycket är klockan, då Gustav går in i skolan? 70. Vad säga de, då de skiljas?

ÖVNING II.

1. Det har till överskrift "Skolan". 2. Ja, han går dit. 3. Nej, i denna skola finnas endast vuxna. 4. Han möter honom på gatan. 5. Nej, jag har icke träffat någon på vägen hit? 6. Om jag möter en bekant, så hälsar jag på honom. 7. Ja, han svarar honom. 8. Han begiver sig dit före klockan halv nio. 9. Nej, han har ännu icke kommit så långt. 10. Ja, han följer med honom. 11. Nej, han läser tyska. 12. Nej, jag har aldrig talat med honom. 13. Nej, om Ni säger mig, att det nu är middag, så tror jag Er icke. 14. Emedan jag ser på min klocka, att hon endast är halv elva. 15. Nej, jag tycker icke om personer, som tala osanning. 16. Ja, det är sant. 17. Jag studerar franska och svenska. 18. Jag tycker mycket om det. 19. Nej, det är icke svårt. 20. Jag har varit här en fjärdedels timme. 21. Ja, jag kan göra mig förstådd på svenska. 22. Nej, han låter oss icke tala engelska. 23. Ja, jag har gjort goda framsteg i svenska språket. 24. Nej, Alfred är lat. 25. Nej, jag kan icke behålla alla förklaringar i minnet. 26. Nej, jag glömmer sällan ett ords betydelse. 27. Emedan jag icke har gott minne. 28. Om jag ser ett ord, som jag icke förstår, ber jag min lärare förklara det. 29. Ja, vi få understundom stycken att lära utantill.

ÖVNING III.

En liten — vid namn Gustav går hemifrån — halv nio för att begiva sig — — —. gatan möter — Karl, som — honom och — vart han skall gå. Gustav svarar —, att han är — — till skolan, och ber — vän att följa honom dit. Under vägen samtala de — skolan. Karl har hört av sin — Georg, att herr Leblanc, som är — i Gustavs skola, skall — sin anställning; men Gustav meddelar honom, att denne lärare tvärtom — — för ännu ett år, och att Georg icke sagt — —. Då denne ofta — liknande historier, vill Karl — mera tro, vad Georg —. Vidare frågar Karl, om hans vän — svenska, hvad han tycker om detta —, och — — han tagit lektioner. Gustav svarar, att han — svenska, men att han icke finner det —. Han talar dock — för att göra — förstådd, vilket han ännu icke kan — franska. Läraren nödgar dem att — tiden tala svenska, utom — översättningslektionerna.

Efteråt — de om en av Gustavs kamrater vid — Alfred. Gustav —, att denne icke gör goda —, emedan han icke är — och dessutom har dåligt —.

Då — slår nio, komma de till skolan, och förrän de —, frågar Karl, om Gustav vill — honom på eftermiddagen; men den senare kan icke —, emedan han icke har —. Han måste antingen skriva — eller — stycken —.

Hyrandet av en våning.

Herr Malm: Ursäkta, vill Ni vara så god och visa mig Drottninggatan? *Främlingen:* Gärna, men Drottninggatan är mycket lång; till vilket nummer önskar Ni gå? — *Hr. M.* Jag söker no 175. — *F.* Gå då denna

gata fram till Tegnérgatan och vik av till venster samt förbi två tvärgator, så kommer Ni till Drottninggatan, då Ni har det hus, Ni söker, på höger hand. — *Hr. M.* Tackar så mycket.

Är Herr Falk hemma? *Tjänstflickan:* Ja, var så god och stig in. Vem får jag anmäla? — *Hr. M.* Herr Falk känner mig icke. Säg honom, att jag kommer för att se på den våning, som han har att hyra ut.

Herr Falk: Varmed kan jag stå till tjänst? — *Herr Malm:* Jag har läst i tidningen, att Ni har en våning till uthyrning, och jag ville gärna se på den. Av huru många rum består den? — *Hr. F.* Den består av fem rum: kök, matsal, salong och två sovrum, vardera med ett avklädningsrum. — *Hr. M.* Kan jag få bese lägenheten? — *Hr. F.* Ja, gärna. — *Hr. M.* I vilken våning ligger den? — I tredje. Var god och stig upp för trappan.

Detta är köket. — *Hr. M.* Det är ganska mörkt. Varthän vetter detta fönster? — *Hr. F.* Det vetter mot gården, köket står genom denna dörr i förbindelse med matsalen. Som Ni ser, är detta rum mycket ljust. — *Hr. M.* Ja, men det är bra litet, och jag ser ingen plats, där jag kan ställa en buffet. — *Hr. F.* Mellan de båda förstren är det plats nog. Här hava vi salongen; på samma sätt som i matsalen, finnes även här en vacker spegel över kakelugnsgesimsen. — *Hr. M.* Vartåt vetta dessa båda fönster? — *Hr. F.* De äro belägna åt gatan. — *Hr. M.* Vill Ni vara så god och lämna mig några upplysningar om de övriga hyresgästerna i huset? — *Hr. F.* Som Ni sett, bor jag med min familj på nedra botten; andra våningen är uthyrd åt Herr X., som är direktör i ett brandförsäkringsbolag, och i översta våningen bor en köpman. — *Hr. M.* Kan Ni icke låta mig få plats i källaren för mitt vin? — *Hr. F.* Jo visst; det finns särskild källare för varje våning.

Hr M. Jag har glömt att fråga, om Ni har vattenledning i huset? — *Hr. F.* Naturligtvis; har Ni icke givit akt på vattenkranarna i köket? Det finns även gasledning. — *Hr. M.* Huru mycket kostar lägenheten? — *Hr. F.* Tvåtusen kronor per år, att betalas kvartalsvis och i förskott. — *Hr. M.* Några mindre reparationer måste vidtagas. När kan jag flytta in? — *Hr. F.* Om fjorton dagar; jag skall genast låta verks ä'la reparationerna. — *Hr. M.* Nåväl, jag bestämmer mig för våningen; mina möbler skall jag sända hit den förste i nästa månad.

ÖVNING IV.

1. Vem är det Herr Malm tilltalar på gatan? 2. Varför ber han honom om ursäkt? 3. Varför uppehåller han honom? 4. Vilket nummer söker han? 5. Vilken väg måste han taga? 6. Var ligger no 175? 7. Vad säga vi till en person, som giver oss upplysningar om något? 8. Varför ringer man, innan man inträder i ett hus? 9. Vad gör tjänstflickan, då hon hör ringningen? 10. Varom förfrågar sig Herr Malm? 11. Vad svarar tjänsteflickan på hans fråga? 12. Stannar Herr Malm utanför dörren? 13. Vilken avsikt har Herr Malms besök? 14. Varför säger icke Herr Malm sitt namn åt tjänsteflickan? 15. Vad gör tjänstflickan, medan Herr Malm väntar? 16. Vad säger flickan till Herr Falk för att underrätta honom om främlingens besök? 17. Varifrån har han fått veta, att Herr Falk har en våning att hyra ut? 18. Vad frågar honom Herr Falk? 19. Vilken fråga gör han för att få veta, huru många rum lägenheten har? 20. I vilken våning ligger den? 21. Vad måste Herr Malm göra för att komma upp i tredje våningen? 22. Säg mig de olika rummen i ett hus, och vartill man använder dem? 23. Vartåt vetter fönstret i detta rum? 24. Vad säger Herr Malm om mat-

salen? 25. Vad får han veta av husets ägare om de övriga hyresgästerna? 26. Är ert hus brandförsäkrat? 27. Har Ni livförsäkring? 28. Vad kallar man den nedersta delen av ett hus? 29. Vilken del av huset kallar man nedra botten? 30. Vad har Herr Malm underlåtit att giva akt på? 31. Huru högt stiger hyran för lägenheten? 32. När skall den betalas? 33. Är lägenheten i gott stånd? 34. Är denna bok i gott stånd eller sönderriven? 35. Förklara för mig orden; "flytta ut" och "flytta in"? 36. Skall Herr Malm hyra lägenheten? 37. När skall han sända sina möbler? 38. Vad lovar husägaren med avseende på reparationer?

ÖVNING V.

1. Han frågar honom, var Drottninggatan är. 2. Ja visst, om jag icke känner vägen, förfrågar jag mig. 3. Den ene känner Stockholm, den andre icke. 4. Jag bor no. 66. 5. Ja visst, Ni kan gå in, utan att ringa. 6. Ja, om dörren är stängd. 7. Emedan man annars icke vet, att jag önskar komma in. 8. Ja, han visar honom den. 9. För att anmäla främlingen. 10. Han har sett efter i tidningen. 11. Man sätter in en annons i tidningen. 12. Han säger, att det är mycket mörkt. 13. Naturligtvis är en ljus lägenhet angenämare än en mörk. 14. Jo, han hyr den. 15. 2000 kronor per år. 16. Nej, jag beser våningen först. 17. Ja, det bor ofta förmögna personer i de nedre våningarne och arbetare högre upp. 18. Han måste först vidtaga reparationer. 19. Han gör honom uppmärksam därpå. 20. Gas och vattenkranarne visa detta.

ÖVNING VI.

Herr Malm — en förbigående person på — och — honom visa vägen — Drottninggatan. Denne visar

— var gatan — och frågar, till — nummer han — komma. Då han får —, att han vill komma — no. 175, beskriver han — dit på följande sätt: han skall gå fram — Tegnergatan och vika av till —, samt förbi — tvärgator, så finner han huset på — handen. Herr Malm tackar för — och begiver — till Herr Falks —; där — han och frågar tjänstflickan, som kommer för att öppna —, om Herr Falk — hemma. Då denna besvarar hans — jakande, träder han in, och tjänsteflickan — efter hans namn. Han säger henne, att Herr Falk — — —, och att han kommer för att — — — —, som Herr Falk har att — ut. Snart kommer Herr Falk och ställer sig till främlingens förfogande, för att — — —, som ligger i tredje våningen och består av — —. Herr Malm finner köket — — och matsalen —. Emellertid ber han husvärden lämna — om de övriga hyresgästerna; han —, att nedra botten — upptagen av — själv och hans familj, lägenheten en — upp av — — — ett brandförsäkringsbolag, samt — tre — upp av en köpman. Herr Malm frågar om källaren och får —, att han har egen avdelning i den, varpå Herr Falk visar honom, att — — gas och vattenledning — —. — — lägenheten uppgår till 2000 kronor per år, att betalas — och — —. Värden — att strax låta — reparationerna, så att Herr Malm kan — — om fjorton —.

Hos möbelhandlaren.

Köparen: Vill Ni vara så god och visa mig en förmaksmöbel. — *Säljaren:* Gärna, jag har ett stort urval. Huru högt vill Ni gå? — *K.* Därom kan jag icke säga något, innan jag sett, vad Ni har på lager. — *S.* Vad tycker Ni om en uppsättning i Ludvig XVs stil?

— *K.* Jag tycker alldeles icke om den. — *S.* Den där av svart trä och beklädd med sammetsöverdrag? — *K.* Sammet är så vanligt. Jag föredrager den här uppsättningen. Av huru många möbler består den? — *S.* Av en soffa, två länstolar och fyra vanliga stolar. — *K.* Har Ni intet bord, som passar till den? — *S.* Jo, det här är i alldeles samma stil. — *K.* Men jag undrar, om sätena äro väl stoppade. — *S.* Var god och sätt Er i den här länstolen, så får Ni känna, huru mjuk den är. — *K.* Det är sant, man sitter mycket bekvämt i den. Huru mycket kostar hela uppsättningen bordet inberäknat? — *S.* Jag lämnar den till Er för endast 2000 kronor, ty Ni köper ännu flere möbler, icke sant? — *K.* Ja, jag har en hel våning att möblera.

Låt oss nu se på några möbler för matrummet. Först ett utdragsbord. Av vad för slags trä är detta? — *S.* Av valnötsträ. — *K.* Det ser icke ut att vara mycket starkt, visa mig ett annat. — *S.* Vad tycker Ni om detta? — *K.* Ganska bra; men har Ni även stolar och en buffet, som passa därtill? — *S.* Ja visst; önskar Ni stoppade stolar eller rotting-stolar? — *K.* Rottingstolar tror jag; de äro väl billigare? — *S.* Ja visst, omkring 10 kronor billigare per styck. — *K.* Verkligen, är det så stor skillnad? Låt mig se buffeten, som hör till bordet och stolarna. — *S.* Jag vill rekommendera denna, den är i alldeles samma stil. — *K.* Och huru mycket kostar matsalsmöblemanget? — *S.* 600 kronor, om Ni tar rottingstolarne, 720 kronor, om Ni tager de stoppade. — *K.* Är detta Ert lägsta pris? — *S.* Icke ett öre mindre; vi begära aldrig för mycket av våra kunder, och därför lönar det ej mödan att pruta, ty vi ha städse fasta priser.

K. Jag ser icke någon sängkammarmöbel här. — *S.* Vi hava ett stort urval i övre våningen; vill Ni vara

så god och stiga en trappa upp. — *K.* Ja, gärna; gå Ni före och visa vägen. Men trappan här är mycket smal; inte kan Ni föra möbler upp och ned den här vägen? — *S.* Nej, vi hava en godshiss på bakre sidan av huset. Önskar Ni sängkammarmöbel av mahogny? — *K.* Nej, jag tycker icke om mahogny, det är icke mera på modet. — *S.* Vill Ni hava av valnöt? — *K.* Jag skulle vilja hava en helt enkel valnötsmöbel för den ena sängkammaren och en av ek för den andra. Där står en, som är alldeles i min smak, isynnerhet sängen. Säljer Ni också madrasser? — *S.* Ja, en trappa högre upp kan Ni få allt vad Ni önskar, madrasser, kuddar, täcken, filtar o. s. v. — *K.* Jag skall komma igen en annan gång och se på allt detta. — *K.* Som Ni behagar. — *S.* Farväl! — *K.* Farväl!

ÖVNING I.

1. Vad vill Herr Nilsson se? 2. Huru mycket vill han betala? 3. Vad tänker han om möbeln i Ludwig XVs stil? 4. Vad för en möbel visar möbelhandlaren honom därefter? 5. Varför tycker han icke om sammet? 6. Finner han slutligen en uppsättning efter sin smak? 7. Vad säger han, i det han pekar på den? 8. Varaf består den uppsättning, som han väljer? 9. Varefter frågar han vidare? 10. Finns det icke ett bord, som passar till uppsättningen? 11. Vad skall Herr Nilsson göra för att undersöka, om stolarna äro bra stoppade? 12. Medgiver han, att sätena äro bra stoppade? 13. Huru mycket skall uppsättningen gå till? 14. Varför begär möbelhandlaren endast 2000 kronor? 15. Vilken möbel önskar Herr Nilsson att köpa för matsalen? 16. Vill han även hava en buffet? 17. Vad förvarar man i buffeter? 18. Huru tycker Herr Nilsson om det bord, som man först visar honom? 19. Är detta bord verk-

ligen starkt? 20. Tyckes solen gå runt omkring jorden? 21. Går hon i verkligheten omkring den? 22. Vilken buffet råder köpmannen Herr Nilsson att taga? 23. Vad råder Ni mig att göra för att lära engelska. 24. Tager Herr Nilsson stoppade stolar? 25. Varför väljer han rottingstolar? 26. Vilken skillnad är det i priset på dessa stolar. 27. Huru dyr blir honom matsalen, om han tagar rottingstolar? 28. I vilket fall kostar möbeln honom 720 kronor? 29. Kan köparen pruta i denna affär? 30. Vad betyder uttrycket "att hava fasta priser"? 31. Prutar Ni i butikerna? 32. Kan man pruta i en god butik? 33. Varför går köparen före Herr Nilsson? 34. Går Ni upp för trappan för att komma in i detta rum? 35. Vilket trädslag föredrager Ni i fråga om en matsalsmöbel? 36. Varaf består en säng? 37. Går Ni hem efter lektionen? 38. När kommer Ni hit igen? 39. Vad säger Ni, då Ni lämnar en person?

ÖVNING II.

1. Emedan han just hyrt ett hus. 2. Han frågar, huru mycket han vill giva ut. 3. För att veta, vilken uppsättning han skall visa honom. 4. Han visar honom först en uppsättning i Ludwig XVs stil. 5. Jo, jag tycker mycket om sammetsklädda möbler. 6. För att visa honom, att de äro bra stoppade. 7. Nej, icke emedan han är trött, utan emedan han vill känna, huru stolarna äro stoppade. 8. Nej, han beräknar ett lägre pris för honom än för andra kunder. 9. Han vill därpå se en uppsättning för en matsal. 10. Han väljer rottingstolar. 11. Emedan han icke vill betala ett högt pris. 12. Jo, i övre våningen. 13. Då man begiver sig till övre våningen. 14. Man går ned för trappan. 15. Emedan den är mycket trång. 16. Jo, han behöver ännu flera möbler. 17. Nej, han lovar endast att komma tillbaka.

ÖVNING III.

Herr Nilsson har just — — hus. Han beger sig till en — handlare och — honom att först låta honom — en salongsmöbel. Denne — honom en —, vilken Herr Nilsson dock icke finner i sin —, varken möbeln i Ludwig XVs —, eller överdraget av —; dock väljer han slutligen en —, som består av en —, två —, fyra — stolar och — —. Blir endast 2000 kronor; ty möbelhandlaren bestämmer — — pris, då han —, att hans — skall köpa — — möbler. Herr Nilsson — även ett matsalsmöblemang; sedan han — — sorter, väljer han ett av valnöt, som — 600 kronor, om han tager —, och 720 kronor, med stoppade stolar. Herr Nilsson försöker att —, men säljaren vägrar att — sakerna —, ty hos honom säljes allt till — priser. Därefter stiga — — — övre våningen, i vilken — befinna sig. Dessa äro av — slag, mahogny, — och —. Herr Nilsson finner en uppsättning, som passar honom bra. Han vill även hava sängkläder men i detta ögonblick säger han, att han icke har mer —, utan måste genast —. Han lovar dock att — — tillbaka.

Hos skräddaren.

Herr Hedin: God dag, Malmberg! Du har en kostym, som sitter utmärkt bra på dig; har du köpt den färdig, eller har du låtit göra den? — *Herr Malmberg:* Jag låter göra alla mina kläder efter mått. De färdiggjorda passar mig aldrig; om rocken är lång nog, så är den antingen för trång, eller har den för trånga ärmar. — *H.* Hos vem låter du sy dina kläder? — *M.* Hos Herr Söderkvist. — *H.* Vill du följa med mig till honom? Jag vill låta göra mig en sådan kostym. — *M.* Mycket gärna.

God dag, Herr Söderkvist! Här skaffar jag er en kund. — *Skräddaren:* Det är mycket vänligt av er, Herr Hedin. Varmed kan jag stå er till tjänst, min herre? — *M.* Kan Ni göra mig en sådan dräkt, som min vän har där? — *Skr.* Jag tänker det, jag har just nog tyg över. Om Ni vill vara så god och taga av er överrocken, så skall jag taga mått. Ni önskar även väst och byxor? — *M.* Ja, jag vill hava en hel kostym. — *Skr.* Önskar Ni rocken något vid eller tätt åtsittande? — *M.* Det lämnar jag åt Er; Ni vet bäst, vad som är modernt nu. — *Skr.* Vad för slags foder vill Ni hava? — *M.* Fodra med siden, om Ni har en kvalitet, som är stark nog. — *Skr.* Efter önskan. Var så god. Får jag jälpa herrn på med överrocken. När önskar Ni hava kostymen färdig? — *M.* Till i morgon åtta dagar, om möjligt. — *Skr* Det går lätt för sig; till dess skall den vara färdig. Men jag skulle gärna se, att Ni i övermorgon tittar in för att prova den.

ÖVNING I.

1. Med vem sammanträffar Herr Hedin på gatan? 2. Vems vän är Herr Malmberg? 3. Hur vet Ni det? 4. Vilken anmärkning gör Herr Hedin angående Herr Malmberg? 5. Tycker Herr Hedin om hans kläder? 6. Vad för slags kläder föredrager Herr Malmberg? 7. Varför köper han icke färdigsydda kläder? 8. Huru heter Herr Malmbergs skräddare? 9. Syr Ni själv edra kläder? 10. Hos vem låter Ni förfärdiga dem? 11. Köper Ni färdiggjorda kläder? 12. Vad önskar Herr Hedin? 13. Vad göra därefter de båda vännerna? 14. Går Herr Hedin ensam till skräddaren? 15. Vad säger Herr Malmberg till Herr Söderkvist, då han träder in till honom? 16. Varför tackar denne honom? 17. Kan skräddaren förfärdiga två sådana dräkter som Herr Malmbergs? 18. Varutaf kan Ni förstå detta? 19. Vad måste en

skräddare göra först, innan han kan sy en dräkt? 20. Varför tager han mått? 21. Vad frågar Herr Söderkvist Herr Hedin om? 22. Säger denne åt skräddaren, efter vilket mönster han vill hava rocken gjord? 23. Varför säger han honom icke sin åsikt om rockens mönster? 24. Vad gör Herr Hedin, sedan skräddaren tagit mått på honom? 25. När önskar Herr Hedin få sin dräkt färdig? 26. Vad svarar honom skräddaren härpå? 27. Varför provar man nya kläder, innan man köper dem? 28. Kommer Ni hit i morgon åtta dagar? 29. Skall Ni resa bort om 14 dagar?

ÖVNING II.

1. Det är ett samtal om kläder. 2. De mötas på gatan. 3. Ja, den passar honom mycket bra. 4. Nej, den är för stor för er. 5. Nej, han köper icke färdiggjorda kläder. 6. Ja visst, kläder, som äro gjorda på beställning kosta mer. 7. Nej, tvärtom, de äro billigare. 8. Han heter Söderkvist. 9. Han är skräddare. 10. Nej, han är icke skräddare. 11. Han ber honom följa sig till skräddaren. 12. Jag går till skräddaren, då jag behöver kläder 13. Ja, han följer med honom. 14. Till Herr Söderkvists affär. 15. Han hälsar honom först. 16. Han presenterar sin vän. 17. Han önskar en sådan kostym som hans vän har. 18. Jo, han har just nog tyg kvar. 19. Han tager av sin överrock. 20. Emedan skräddaren vill taga mått på honom. 21. Han frågar, till vilken tid han önskar dräkten färdig. 22. Ja, den blir färdig. 23. Nej, utan provning vet man ej, om den sitter bra eller illa.

ÖVNING III.

Hedin — sin vän Malmberg på — och beundrar hans —, som han — göra sig. Då han ämnar skaffa sig — —, frågar han, om hans vän köpt en —, eller om

han — — —. Herr Malmberg —, att han icke köper — —; han låter hellre — —, emedan han ej behöver frukta att de bliva — — eller — —. Herr Hedin ber — adressen och — på hans skräddare och —, om han — — —. Då de inträda i —, föreställer Herr Malmberg — vän för skräddaren med orden: "— — — — —". Sedan Herr Söderkvist tackat, frågar — Herr Hedin, varmed han kan stå — —. Denne svarar, — — kommit för att — en dräkt sådan som min väns. Herr Söderkvist säger, att han precis — — — — dräkt, varpå han tager — av honom. Han lovar att — — färdig till om — — och ber sin nye kund att — — efter två dagar.

Hos klädsömmerskan.

Klädsömmerskan: Vad önskar Ni, min fröken? — *Damen:* Jag ville hava en promenaddräkt, men jag vet ej, vad jag skall välja. Vad råder Ni mig till? — *K.* Nu för tiden bär man ganska mycket enfärgade tyger. — *D.* Äro då de randiga och rutiga tygerna omoderna? — *K.* Det vill jag icke säga; man bär dem ännu, men icke så mycket. — *D.* Vad blir modet för denna vinter? — *K.* Var god och se i denna modejournal. Vilken av dessa klänningar tycker Ni bäst om? — *D.* Jag tycker inte om någon av dem. Jag föredrager den bruna klänningen med enkelt liv och veckad kjol, som står i skyltfönstret. — *K.* Det är endast en modell, men vi kan ju göra en likadan. — *D.* Ja det är bra; vill Ni visa mig prover på tyg. — *K.* Här har jag något, som är bra. — *D.* Är det icke för tjockt för den här årstiden? — *K.* Kanhända; men vi hava också lättare saker på lager. Vad tycker Ni om det här? — *D.* Tyget är nog ganska vackert, men jag är rädd att det icke

för sig bra. — *K.* Ursäkta; detta tyg är lika bra som det andra, det är verkligen en god vara. Vad slags garnering önskar Ni? Man använder för tillfället mycket spetsar. — *D.* Det gör mig detsamma, gör efter er smak. Jag litar därvidlag på Er. Om jag blir nöjd med Edert arbete, skall jag bliva Er kund och rekommendera er åt mina bekanta. Måhända behöver jag även en balklänning; tror Ni Er till att göra den till min belåtenhet? — *K.* Ja visst, fröken, det är just vår specialitet. Vad vill Ni hava den gjord av? — *D.* Jag har ännu inte bestämt mig; låt mig tänka över det. Jag skall meddela Er mitt beslut, när jag provar den beställda klänningen.

ÖVNING VI.

1. Var befinner sig den dam, om vilken vi läst i föregående stycke? 2. Vad är ändamålet med hennes besök hos sömmerskan? 3. Var låta damer sy sina kläder? 4. Kan Ni sy? 5. Har damen redan förut bestämt, huru hon vill hava sin klänning sydd? 6. Vad frågar hon sömmerskan? 7. Vilka tyger äro på modet för tillfället? 8. Föredrager Ni enfärgade, randiga eller rutiga tyger? 9. Varför ger icke sömmerskan damen det rådet att taga ett randigt tyg? 10. Vad visar hon henne för att ge henne kännedom om de sista moderna? 11. Finner damen något efter sin smak? 12. Var har hon sett den vackraste klänningen? 13. Beskriv den klänningen för mig. 14. Kan hon köpa denna klänning? 15. Vad för slags klädning låter hon göra sig? 16. Vad visar sömmerskan henne mera? 17. Visar hon henne ett helt tygstycke? 18. Vad är damens tanke om den första tygsorten? 19. Vilken sort visar henne då sömmerskan? 20. Vilken sort finner hon passande? 21. Huru förekommer henne den sista sorten? 22. Vad

säger sömmerskan för att förmå henne att taga denna sort? 23. Beslutar sig damen för detta tyg? 24. Varom tala de båda vidare? 25. Säger damen, huru hon önskar klädningen garnerad? 26. Vad säger sömmerskan om garneringen? 27. Är Ni nöjd med edra framsteg i svenska språket? 28. Vad lovar damen, om hon blir nöjd med klädningen? 29. Vill Ni anbefalla Berlitz-School åt edra vänner? 31. Lyckas det alltid för Er sömmerska att göra Er nöjd? 32. Försöker Ni att efterhärma Er lärares uttal? 33. Lyckas det Er att göra det? 34. Varför hoppas sömmerskan att kunna göra klänningen till damens belåtenhet? 35. Vilken är Berlitz Schools specialitet. 36. Giver man där alla slags lektioner? 37. Varför säger icke damen åt sömmerskan, av vilket tyg hon vill hava sin klänning gjord? 38. Vad vill hon göra, innan hon beslutar sig? 39. Har Ni beslutat er för att resa till Tyskland nästa månad? 40. Vad gör man, innan man fattar beslut? 41. När skall damen besluta sig?

ÖVNING V.

(Lärjungen skall återgiva föregående stycke och därvid använda följande ordförråd.)

Hos modisten: hatt av sammet, siden, ylle; halmhatt — garnerad med blommor, band, fjädrar — prova; betrakta sig i spegeln — fråga efter priset, handla, utvälja o. s. v.

Hos hattmakaren: filthatt, sidenhatt; hög hatt, cylinderhatt, mjuk hatt; brättet, kullen, mössan.

Hos skomakaren: skor, stövlar, kängor; lädret; kalvskinn, getskinn; sulan, klacken; snörskor, knäppskor; resårskor.

Ett besök.

Fredrik: Vad? Vännen Hammar! Tusen gånger välkommen! Vad för dig till Stockholm? — *Hammar:* I första rummet affärer, och vidare att se eder stora stad, som jag hört så mycket omtalas. — *F.* Verkligen? O, huru det gläder mig. Ditt besök är mig en mycket angenäm överraskning, det försäkrar jag dig! — *H.* Det är överflödigt att säga dig, att jag lika mycket gläder mig att få träffa dig igen. — *F.* Du har valt den lämpligaste dag, du kunnat, ty det är just min födelsedag. — *H.* Så; mottag då min uppriktiga lyckönskan! — *F.* Tack, käre vän! Men säg mig, huru länge skall du stanna i Stockholm? Jag hoppas du blir här länge. — *H.* Jag vet ännu icke så noga; men åtminstone en vecka. — *F.* En hel vecka! Det var utmärkt! Naturligtvis bor du hos mig. — *H.* Mycket gärna, om jag icke faller dig till besvär. — *F.* Icke det minsta. — *H.* Men din fru? — *F.* Hon blir glad att få göra din bekantskap; men ursäkta mig ett ögonblick, jag måste säga till hushållerskan, att vi få en främmande till bords. — *H.* För all del! — *F.* Så, nu är det gjort. Gör dig nu hemmastadd i ditt rum! — *H.* Huru dags äter Ni middag? — *F.* Precis klockan 4. Men om du är hungrig . . . . — *H.* Visst inte, men jag skulle vilja byta kläder. — *F.* Åh, gör dig ej något besvär. Din reskostym är fin nog. — *H.* Så mycket bättre, ty jag är ganska trött. Men jag måste åtminstone tvätta och kamma mig; man blir så smutsig på resor. — *F.* Ja visst. Här i toalettbordet finner du borstar och tvål, och här hänga handdukar. Jag skall säga till jungfrun, att hon skaffar dig tvättfat och vattenkanna.

F. Får jag lof att presentera för dig, min vän, Bernhard Hammar? — *Fru X.* Det gläder mig i sanning

att göra eder personliga bekantskap, då jag hört min man så ofta tala om Er. — *H.* Har han verkligen gjort detta? Har han sagt ont eller gott om mig? — *Fru X.* Hur kan Ni tro, att det var något ont? Ni vet väl, att min man icke är i stånd att tala annat än gott om sina vänner? — *H.* Ja, jag vet nog, att Fritz är godheten själv, och jag gläder mig så mycket mer, att han har en så förtjusande fru. — *Fru X.* Tackar så mycket för komplimangen. — *Tjänstflickan:* Bordet är serverat. — *Fru X.* Vill Ni taga plats här, Herr Hammar. Tycker du icke, Fritz, att soppan är för litet salt och nästan smakar fadd? — *F.* Jag kan icke dela din smak, du vet att jag icke tycker om starkt kryddad mat. — *H.* Får jag bjuda Er bröd, min fru? — *Fru X.* Ja tack. Hur tycker Ni om kalvsteken, Herr Hammar? — *H.* Den är så delikat, att jag måste bedja Er om ännu en bit. — *Fru X.* Med nöje. — *F.* Vad säger du då om vårt vita vin, Bernhard? — *H.* Jag finner det verkligen utmärkt. Ah, där är min älsklingsrätt, foreller med sparris. — *F.* Jaså, är det din livrätt? Jag medger att din smak icke är dålig. Men jag för min del föredrager likväl stekta duvor. — *Fru X.* Naturligtvis hava vi din älsklingsrätt på din födelsedag. Johanna, bär in duvorna! Var så god och tag grönsaker, Herr Hammar, där stå gröna ärter och skärbönor framför Er. — *H.* Om Ni tillåter, min fru, så väntar jag med grönsakerna, till dess jag ätit steken. — *Fru X.* Alldeles efter Er egen önskan! Min man gör på samma sätt, som Ni, och äter icke grönsaker till kött. — *F.* Vad för slags efterrätt skola vi få i dag? — *Fru X.* Vänta ett ögonblick, så kommer du att göra stora ögon. Johanna, bär in desserten och kaffet! — *F.* Vilken överraskning har du icke berett mig! Du vet nog, huru begiven jag är på chokoladpudding. — *H.* Även jag är mycket förtjust i den. — *Fru X.* Det

gläder mig på det högsta, att jag även träffat Er smak så bra, Herr Hammar? Tager Ni grädde till kaffet, Herr Hammar? — *H.* Nej tack, efter maten dricker jag helst svart kaffe. Men kanhända vill Ni räcka mig sockret? — *Fru X.* Ber tusen gånger om förlåtelse, att jag icke såg upp! — *H.* Tack så mycket. — *F.* Icke sant, du röker en cigarr, min käre Bernhard. — *H.* Tack, inte just nu! — *F.* Men du brukar ju alltid röka efter maten? — *H.* Jag fruktar vi genera din fru. — *Fru X.* Alldeles icke, Herr Hammar, jag har för länge sedan vant mig vid cigarrök, och dessutom måste jag gå min väg, emedan jag har en del att ställa om i köket. Jag ber Er därföre vara helt obesvärad. — Jag tackar eder så mycket, min fru, jag skall strax begagna mig av Er godhet. — *Fru X.* Skall jag få se Er i eftermiddag? — *F.* Icke före aftonmåltiden, då jag tänker taga en promenad med min vän genom staden för att visa honom dess sevärdheter. — *Fru X.* Vi ses igen, Herr Hammar! — *F.* Farväl, min fru.

ÖVNING I.

1. Varom handlar föregående stycke? 2. Har Fredrik väntat sin vän? 3. Vad utropar han, då han ser honom? 4. Vilken känsla uttrycker detta utrop? 5. Varaf bliver han överraskad? 6. Varför blir han överraskad därav? 7. Vilken fråga ställer han till sin vän? 8. Vad är det, som för denne till Stockholm? 9. Vad för Er hit? 10. Har Herr Hammar endast gjort en förlustelseresa? 11. Kommer han att bliva sysselsatt en del av sin tid? 12. Vilken tanke har han om Stockholm? 13. Deltager Herr Hammar i sin väns fröjd? 14. Har han kommit vid ett lägligt tillfälle? 15. Vad gör man, då en vän firar sin födelsedag? 16. Huru lång tid tänker Herr Hammar att tillbringa i Stockholm? 17. Skall han bliva mindre än en vecka? 18. Kommer hans vistelse att måhända dröja mer än en

vecka? 19. Hur finner Fredrik sin väns beslut att stanna minst en vecka? 20. Vartill inbjuder han honom? 21. Väntar han att hans vän skall mottaga inbjudningen? 22. Vilket ord visar Er detta? 23. Under vilket villkor vill Herr Hammar stanna hos sin vän? 24. Är det hus, som Fredrik bebor, stort nog att mottaga gäster? 25. Kommer Herr Hammar att genom sitt besök falla sin vän till besvär? 26. Vem fruktar Herr Hammar att falla till besvär, utom sin vän? 27. Skall han falla henne till besvär? 28. Varför ber Fredrik om ursäkt? 29. Vad vill han göra? 30. Varför? 31. Ursäktar Herr Hammar honom? 32. Genom vilket ord? 33. Vad säger Fredrik, då han kommer tillbaka? 34. Vad talar han om för sin vän? 35. Gör Ni det bekvämt för Er, då Ni är hemma? 36. Varför tror Fredrik, att hans vän är hungrig? 37. Är denne verkligen hungrig? 38. Varför förfrågar han sig om måltidstimmen? 39. Uppmanar Fredrik honom att byta kläder? 40. Varigenom uttrycker Herr Hammar sin tillfredsställelse med att icke nödgas byta kläder? 41. Huru känner man sig efter en resa? 42. Vad vill Herr Hammar göra före middagen? 43. Vad måste man hava för att göra toalett? 44. Var finner man dessa föremål?

45. Vad gör Fredrik, då alla mötas i matsalen? 46. För vem presenterar han sin vän? 47. Vad svarar denna? 48. Åt vem säger hon det? 49. Har hon redan hört talas om honom? 50. Vem har talat om honom? 51. Huru talar Fredrik om sin vän? 52. Vad för en tanke har Herr Hammar om Fredrik och hans fru? 53. Vad gör man, då middagen är färdig? 54. Vad äter man först? 55. Vad frågar fru X. sin man angående soppan? 56. Delar Fredrik sin frus smak? 57. Hurudan föredrager Fredrik maten? 58. Betjänar Herr Hammar fru X.? 59. Vad kommer efter soppan? 60. Vilket är Er älsk-

lingsrätt? 61. Vad tycker Fredrik mer om än foreller? 62. Vilken glädje har fru X. berett sin man på hans födelsedag? 63. Vem är Er älsklingsförfattare? 64. Generar Ni er stundom, då Ni äter hos främmande? 65. Äta barn gärna sötsaker? 66. Huru har fru X. träffat de båda herrarnes smak? 67. Varom ber Herr Hammar? 68. Varför ber fru X. om ursäkt? 69. Vad erbjuder Fredrik sin vän vid kaffet? 70. Varför betackar sig Herr Hammar? 71. Vad visar er, att Fredrik röker i sin frus närvaro? 72. Varmed sysselsätter sig fru X., medan herrarne röka? 73. Huru länge skola de bliva ute? 74. Huru hälsa fru X. och Herr Hammar, då de taga avsked av varandra?

ÖVNING II.

Fredrik väntar icke — — —, han är därför överraskad — — —. Den senare kommer till Stockholm för att — — —. Han kommer vid ett särdeles lämpligt tillfälle, ty — — —. Fredrik frågar honom, huru länge — — — och är mycket glad att höra, — — —. Han inbjuder honom — — —, men Herr Hammar fruktar — — —, men då Fredrik försäkrar honom att tvärtom — — —, beslutar han sig — — —. Då — — —, föredrager han att icke byta kläder. Han drager sig tillbaka till det rum, som — — —, för att där göra toalett. Han finner där — — —. Då — — —, föreställer Fredrik gästen för sin hustru, som — — — — Herr Hammar säger fru X. en artighet, i det han — — —. Tjänstflickan anmäler — — —, och man sätter sig till bords. Vid soppan frågar fru X. sin man, om — — —. Denne svarar, att han — — —. Efter soppan bäres in kalvstek samt — — — Fredrik säger, att hans älsklingsrätt är — — —, och knappt har han sagt det, då jungfrun — — — Som efterrätt hava de — — —, och herrarne, som —

— —, glädja sig däråt. Vid kaffet bjuder Fredrik sin vän en cigarr, men denne — — —, emedan han fruktar — — —. Men då denna — — —, generar han sig icke längre utan mottager cigarren. Om eftermiddagen tänka herrarne att — — —.

Om hälsotillståndet.

Edvard: Nå äntligen har Ni kommit! — *Magnus:* Har Ni redan länge väntat på mig? — *E.* Åtminstone en timme. — *M.* Jag ber om ursäkt; jag har sovit dåligt i natt och har därföre legat längre än vanligt. Jag känner mig icke riktigt bra. — *E.* Verkligen? Vad fattas er? — *M.* Jag vet icke själv. Sedan några dagar har jag ständig huvudvärk och stundom feberanfall. — *E.* Men annars är Ni ju så frisk; har Ni matlust? — *M.* Jag äter, men riktig matlust har jag icke. — *E.* Ni måste fråga en läkare. — *M.* Det har jag redan gjort, men trots medicinen har dock febern inställt sig. — *E.* Vad har läkaren föreskrivit för Er? — *M.* Först har han låtit mig taga kinapiller, och ett par dagar senare har han givit mig ett recept, som jag inlämnat på apoteket, men ännu har ingen förbättring inträtt.

E. Vilken läkare har Ni då rådfrågat? — *M.* Vår husläkare, Dr. Hall. — *E.* Det är densamme, som behandlat min mor. — *M.* Huru befinner sig Er moder nu? — *E.* Tack, hon är nu mycket bättre. — *M.* Måste hon ännu ligga till sängs? — *E.* Nej, hon har redan varit uppe en vecka och kan till och med gå ut, om det icke är för kallt. Men naturligtvis måste hon akta sig för förkylning. — *M.* Det gläder mig att höra, att hon är nästan återställd. Men apropos, har Ni hört något om Herr Norrby; vet Ni, vad han gör? — *E.* Det är

ganska illa med honom; han har intet hopp om förbättring. — *M.* Den stackars mannen! Jag beklagar honom uppriktigt. Han blir alltså blind? — *E.* Så tror åtminstone läkaren, som behandlar honom. — *M.* Huru har egentligen det onda begynt? — *E.* Herr Norrby har haft ont i ögonen sedan sin tidigaste barndom. — *M.* Varför rådfrågar han icke Dr. Brun? Han är ju specialist i ögonsjukdomar och har åstadkommit underbara kurer. — *E.* Jag vet icke, om han rådfrågat honom eller icke, jag skall höra efter det.

Känner Ni er bra nog för att taga en liten promenad? — *M* Ja, min huvudvärk har givit sig något. — *E.* Nå väl, då skola vi gå ut.

ÖVNING III.

1. Varom handlar föregående stycke? 2. Varför utropar Edvard: "Äntligen"? 3. Träffade han sin vän strax, då denne kom? 4. Hur ursäktar sig Magnus, att han låtit sin vän vänta så länge? 5. Varför har Magnus legat så länge? 6. Vet han, vad som fattas honom? 7. Lider Ni ofta av huvudvärk? 8. Har Ni aldrig haft tandvärk? 9. Lider man mycket, då man har stark huvudvärk? 10. Har medicinen hindrat febern? 11. Är han ofta sjuk? 12. Vilket råd ger han sin vän? 13. Skall han följa sin väns råd? 14. Vad har läkaren gjort för att återställa honom? 15. Har medicinen hjälpt honom? 16. Känner han sig bättre, sedan han tagit medicinen? 17. Vad gör man med ett recept? 18. Känner Magnus den läkare, som behandlat hans vän? 19. Huru har han lärt känna honom? 20. Huru befinner sig Edvards mor? 21. Vad råd ger man sådana sjuka, som icke få utsätta sig för kyla och trötthet? 22. När kan en sjuk begynna att gå uppe? 23. Vad förorsakar hosta och snuva? 24. Varför kan icke Edvards mor gå ut alla dagar?

25. Vilka dagar kan hon gå ut? 26. Är hon åter alldeles frisk? 27. Vad säger Magnus, då han hör, att hon är på bättringsvägen? 28. Vad påminner honom om Herr Norrby? 29. Vad frågar han om honom? 30. Vad svarar honom Edvard? 31. Kommer han att bliva frisk? 32. Vad tänker hans läkare? 33. Hur har sjukdomen börjat? 34. Vad är Dr. Brun? 35. Vad bevisar, att han är en mycket skicklig läkare? 36. Har samtalet vederkvickt Magnus? 37. Hur befinner han sig, sedan han pratat en stund med sin vän? 38. Har han ännu huvudvärk? 39. Vad ämna de båda vännerna göra?

ÖVNING IV.

Edvard har länge — — —. Slutligen — — — — och frågar honom, om han — — —. Då han hör, att — — —, ursäktar han sig, i det han säger, att — — —. Edvard är mycket förvånad att höra detta och frågar sin vän, — — —. Denne svarar, att — — —. Hans vän råder honom — — —. Detta är icke mera nödigt, då — — —. Läkarn han — — —, men oaktat medicinen är — — —. Edvard känner läkaren, som — — —, emedan denne — — —. Magnus frågar, huru denna fru befinner sig och får veta, att — — —. Men hon måste taga sig i akt, att — — —. Därpå tala herrarne om Herr Norrby, som — — —. Hans läkare tror, att — — —. På frågan, huru det onda har begynt, svarar Magnus att — — —. Då nu Edvard känner sig bättre, besluta herrarne — — —.

Vintern.

Det är vinter. Tunga moln betäcka himmelen. Snön faller i stora flingor och överhöljer snart hela naturen med en vit mantel. De annars så livliga gatorna äro nästan öde. Man ser endast få vandrare, vilka för sina sysslors skull måste lämna sina hem oaktat det dåliga vädret. Det är förskräckligt kallt. Springvattnet i vår trädgård är fruset, och den stora dammen i parken är övertäckt med en tjock isskorpa. Några små gossar springa omkring på den och kasta snöbollar på varandra. De hava tagit sina skridskor med sig, men den tjocka snön hindrar dem från skridskoåkning.

Tid efter annan höra vi klingandet av bjällror från slädar, som med vindens hastighet fara över den frusna snön. I dessa sitta personer, som äro klädda i päls ända upp till ögonen.

Vinden blåser allt starkare, och snön piskar oss i ansiktet, så att vi icke mer kunna hålla ögonen öppna. Vilket avskyvärt väder! Låt oss vända åter hem!

Hur angenämt är det icke i den uppvärmda salongen! Vi skola nu skriva våra uppgivter. — Jag kan icke hålla pennan, mina händer äro stela av köld. Jag måste först sätta mig vid kakelugnen för att värma mig. Genom fönstret se vi en liten gosse, som springer över gatan. Han fryser och darrar i sina tunna och sönderrivna kläder, där han vandrar barfota i snön. Vi kalla in honom och skänka honom ett par gamla skor och en avlagd rock från förra vintern. Ser Ni, nu är den stackars pojken så varmt klädd, att han icke fryser mer.

Stormen har lagt sig, vinden blåser svagare, snön faller icke mera och solen tränger med sina bleka strålar genom de tjocka molnen. — Snart börjar snön att smälta och bildar på alla gator stora pölar av smutsigt vatten, mellan vilka vandrarne söka sin väg.

ÖVNING.

1. Beskriv en vinterdag för mig. 2. Varmed kan man likna snön, som övertäcker allt? 3. Tala om för mig, huru gatorna i en stor stad se ut vid vackert och vid dåligt väder. 4. Vilka äro tvungna att gå ut, fastän vädret är fult? 5. Lämnar Ni Ert hem, fastän det är dåligt väder? 6. Vilken inverkan har kölden på vattnet? 7. När fryser vattnet? 8. Vad blir då av vattnet? 9. Vilket nöje erbjuder oss vintern? 10. Varmed roa sig de små gossarne, om vilka det talas i detta stycke? 11. För vad ändamål hava de medtagit sina skridskor? 12. Varför kunna de icke åka skridskor? 13. Varmed tillkännagives slädarnas ankomst? 14. Göra slädarne buller, då de fara fram på snön? 15. Åker Ni ofta ut i släde? 16. Vilket nöje erfar man vid en slädåkning? 17. Vad göra personerna i släden för att skydda sig mot köld? 18. Om vilken väderleksförändring talas det i det tredje stycket? 19. Vad gör en spatsertur så oangenäm vid denna årstid? 20. Stannar Ni ute i det fria, då det är mycket dåligt väder? 21. Vartill beslutar Ni Er då? 22. Med vilka ord uttrycker man detta beslut för sitt sällskap? 23. Varför är det så angenämt i salongen? 24. Är det kallt eller varmt här? 25. Fryser Ni eller är Ni varm? 26. Var befinner sig den stackars gossen, om vilken det talas i stycket? 27. Vad gör att han darrar? 28. Varför skydda icke hans kläder honom? 29. Vad för en fotbeklädnad har den lille gossen? 30. Kan han förkyla sig? 31. I vilken avsikt kallar man in honom? 32. Får han nya kläder till skänks? 33. Känner han sig bättre nu? 34. Om vilken väderleksförändring talas det i den sista avdelningen? 35. Vilket uttryck visar oss, att det icke mer är kallt? 36. Vilken verkan har värmen på snön? 37. Vad bildas av den smälta snön? 38. Är det bra att gå, när gatan är full av vattenpölar?

Våren.

Den angenämaste av alla årstider är våren. Det är icke kallt mer och heller icke för varmt. Vi hava bytt ut våra yllekläder mot tunnare av bomull. Svalorna komma tillbaka från sina långa resor till de varma länderna och bebåda för oss, att vintern är slut.

Vi gå gärna ut och spatsera i den blommande och grönskande naturen. Fåglarne sjunga, fyllda med glädje över vårens ankomst.

I april är vädret mycket ombytligt; det regnar ofta, och stundom skiner solen samtidigt. Där sitter en regnbåge. Skynda Er att se på den; den blir blekare och försvinner snart.

Huru härlig är icke maj, den skönaste månaden på året! "Blomstermånaden" kallar man den i Sverige, och den är även rik på blommor. Violen, styvmorsblomman och rosen begynna att blomma i trädgården, och otaliga andra blommor smycka fält och ängar. Träden äro betäckta med nya blad, och mellan de yviga grenarne bygga fåglarna sina nästen. Rör icke vid fågelbona och låt ungarna växa i fred, så komma de längre fram att förnöja oss med sin ljuva sång.

På försommaren mogna äfven de första frukterna. Skola vi gå ut i trädgården och plocka jordgubbar! De äro mycket saftiga. Bland de mörkgröna löven på detta träd ser Ni de sköna, röda bär, som fåglarna hacka på; det är de första körsbären. Även vinbären och krusbären mogna rätt snart. De förra använder man till välsmakande tårtor, och de senare bereder man till att förvara till vintern, då man icke mera har färsk frukt.

ÖVNING.

1. Varför är våren angenämare än de övriga årstiderna? 2. Är det ännu kallt om våren? 3. Är det redan för varmt? 4. När utbyter Ni Edra vinterkläder emot lättare? 5. Vad för slags kläder bär Ni under de olika årstiderna? 6. Vad göra de flesta fåglar vid vinterns annalkande? 7. Vid vilken tid komma de tillbaka? 8. Huru kallar man den lilla gråa fågel, som vi även om vintern se på gatan? 9. Varför säga vi, att naturen grönskar om våren? 10. Går solen tidigt upp om våren? 11. Vilken skillnad är det emellan vinter — och vårdagarna? 12. Vad för slags väder hava vi oftast i april? 13. Är vädret ombytligt i april? 14. När ser man en regnbåge? 15. Är regnbågen länge synlig? 16. Varför måste man titta ut fort för att få se regnbågen? 17. Vilken är den skönaste månaden på året?

Sommaren.

Sommaren begynner i juni; dagarna äro mycket långa, och värmen övergår till hetta. På landet hava fälten redan blommat, och lantmannen bereder sig till skörd. Ängarnas gräs, som är blandat med de täcka blommorna, faller redan för skördemannens lie, och de unga bondflickorna, med halmhattar på sina huvuden, utbreda det med tjugor och räfsor till torkning. Därigenom förvandlas det till hö.

I juli och augusti tilltager hettan ännu mer. Under de hetaste dagarna lämna vi staden och begiva oss till hafskusten, där vi andas ren och frisk luft. Om havet är lugnt och vågorna lätt bryta sig emot stranden, så är det ett nöje att bada, och om vinden sätter havet

i uppror, så följa vi gärna med ögonen farlygen, som gunga på vågornas toppar.

Emellanåt fara vi ut till landet. I stället för vårblommorna finna vi där andra blommor med livligare färger men med mindre ljuv doft. Hallonen, plommonen, persikorna och några slag av äpplen och päron efterträda jordgubbarne och körsbären. Trädgårdarne äro försedda med alla slags grönsaker. Under dessa två månader regnar det mycket litet, men trädgårdsmästaren vattnar dagligen blommorna och grönsakerna för att förekomma att de vissna.

De personer, som under sommaren icke kunna lämna staden, lida mycket av hetta. Huru varma bli icke barnen vid sina lekar! Se, huru svetten rinner utför deras kinder! De få komma in och äta glace och bliva därigenom uppfriskade.

Under tiden övertäckes himmelen med tunga, svarta moln; hettan blir tryckande, så att man knappt kan andas. Svalorna flyga så lågt, att de röra vid marken; allt tyder på att ett åskväder nalkas.

Verkligen förnimma vi snart åskans bullrande; ovädret nalkas; regndropparna börja att falla, den ena blixten följer på den andra, och snart synes himlen stå i lågor. En skarp blixt bländar oss, och i samma ögonblick skakas huset av en åskknall, häftigare än de föregående. Blixten har slagit ned i ett träd i vår närhet och splittrat det.

ÖVNING.

1. Vad visar oss, att sommaren har kommit? 2. Vad se vi på landet i juli? 3. Varav bereder man mjöl och bröd? 4. När skördar man säden? 5. Var växer säden? 6. Vad växer på ängarne? 7. Växer där endast gräs? 8. Varmed skär man gräset? 9. Vad bereder man av gräset? 10. Vad är hö? 11. Vartill begagnar man.

hö? 12. Vad gör man för att undslippa den starka hettan i juli och augusti? 13. Vad är det, som gör vistelsen vid hafskusten angenäm? 14. Badar Ni, om vattnet är upprört? 15. Regnar det ofta i juli och augusti? 16. Vad gör trädgårdsmästaren, då det icke har regnat? 17. Vilka personer kunna icke lämna staden under sommaren? 18. Vad gör man för att uppfriska sig? 19. Vilken väderleksförändring inträder, då hettan är mycket tryckande? 20. Vilka äro kännetecknen på, att ett åskväder nalkas? 23. Beskriv ett åskväder? 22. När kommer ett åskväder?

Hösten.

Hösten är kommen. Dagarna hava blivit kortare, och hettan har redan avtagit mycket. Blommorna hava förlorat sin härliga doft, men frukterna äro däremot så mycket bättre. Försök det här päronet, hur saftigt det är. Ni har aldrig ätit något mera kostligt. Ser Ni dessa guldgula plommon och de röda svällande äpplena? Här äro även vindruvor. Då man ser dessa massor av de härligaste frukter, önskar man att hela måltiden bestode av dessert.

Men huru förändrad är icke naturens utseende runt omkring! I stället för de böljande sädesfälten blåser vinden över stubben; träden hava förlorat sina frukter och tyckas sörja över förlusten av dem. Allt ser så sorgset ut. Himlen döljer stundom sitt blåa djup bakom gråa moln, tjocka dimmor ligga över ängar och fält, och vid varje steg prasslar det torra lövet under våra fötter. Vad har blivit av våra vänner svalorna och storkarna? De hava dragit bort, till den varma södern, och deras bo stå tomma. Ännu några dagar, och sedan

rycker en skarp nordanvind även det sista bladet från dess stjälk, och vintern breder åter sitt glänsande, vita dok över den sovande naturen.

ÖVNING.

1. Varpå känner man, att hösten har kommit? 2. Hurudana äro höstens blommor i jämförelse med dem, som finnas om sommaren? 3. Hava även frukterna förlorat sin smak? 4. Vad angenämt har hösten att bjuda oss? 5. Vilka äro höstens obehag? 6. Bliva drufvorna mogna i norden? 7. Vilka förändringar hava inträt på fälten? 8. Vilka förändringar hava träden undergått? 9. Vilket intryck få vi av ett höstlandskap? 10. Varför? 11. Hurudan är väderleken om hösten? 12. Vad göra många fåglar på senhösten? 13. Beskriv ett landskap under de olika årstiderna? 14. Uppdrag en jämförelse emellan årstiderna och människolivet.

Brödet.

Stundom blir jag inbjuden till middag av mina vänner. Vi stanna då hela aftonen tillsammans och var och en måste hålla ett kort tal över någon av rätterna. Jag blir mycket ofta ombedd därom, alldenstund jag i skolan övats mest att hålla tal.

I går afton höll jag följande tal över brödet:

"Bröd ätes så väl vid den rikes som vid den fattiges bord, men blott sällan tänker man på genom huru många händer det måste gå för att erhålla sin slutliga form. Först måste åkern plöjas och beströs med sädeskorn, vilka därpå betäckas med jord. Grodden drages genom regn och solsken upp ur jorden, och sedan sädesplantan vuxit tillräckligt högt slås den af bönderna och tröskas,

därpå köres säden till kvarnen, där den males och förvandlas till mjöl av mjölnaren. Mjölet föres därpå till bageriet, varest det blandas med vatten och bearbetas till en deg, som lägges i ugnen för att bakas. Sedan denna deg tagits ur ugnen, är brödet färdigt. I alla tider har brödet framställts på samma sätt. Säden fördes emellertid inte förut till vals-eller vattenkvarnar utan sönderkrossades i hemmet medelst handen med tillhjälp av (emellan) tvenne stenar. Brödet framställes således mycket snabbare nu än förr."

ÖVNING.

1. Av vem undervisas Ni? 2. Av vem dikteras Edra stilar och av vem rättas de? 3. Tadlas de ofta av Er lärare? 4. Berömmas de även någon gång? 5. I vilket land har Ni blivit uppfostrad?

6. Av vem plöjes åkern? 7. Var finnes den vackraste marmorn. 8. I vilken teater härstädes spelas (givas) de bästa styckena. 9. Av vem skötas sjuka djur och av vem behandlas sjuka människor. 10. När fördes det sista kriget. 11. Sårades många soldater i detta krig. 12. Av vem uppfanns boktryckerikonsten? 13. I vilket århundrade upptäcktes Amerika? 14. På huru många dagar skapades världen? 15. Av vem grundlades Rom? 16. Av vem infördes reformationen i Tyskland?

De tre önskningarna.

En fattig man satt en vinterkväll vid brasan och samtalade med sin hustru om den rike grannens lycka. "Hade jag bara lite pengar", sade han, "så skulle jag sätta upp en liten butik, och om jag sedan arbetade flitigt, skulle jag snart hava förtjänat tillräckligt för att kunna leva utan bekymmer". "Därmed skulle jag inte

vara nöjd", svarade hustrun, "jag skulle önska, att jag vore rik; jag skulle gärna vilja hava ett stort hus, och om jag då fick (finge) se fattiga människor som vi, så skulle jag hjälpa dem och göra livet drägligare för dem. Men det hjälper inte att tala därom, vi leva ändå inte i féernas tid. Om vi bara gjorde det, och om jag träffade en fé, så skulle vi snart vara hulpna. Jag skulle genast veta, vad jag skulle önska mig av henne". I samma ögonblick sågo de en underbart vacker kvinna stå (ende) mitt i rummet. Hon sade: "Jag är en fé, och jag lovar att uppfylla Edra tre första önskningar, men tagen Eder i akt, ty sedan skall jag inte bevilja Eder mera".

Då féen hade försvunnit, råkade mannen och hustrun i stor förlägenhet. "Om jag blott ensam hade att bestämma, så visste jag, vad jag skulle önska. Jag önskar ännu ingenting, men jag tänker, att om jag vore rik och ansedd, så skulle jag vara på höjden av lycka". "Nej," svarade mannen, "om vi blott och bart hade det, så kunde vi ju bliva sjuka, få bekymmer eller dö unga. Då vore det bättre att önska oss hälsa, glädje och ett långt liv". "Vad är ett långt lif, om vi äro fattiga," utropade hustrun, "det skulle blott förlänga våra bekymmer. Om féen verkligen hade velat, att vi skulle bliva lyckliga, så hade hon säkert lovat oss att uppfylla mer än tre önskningar. Det finnes åtminstone ett dussin saker, som vi behöva." "Det är rätt," sade mannen, "men vi hava ju god tid; vi kunna ju tänka över tills i morgon, vilka tre ting, vi behöva bäst, och sedan kunna vi önska oss dem". "Jag vill tänka på det hela natten," sade hustrum, "låtom oss nu värma oss litet, det är förfärligt kallt". Därmed tog hon eldgaffeln och rörde om i elden.

Då hon såg de glänsande glöderna brinna, sade hon utan att tänka: "Se, vilken härlig brasa. Hade vi

nu bara en korv, som var en hel meter lång, så kunde vi steka den". Hon hade knappt talat till slut, förrän en härlig korv, som var en meter lång, kom ned genom skorstenen. "Åt helvete med din korv, din dumma käring," skrek mannen; "det var en skön önskan. Nu hava vi bara två kvar. Du har burit dig så dumt åt, att jag skulle önska, att den där korven hängde i din näsa". I samma ögonblick märkte han, att han själ icke var stort bättre än hustrun, ty på hans önskan hoppade korven upp och blef hängande så fast i den stackars hustruns näsa, att hon inte kunde rycka den loss. "Åh jag stackars varelse. Hur skall jag nu kunna bliva af med den där korven. Du är en snygg äkta man, som önskar, att din hustru skall gå hela sitt liv med en korv i näsan?" "Jag försäkrar dig, gumman min, att jag inte alls tänkte därpå", svarade mannen; "men vad skola vi nu göra? Jag skall önska oss en stor rikedom, och skall sedan förse din näsa med ett fodral av guld". "Tag dig i akt", skrek hustrun, "hellre toge jag livet av mig, än jag ginge med den här korven i hela mitt liv. Vi hava ännu en önskan kvar. Låt mig uttala den, annars störtar jag mig ut genom fönstret". Och för att giva mera eftertryck åt sina ord, sprang hon fram till fönstret. Då ropade mannen full av skräck: "Stanna, stanna! Önska, vad du vill! Gör dig bara inte illa!" — "Gott," sade hustrun, "då önskar jag, att denna korven låge på golvet." Strax föll korven ned på mattan. Därpå sade hustrun, som nu blivit förståndigare genom sin överståndna fara: "Féen har bara drivit gäck med oss och hade rätt, ty kanhända skulle vi vara ännu olyckligare, om vi vore rika. Käre gubbe, låtom oss hellre inte önska oss något mera, utan tacksamt taga emot, vad Gud sänder oss. Och nu låtom oss äta korven, det enda, som vi hava kvar av våra önskningar"

ÖVNING.

1. Varom talas i föregående stycke? 2. Var befinna de sig? 3. Voro de rika eller fattiga? 4. Varom talade de? 5. Vem avundades de? 6. Vad önskade mannen sig? 7. Vad skulle de göra, om de hade det? 8. Var hans hustru lika blygsam i sina önskningar, som han? 9. Vad skulle hon önska sig? 10. Vad skulle Ni hava önskat, om Ni hade varit i deras ställe? 11. Skulle Ni gärna vilja hava ett stort hus? 12. Vad skulle Ni då göra, om Ni mötte en fattig man? 13. Vad betyder uttrycket: det hjälper inte. 14. Vad skulle de båda äkta makarne göra, om de ännu hade levat i féernas tid? 15. Visste de, vad de skulle önska sig, om de mötte en fé? 16. Levde de ännu i féernas tid? 17. Vad lovade féen dem? 18. Vad skulle féen göra om de önskade sig fyra ting? 19. Varför önskade de sig inte strax någonting, sedan féen hade försvunnit? 20. Vad skulle hava gjort hustrun lycklig? 21. Men vad skulle då kunna hända dem, om de blott hade det? 22. Vad vore då enligt mannens åsikt bättre att önska? 23. Huru många ting hade féen bort lova dem? 24. Huru länge ämnade de tänka på, vad de skulle önska? 25. Huru kom hustrun att uttala den första önskningen? 26. Vad önskade hon? 27. Önskade hon sig detta med avsikt? 28. Vad hade hon bort göra, förr än hon öppnade munnen? 29. Skulle Ni hava önskat Er detsamma, om Ni hade varit i hennes ställe? 30. Vad sade mannen, då han såg, att hennes önskan gick i uppfyllelse? 31. Varför blev han vred? 32. Önskade han något i sin vrede? 33. Vad skedde då? 34. Vad sade hustrun, då hon grälade på sin man? 35. Varför gjorde hon det? 36. Vad lovade mannen sin hustru för att trösta henne? 37. Vad gjorde hon hellre, än att gå hela sitt liv med en korv i näsan? 38. Vad gjorde hon

samtidigt för att giva mera eftertryck åt sin hotelse. 39. Lyckades hon att skrämma mannen? 40. Vad var den tredje önskningen? 41. Vad lära vi av denna historia? 42. Vilken nytta hade de båda äkta makarne av sina önskningar?

Anekdoter och berättelser.

Miltons Ros.

Den blinde Milton hade gift sig för tredje gången och ingenting mindre än lyckligt. Lord Bussingham sade en gång till honom, att hans hustru vore en ros. "På hennes färg," svarade skalden, "kan jag icke märka det, ty jag är blind; men på hennes törnen känner jag, att Ni har rätt".

Hans medicin.

En sjökapten predikade alltid för sina matroser, att hafsvattnet vore den bästa medicin för alla sjukdomar. När kaptenen en gång under en storm föll i havet, utropade en av matroserna: "Vår doktor ligger nu i sitt apotek".

Sända och skicka.

En minister vid svenska hovet disputerade med en professor om skillnaden emellan de bägge orden sända och skicka, och påstod att bägge orden voro liktydiga. Professorn förnekade detta, och då den förre icke ville låta övertyga sig med några grundade skäl, utan ville

hava ett exempel, svarade professorn helt lakoniskt: "Herr greve, Ni är visserligen ett sändebud eller sänt bud, men därföre icke något skickligt bud".

Vad sonen tänkte därom.

En hantverkare, som skickade sin oduglige son ut på resor, sade till honom: "Res nu, bäst du vill, du förstår dig inte på arbetet, och lär inte finna någon mästare, som vill hava dig". Sonen reste; omkring tre veckor därefter skrev han till sin far, att denne misstagit sig ganska mycket på honom, ty han hade nu på fjorton dagars tid redan arbetat hos åtta mästare.

Något om medaljer.

En fransk soldat såg att en preussisk soldat bar en av metall slagen skådepänning över fälttågen 1813 och 14 i knapphålet, och frågade vad medaljen hade att betyda? "Den är slagen till minne av det segerrika fälttåget emot Napoleon, för dem, som deltagit däri, och är gjuten av metallen utav de från honom tagna kanonerna". — "En lycka för oss," svarade fransmannen, "att Napoleon icke fick ett dylikt infall i lyckans dagar, ty då hade var och en av oss måst släpa på en hel kanon i knapphålet".

— Under Napoleons vistande i Moskva lät han prägla medaljer; pa framsidan syntes hans bröstbild, på frånsidan läste man följande ord, omgivna av skyar och strålar: "Himlen är din, jorden min". Napoleon skickade några av dessa medaljer till guvernören i Orenburg jämte

en skrivelse, i vilken han ville börja underhandlingar med honom. I stället för svar återfick han en av medaljerna, på vilken guvernören under inskriften ristat följande ord: "Ryggen är din, knutpiskan min".

Tyska pängar.

En bonde, som kom till Stockholm och fick se att en av de kringstrykande positivspelarne hade en markatta, yttrade: "Ja, herre Gud, vad gör inte tysken för pängar!"

Den fallande maskan.

Friherrinnan W. hade några damer hos sig, vilka sutto kring bordet med sina arbeten. "Se så, nu fällde jag en maska igen," ropade den ena. Betjänten, som var i rummet, sprang fram, stack huvudet under bordet och började leta; slutligen sade han: "Jag får väl rätt på den sedan, när herrskapet slutat".

Vad för massa?

Under vintern 1844 hade en viss häradshövding lagt sig till med ett ståtligt ekipage. Mannen var känd i staden såsom en skicklig jurist och särdeles anlitad av cessionanter. Bjällrorna på det prydliga seldonet, med vilket häradshövdingens travare var förspänt en söndagsmiddag, gåvo några förbigående anledning att undra av

vad slags metallmassa dessa bjällror voro gjutna. Den ena sade att det var silver, den andra klockmassa, men en tredje yttrade: "Ni misstar Er, det är konkursmassa"

Moderskärlek.

En ädel venetianska, som förlorat sin son i en slagtning, överlämnade sig åt en förtvivlande sorg. En andlig bemödade sig att trösta henne och sade bland annat: "Kom ihåg, att Gud böd Abraham offra sin son, och att denne icke gjorde minsta invändning". — "O, min far," svarade den olyckliga modern, "Abraham var en man, han var blott far; åt en kvinna, en mor, skulle Gud aldrig givit en sådan befallning."

Logik.

En överlastad soldat kom i gräl med sin korpral och åsidosatte all respekt: "Tig," sade han, "du är ingen människa, åtminstone icke man. Det skall jag bevisa," fortfor han. "Ser du, när löjtnanten avdelar vakterna, så säger han alltid: på den och den posten 6 man och 1 korpral. Således är korpralen ingen man."

Ett missförstånd.

En bonde kom in i en bod på Stora Nygatan och begärde en guitarr, varpå bodbetjänten svarade honom, att han icke hade någon sådan, men att han kunde få en sådan i musikhandeln mitt emot. Bonden gick således

dit och begärde åter en guitarr. Man tog ned en sådan från väggen och räckte den åt honom; men bonden sade: "Nej, jag vill hava en sådan där tingest, som röker!" (Han menade en cigarr).

Sviket ideal.

Idealisten: "Har Ni den tillfredsställelsen, att Ni obrottsligt har fortskridit på den bana, som Ni i Era ungdomsdrömmar utstakade?"

Den andre: "Nej, tyvärr. Jag hade satt mig före att blifva millionär, men jag har aldrig lyckats komma över tillräckligt med pengar för att utöva den verksamheten.

Lagom.

Herrn: "Ni har räddat mitt barn från en säker död i vågorna, jag är skyldig Er evig tacksamhet!"

Arbetaren: "Ingen orsak, bara herrn vill ersätta mina nya kläder, som jag har fördärvat på kuppen.

Herrn (förfärad): "Nå nå nå, måttliga få vi väl vara . . . ."

En taktlöshet utan like.

Professorn tror sig hava hört en knackning på dörren. Han ropar: "Stig in!" Ingen kommer. Han öppnar dörren. Ingen finnes där ute.

Högst förargad ropar han: "Något sådant har aldrig hänt mig förr. Om jag ropar 'stig in!' och ingen kommer,

kan det väl ändå gå an. Men om jag öppnar dörren och ingen finnes där utanför, då anser jag det vara en taktlöshet utan like".

En ärlig sup.

Kolar-Johan hade råkat lägga sig i sjön. När han sent omsider blev uppdragen, var han rätt illa medfaren, och en välvillig medmänniska hällde några droppar vin i hans mun för att liva upp hans domnade lifsandar. Medlet hade åsyftad verkan, ehuru ej alldeles efter beräkning. Knappt hade vinet kommit i Kolar-Johans mun, förrän han satte sig upp, spottade ut vinskvätten och sade med djup sorg i tonen: "När man varit så nära dö'n, som ja', så hade man väl förtjänt en ärlig sup".

Tro och vetenskap.

Läraren börjar med ett besjälat föredrag över jordens uppkomst.

— För många tusen år sedan, deklamerade han, svävade jordklotet som en glödande och flytande massa i världsrymden. Under årtusendens lopp avsvalnade det yttersta lagret och bildade ett fast skal kring den brinnande kärnan. Så uppstod en jordmån, där liv och växtlighet kunde frodas . . . .

— Magistern, säger en av eleverna, världen är ju skapad på sex dagar . . . .

— Ja, ser du, säger läraren, det är på kristendommen det.

Ja, det är något helt annat!

En bonde bad en advokat åtaga sig en injurieprocess. Advokaten vägrade, yttrande: "Jag avskyr injurieprocesser som pesten; det är ett onyttigt tidsfördriv. Om jag hade velat anklaga alla dem, som kallat mig spetsbov, så —". "Ja," inföll bonden, "med Er är det något helt annat! men vi bönder få icke tåla sådant".

Är jag en gås?

I Paris utgives en tidning med namn *le Capitol*, som redigeras och förlägges av en herr Durano, vilken icke har att glädja sig åt någon stor publik.

En kapitalist, som tillfrågades, om han ville taga aktier i denna tidning, sade: "Vad skall jag göra i Capitolium? Håller Ni mig för en gås?" (Såsom känt är, räddade gässen genom sitt skrik Capitolium, då det om natten skulle stormas av fienderna).

Ett vackert förslag.

På ett kafé i Stockholm sutto en gång flere aktieägare i den tillämnade järnvägsanläggningen emellan nämnda stad och Göteborg, och spelade ett parti domino. "Ack, vad det vore för en skön sak, om man själv finge göra sig aktier och bankosedlar," sade ett kvickhuvud. "Nå, det är väl ingen konst," svarade en annan, "jag skall ge Er en gåta att gissa, huru man av hela detta hus, utav tegelstenar, bjälkar, med ett ord, av allting kan göra aktier och dukater — den som icke kan gissa betalar

mig 1 riksdaler!" Samtlige närvarande gingo in på förslaget; men ingen kunde gissa huru detta läte sig göra utan något underverk. Alla betalte, och proponenten tog penningarne. "Nå bror, vet du vet, så säg nu?" skreko alla med full hals. "Nej, jag vet det inte — här är min riksdaler."

Var han fann anställning.

I Paris, så väl som överallt annorstädes, önskar var och en att bliva anställd, eller få sig en plats. "Himmel! återigen sviken i mina förhoppningar!" ropade en väntande (expectant) till en av sina vänner, som var författare. "Trösta dig," svarade denne, "jag har en plats åt dig." — "Vän, räddare, du återger mig livet! Fort, säg mig var?" — "I min nya roman," svarade författaren.

Kandidaternas svar.

En medicine kandidat blev i examen av den utomordentligt stränge examinatorn tillfrågad: "Vilka äro de svettdrivande medlen?" Kandidaten uppräknade flera sådana. "Men om alla dessa icke hjälpa," frågade professorn vidare, "vad använder Ni då?" — "Då skickar jag patienten att examineras av herr professorn!" svarade kandidaten.

— En medicine kandidat hade under examen besvarat alla frågor med: "det vet jag inte!" då examinatorn slutligen frågade honom: "varigenom koleran uppstod, var sjukdomen hade sitt säte och genom vilka medel det onda kunde bötas?" — "Uppkomsten, sätet och medlet" — stammade kandidaten — "ja, det har jag vetat; men

jag har glömt det igen!" — "Det gör mig ganska ont," svarade examinatorn, "att Ni glömt just detta, Ni hade annars kunnat hjälpa oss alla ur en stor förlägenhet."

Vad kungen kunde göra med en sådan häst.

"Vet Ni," sade Henrik IV av Frankrike till en spansk ministér, som över hövan skröt med sin konungs makt, "att om det fölle mig in att sätta mig till häst, skulle jag kunna äta frukost i Milano, höra mässan i Rom och spisa middag i Neapel." — "Om Ers Majestät reser så fort," svarade ministern, "så kan Ers Majestät ännu samma dag bevista *aftonsången på Sicilien.*" (Sicilianska aftonsången kallas det mord, som år 1282 begicks på fransmännen på Sicilien.)

Varför skulle han köra med fyra hästar?

En sjuk adelsman på landet skickade en gång en vagn med fyra hästar till staden, för att hämta Conring, som var vitt omkring berömd för sin läkarepraktik. C. steg upp i vagnen. Det varade en lång stund innan kusken ville köra. Då man slutligen underrättade sig om orsaken härtill, svarade han: "jag väntar på herrn, som jag skall hämta." Man sade honom, att denne redan en lång stund suttit i vagnen. "Är det där doktorn?" utropade han förundrad. "För hans skull hade jag inte behöft spänna för fyra hästar. Jag hade ju kunnat bära ut honom på armen."

Han fick ej tala ut.

En dräng, som stammade mycket, skjutsade en gång en handelsresande från X. till Y. Strax efter avresan från X. ämnade drängen säga något och började sålunda:

— Ka . . . . ka . . . . ka . . . . .

— Va' kacklar du för, sa' handelsresanden. Håll mun!

Drängen teg, men började åter om en stund:

— Ka . . . . ka . . . . ka . . . .

— Håll mun, annars får du smörj, skrek handelsresanden.

Drängen teg, men vid framkomsten till Y. började han åter sitt "ka . . . . ka . . . . ka . . . ."

Då utropade handelsresanden i arg ton:

— Nå så kackla ur dig, vad du har att säga!

— Ka . . . . ka . . . . kappsäcken glömde vi, vet ja'!

En angenäm gäst.

Herrn i huset (efter middagen till sin gäst): — Intresserar Ni Er för litteratur?

— Nej.

— En liten smula för konst?

— Nej.

— Förstår Ni Er på musik?

— Inte ett dyft.

— Det var bra: då kunna vi gå in i mitt rum. Vi hava cigarrer där, och kunna språka en stund i all gemytlighet.

För stor risk.

Hon mötte honom i köksdörren med ett strykjärn i handen, vilket hon hotande gestikulerade med.

— Frun . . . ., började han.

— Vad vill Ni? frågade hon förbittrad. Varför driver Ni omkring här?

Han drog sig åt sidan.

— Jag kom, yttrade han på något avstånd, för att försöka olycksfallsförsäkra Er man, men sedan jag sett Er, uppgiver jag tanken. Han är en allt för stor risk.

Hur han kände honom.

En man, som var instämd att vittna i en testamentstvist, uppdrog en mycket detaljerad och smickrande skildring av testatorns personlighet.

— Nå, sade svarandeadvokaten, efter den smickrande och ingående beskrivning Ni gjort av den hädangångne, får jag väl antaga, att Ni var mycket nära bekant med honom?

— Nej, genmälde vittnet, jag kände honom inte alls.

— Det var egendomligt! Då måste Ni väl hava lagt noga märke till honom, var och när Ni såg honom, fortsatte advokaten.

— Jag har aldrig i mitt liv sett honom, ljöd svaret.

Detta föreföll advokaten vara för mycket, varför han påtog sig en sträng min och sade:

— Var god och kom ihåg, att här är ej platsen att stå och skämta. Vill Ni vara god och säga mig, huru det är möjligt, att Ni kan beskriva honom så noga, när Ni varken har sett eller känt honom?

Jo, det är mycket enkelt, svarade vittnet och det småleende, som gled över hans ansigste, spred sig småningom till alla de närvarandes fysionomier — *jag är gift med hans änka.*

Tjänarinnan med förnäma bekantskaper.

Hos änkan efter amtman Stenman, boende i närheten av Köpenhamn, finnes en gammal trotjänarinna, som under flera generationer tjänat familjen och som därför betraktas såsom hörande till densamma. På grund av denna sin ställning har hon många friheter och får gärna i sitt kök mottaga släktingar och vänner och traktera dem efter gottfinnande.

Häromdagen kom fru S. ut i köket och fann den gamla trotjänarinnan sysslande vid ett tarfligt dukat bord, vid vilket ett medelålders par, efter utseendet att döma en hemmansägare med sin hustru, tagit plats.

— Jaså, du har gäster i dag — säger fru S. vänligt nickande.

— Ja, kanske jag får lof att presentera: minister Ole Hansen med fru!

Fru S. gjorde stora ögon, men med en slagfärdighet, som man icke kunnat tilltro den gamla damen, utbrast hon:

— Nå, det måste jag säga! Aldrig hade jag kunnat föreställa mig, att jag skulle vara tvungen göra toalett för att gå ut i mitt kök!

När lyckan är huld.

En av norra Englands största kolgruvemagnater, Arthur Burn, har kommit i besittning av sin ofantliga förmögenhet genom att spela krona och klave med ett vanligt shillingstycke.

För ett trettiotal år sedan dog hans onkel och efterlämnade Millvale-gruvan till Arthur Burn och dennes kusin John Hinchbrooke, vilka gemensamt togo den i arv. Men detta kompaniskap visade sig mindre lyckligt, enär de två ägarne blevo oense om sättet huru gruvan skulle bearbetas. Detta hade till följd att gruvdriften snart gick med förlust och måste slutligen helt och hållet nedläggas.

En dag hände det att de två kusinerna sammanträffade vid en badort, varvid dispyten om gruvan återupptogs emellan dem, utan att de dock kunde komma till någon enighet.

— Jag vill föreslå dig en sak, sade Burn. Jag säljer min del i gruvan till dig.

— Tack skall du hava, men jag reflekterar inte på den, svarade kusinen.

— Gott, då skall jag köpa din andel.

Men ej heller detta ville Hinchbrooke gå in på.

— Det tycks som om jag ej kan göra dig till lags varken på det ena eller andra sättet, anmärkte Burns skrattande. Vad säger du emellertid om att spela krona och klave om vem gruvan skall tillhöra?

Detta förslag roade kusinen, så att han gick in därpå.

Burn tog upp en shilling ur fickan och kastade den upp i luften.

Burn vann och Millvale gruvan blef på så sätt hans egendom. En kolåder anträffades snart därefter, vilken gjorde gruvan ytterst värdefull och lade grunden till Burns stora förmögenhet.

När Karl Petter skulle gifta sig.

Karl Petter hade ärft Lycktorp efter sina föräldrar, vilka båda nyligen dött, och han var då enda arvingen till det lilla välskötta torpet.

Karl Petter hade hela sitt liv varit hemma hos föräldrarna, och fadern och han hade tillsammans skött Lycktorp så aldrig hade där behöfts någon främmande hjälp, och nu när föräldrarna voro döda, tyckte Karl Petter, att han nog kunde reda sig ensam, och ej behöva taga in någon främmande människa att avlöna. Han hade ju ändå på senare tiden fått göra mesta arbetet ensam, ty fadern hade varit skral och orkeslös, och vad kvinfolkssysslorna beträffade, så kunde han allt göra dem lika bra som någon piga, ty mor var också sjuklig de sista åren, så Karl Petter fick alltid lov att hjälpa till inomhus också. Och Karl Petter han arbetade ensam och knogade från tidig morgon till sena kväll, och hans tegar gåvo rika skördar varje år, och hans boskap stodo feta och glänsande i båsen.

Hans grannar föreslogo, att han skulle gifta sig, ty arbetet går lättare för två än för en, menade de, men Karl Petter tänkte på huru mycket det skulle kosta för året att kläda och föda en hustru, och han fortfor att arbeta ensam.

Men så en dag på vintern blev Karl Petter sjuk. Han hade överansträngt sig med arbete och förkylt sig tillika, och en morgon kunde han ej stiga upp ur sängen.

Där låg han nu och tänkte på kreaturen, som stodo i sina bås och varken fick mat eller dryck.

Tänk om det dröjde länge innan han kunde gå ut i ladugården, så kunde de ju taga skada, ja kanske dö av svält, och Karl Petter låg och vändades och tänkte på sina kräk. Men så mot kvällen kom grannen över i något ärende, och när han såg, huru sjuk Karl Petter var, hjälpte han honom elda så stugan blev varm och tillredde en varm dryck åt honom, varefter han gick ut i ladugården och fodrade kreaturen samt lovade komma över nästa morgon och se hur det var. Men nästa morgon, långt innan grannen kom, hade Kal Petter krupit ur sängen, kravlat sig ut i ladugården och fodrat kreaturen, ty, tänkte han, kommer grannen i dag med och sköter om kräken, så kanske han kunde vara oförskämd nog att begära ersättning för det, men nu när han bara gjorde det en gång, och då erbjöd sig själv att göra det, så kan han väl inte ge sig till att ta något betalt. Och Karl Petter kryade till sig och behövde inte mer anlita grannen om hjälp, men den sjukdomen kom ändå Karl Petter att ändra åsigt angående giftermål, ty om det skulle hända flera gånger, att han blev sjuk och inte kunde gå ut i ladugården, så kunde ju kräken stå och rent av bliva fördärvade, och det kunde kosta lika mycket eller kanske mer för året, än kläder och föda åt en hustru, och så började Karl Petter tänka på att gifta sig.

Den första flicka tanken föll på var hans kusin Elsa, som bodde hos sina föräldrar ett stycke från Lycktorp. Hon hade nog ett gott öga, om inte just till honom, så åtminstone till det lilla vackra Lycktorp, så inte blev det väl svårt att få hennes ja. Och ung var hon och grann, och ljuslockig och sjunga kunde hon ackurat lika bra som klockaren, men se det värsta var, att hon var fattig, fattig som en kyrkråtta.

Sedan tänkte han på Lena, som tjänte i bondgården straxt intill. Ung kunde hon inte skyllas för att vara, och någon skönhet hade hon då inte att tacka vår herre för, men fick han henne, så kunde han nog vara säker att få hava sina grönsaker i fred för fåglarna, ty om Lena gick omkring på åkern ibland, så är det då säkert att inga rovfåglar vågade sig dit och det vore ju också bra, men vad som var ännu bättre, hon hade nog ganska ansenligt samlat på kistbotten, hon hade ju tjänat i många herrans år, och alltid varit mån om sig, så Karl Petter bestämde sig för Lena, och en vacker dag tog han och borstade sin bästa vadmalsrock, som var ny när han konfirmerades, men som han gott kunde begagna ännu, fast han var fullväxta karl'n, ty hans mor, som var en mycket praktisk och förtänksam människa hade låtit sy den i växten. Och så smorde han sina stövlar och hår med ister och kammade sig tills han sken som en nyskurad kopparkittel och så begav han sig på friarfärd. Men när han kom till vägskiftet i hagen, ställde han sig att fundera. Den ena vägen ledde åt det håll där Elsa bodde, den andra till gården där Lena tjänade.

Visst var Elsa vacker och rund och rödkindad, och hals det hade hon ackurat så vit som nysilad mjölk, då Lena däremot — ja det förstås, men så hade hon något på kistbotten och det måtte väl vara bättre och mera värt än vit hals och röda kinder, och så gick han med beslutsamma steg åt det håll där Lena bodde.

Och Karl Petter friade och fick ja, och båda tyckte att det inte var skäl uti att gå fästefolk längre än som nödvändigt var, utan beslöto att gifta sig samma höst. Och bröllop skulle de hava. Inte något storartat naturligtvis, men lite skulle det väl vara ändå, och det skulle Lena själv laga till, ty hon var minsann hemma i hushållning och matlagning.

Och Lena hon begynte att skura och feja på Lycktorp och brygga och baka både vetebröd och vörtebröd, och Karl Petter han började gå omkring och se så ängslig ut, och gläntade förstulet på locken till sädeslårarna och mjölkaren, och allt mer bekymrad blev hans uppsyn.

När så Lena en dag kom bort till honom och sa: Har du något fett kräk i ladugården, som jag kan slakta, ty något färskt få vi lof att hava till bröloppet. Den gödda gumsen till exempel; det blir väl inte så unga lamstekar, men det får väl ändå gå an. Då var Karl Petter icke i stånd att dölja sitt missnöje längre, utan utropade förskräckt: — "Vad säger du — slakta — ämnar du gå och ta livet av något av mina kräk, som jag varit så rädd om och skött så väl. Den gödda gumsen, som ätit så mycket havre, och som jag nästa marknadsdag kan få 10, kanske 12 kronor för. Nej, det kommer då aldrig att ske, och du har förstört mera mjöl till bakning på en vecka än grannens Stina, som bakat åt mig allt sedan mor dog, har gjort på ett helt år. Jag var väl tokig, som någonsin tänkte på att gifta mig, men aldrig kunde jag tro, att det skulle komma att gå så mycket åt," fortsatte han nästan gråtande, "men nu kan du gå tillbaka, därifrån du kom, för jag vill inte gifta mig. Värst är det med allt det mjuka brödet, för det ligger väl och möglar."

Karl Petter är ogift ännu.

Det var ej vår.

Vackra, varma sommarmoln summo hän på den klarblå himmeln, och ehuru man var i början av februari, vandrade ljumma vindar fram över snöfria fält. Endast

uppe på bergens högsta kammar glänste vita snöhättor, men i de lägre belägna skogarna, där endast i de mot norr vettande delarne drivor syntes, kvittrade talgoxar, mesar och titor, liksom även de hade trott, att våren, den knoppande och kära vårens tid, hade kommit till frusen nord. Bäckarna sorlade melodiskt i kvällen, och forsen, förstärkt av de många rännilarna i bergen, sjöng mera högstämt än förut sin sång.

Där nere i den ännu kalla och i djupet frusna marken hade några dagar en blåsippas knopp undrande frågat sig, om våren verkligen vore kommen. Hon hörde, den i mörker och kyla gömda knoppen, huru forsen med mäktig stämma sjöng om frihet, om brutna bojor, huru bäckarna, yra av fröjd, sorlade i skogen. Och solen, den låga eftermiddagssolen, kändes gott, även hon, inne mellan vajande furor och granar, ty bland sådana var knoppen gömd. Visst var det kyligt väder den långa nattens timmar, men en dag, då vindar, ammade i solig söder, drogo hän genom skogen, och solen stod klar på sin middagshöjd, lyfte den sig över tuvan och slog upp sitt klara öga, vilket lånat himmelens vackraste färg. Hon gladdes, den vackra blomman, ty solen, den mäktiga världsfacklan, som hennes moder, nu bruten av förgängelsens makt, talte om i sitt sista, hon lyste ju där uppe, och glatt och trofast såg blomman upp till henne. Och allt efter som solen så småningom sänkte sig mot västerled, vände hon sin ljusträngtande kalk efter henne, och det lilla hjärtat klappade av fröjd över sin tillvaro, gladdes över ljus, fågelsång och ljumma vindar.

Men vinterdagen, nordens korta vinterdag, var snart slut, solen dalade, fågelsången tystnade, och vid himlaranden lade sig en kall, gulblek färg. En rysning genomilade liten blomsterstängel, men ännu höll hon sitt öga uppe, ty solen sände en vacker strålblick, en

avskedsblick, in mellan granarna, vilka för aftonvinden högtidligt susade av och an. Trofast vände hon ännu sin kalk efter dagens försvinnande stjärna, trofast blickade hon ännu hän mot västerns portar, där snart blott några ljuststrimmor sköto upp över bergkammarnes furor.

En liten snösparv, som satt på grenen, och som just ämnade lägga sitt huvud under vingen, kvittrade så deltagande ord till blomman. Han sade, den lille: "Hur blir dig nu, lilla sippa? Det är ej vår ännu. Jag hör, huru nordan nu kommer med snö, storm och köld. Hur blir dig då?"

Och nu förstod den lilla blomman, att hon tagit fel. Det var ej våren. En isande känsla krympte det lilla hjärtat tillsamman, förgängelsens makt grep henne, och nu hörde även hon, hurusom det susade starkare där uppe i skäggiga granar, och blomman slog de redan isade bladen kring sitt hjärta, men smärtan och kölden trängde ändå oemotståndligt och obevekligt dit in. Det var ej vår!

I den tjocka, burriga granen satt då en liten korsnäbb. Han såg ned till den döende blomman; han förstod, vad hon led, och så tog han till orda och sade:

"Du lilla sippa. Jag skall, innan ditt korta liv slutar, nämna för dig min saga. I längst förflutna tider, för sekler tillbaka kom hit ned till denna jord en, som kallas alla väsens blomma; hans ande var idel blomsterdoft, han ville denna jord så hjärtligt väl. Hans öga vändes som ditt oavlåtligt, trofast och hängivet mot himlen, och där han gick fram i solens och palmernas länder, växte rosor, himmelska rosor i hans spår. Men vinternatten kom för honom som för dig. Det var ej vår på smärtornas jord. Ondskans vinter var ej slut, och allt ont och kallt i förening dödade även honom. En av mitt släkte sökte i mörkrets och köldens yttersta

timmar vara honom till hjälp och till minne härav har jag mitt namn. Men den ädle dog; det var ej vår ännu, och sedan, ja även före honom, hava otaliga andar förfrusit i världens vinter. De lyssnade blott till sommarvind, de sågo blott på sol och ljus i sitt inre, de slogo, fulla av hopp, ut sina kalkar, och så funno de, funno med isande smärta, att det ej ännu var vår, att självviskhetens och ondskans frost ännu låg tung, tät över jorden. Hon skall dock, den eviga våren, så går den heliga sägnen, en gång komma, och då skall på den nya jorden en ständig blomstertid råda; då skall solen aldrig mera skymmas av snötyngda moln, då skall ingen vinter mera vara, och då skolen I, trofasta blommor, I, som, ljusälskande och ljussökande, här vända eder kalk efter solen, aldrig dö, aldrig vissna."

Det susade ännu starkare där uppe i de gamla topparne, nordan grep deras kronor och ruskade dem vredgat, och nu föll, isande och kall, snöstormen över blomman. Så sakta lade hon sitt huvud ned, och flinga efter flinga bäddade, under det skogens små sångare sovo, så tyst hennes vita grav. Det var ej vår.

Hästen står till Er tjänst.

Mathias: God dag, grannfar Simon! Jag måste i dag fara ett par mil bort; skulle Ni inte kunna låna mig Er häst?

Simon: Det skulle jag alltför gärna göra, granne; men jag måste genast föra tre säckar säd till kvarnen, min hustru behöver mjöl i afton.

Mathias: Kvarnen går icke i dag. Jag hörde nyss mjölnaren säga till store Thomas, att vattnet var för lågt.

Simon: Så. Det var rätt illa det. Då får jag rida i galopp till staden och hämta mjöl. Min hustru skulle bliva vid ett härligt lynne, om jag försummade det.

Mathias: Den färden kan jag bespara Er. Jag har en säck gott mjöl, som ännu är orörd, och kan således låna Er så mycket Ni behöver.

Simon: Ert mjöl tycker min hustru kanske inte om. Hon är så besynnerlig.

Mathias: Hon må vara så besynnerlig hon vill, måste hon ändå tycka om det mjölet. Det är av den säden jag köpte av Er, och som Ni själv sade var den bästa, Ni sett i Er livstid.

Simon: Det var den också i min bod. Det är en präktig säd, all den jag säljer. Ni vet det själv, granne, att ingen vill så gärna tjäna folk, som jag; men hästen ville ej äta någon hackelse i morse, och jag fruktar, att han inte orkar springa.

Mathias: Frukta ej för det. Jag skall på vägen giva honom så mycket havre, han vill hava.

Simon: Men havren är så dyr.

Mathias: Det är sant, men det gör ingenting. När man reser i hopp att göra god marknad, är man inte så nogräknad.

Simon: Vi få säkert dimma; vägarna bliva hala. Om Ni råkade bryta halsen af Er!

Mathias: Ingen fara. Er häst är säker, och Ni sade ju nyss, att Ni själv ämnade rida i galopp.

Simon: Min sadel är sönder, och jag har lämnat bort mitt betsel att lagas.

Mathias: Lyckligtvis har jag både sadel och betsel hemma.

Simon: Er sadel passar visst inte till min häst.

Mathias: I sådant fall skall jag låna Reinholds.

Simon: Åh, hans passar likaså litet som Er.

Mathias: Då skall jag gå till herr greven. Hans stalldräng är min goda vän. Han skall säkert bland de tjugo, som hans husbonde äger, finna någon som passar.

Simon: Ni vet, granne, att ingen är så färdig att tjäna sina vänner, som jag. Ni skulle alltför gärna få min häst, men på hela fjorton dagar har han ej blivit ryktad. Hans man är varken klippt eller kammad. Om någon fick se honom i den ställningen, skulle jag inte få tio riksdaler för honom, när jag ville sälja honom.

Mathias: En häst är snart ryktad. Min dräng kan göra det på en fjärdedels timma.

Simon: Kan väl vara, men när jag tänker rätt efter, kommer jag i håg, att han behöver skos.

Mathias: Det få vi också råd för. Hovslagaren bor ju inte långt härifrån.

Simon: Bah! En hovslagare i en bondby åt min häst! Jag skulle inte en gång vilja anförtro honom min åsna. I hela världen finns ingen annan än den kungliga hovslagaren, som kan sko honom väl.

Mathias: Gott; min väg går igenom staden, tätt förbi hans port, så att jag inte behöver göra ett stegs krok för den saken.

Simon (blir varse sin dräng på avstånd och ropar honom): Frans! Frans!

Frans (då han kommit fram): Vad vill husbonden?

Simon: Här är min granne Mathias och vill låna min häst. Du vet, att han har ett sadelbrott på ryggen, så brett som min hand. (Han ger honom tecken med ögonen.) Gå nu strax och se efter, om det är läkt än.

(Frans går och ger honom med detsamma tecken, att han har förstått honom).

Jag tror väl, att det skall vara läkt, och således, granne, får jag det nöjet att kunna tjäna Er. Man måste hjälpa

varandra här i världen. Om jag helt kort hade nekat Er, så hade Ni nekat mig en annan gång; det är ganska enkelt. Men det kan jag säga utan skryt, att mina vänner aldrig behöva anlita mig förgäves.

(Frans kommer tillbaka)

Nå Frans, huru är det med såret?

Frans: Huru det är med såret? Jo, husbonden sade: så brett som min hand; men husbonden hade bort säga: så brett som mina axlar. Det stackars kreaturet kan inte gå ett steg. Och dessutom har jag lovat husbonds svärfar, Jan, att få låna honom, för att föra sin hustru till marknaden.

Simon: Kära granne! Jag är ganska ledsen över, att det står så till. Jag skulle hava velat ge till, allt vad jag äger, om jag kunnat låna Er min häst. Men jag kan inte stöta mig med min svärfar, och dessutom är jag honom skyldig några dagsverken. Jag beklagar rätt mycket, att jag inte kunnat göra Er till viljes, min kära granne Mathias.

Mathias: Jag beklager det själv för Er skull, min kära Simon. Ni skall veta, att jag nyss fått brev ifrån Hans Nåds inspektor, vari han ber mig genast komma till sig. Vi hava ibland några affärer oss emellan. Han säger, att om jag kommer till middagstiden, tror han sig kunna skaffa mig tillstånd, att få hugga på skogen. Det blir omkring hundra riksdaler, som jag vinner på den saken, och Ni skulle haft minst femton eller tjugo riksdaler, ty jag hade tänkt nyttja Er vid utsyningen. Men . .

Simon: Femton till tjugo riksdaler säger Ni?

Mathias: Ja, kanske mer; men som Er häst inte orkar gå, så vill jag söka till att få låna timmermannens.

Simon: Ni är inte beskedlig emot mig, Mathias. Min häst står till Er tjänst. Hör hit Frans! Gå och

säg till svärfar Jan, att han inte kan få min häst i dag, utan att grannfar Mathias behöver den, och att jag inte vill neka min bästa vän.

Mathias: Men huru skall Ni göra med mjölet?

Simon: Åh, min hustru har så mycket, att hon kan hjälpa sig i fjorton dagar än.

Mathias: Än Er sadel, som är sönder?

Simon: Det var den gamla jag mente. Jag har en, som är alldeles ny och betsel med. Det fägnar mig, att Ni blir den förste, som försöker dem.

Mathias: Skall jag låta sko Er häst i staden?

Simon: Minsann hade jag icke glömt, att vår granne skodde honom härom dagen på försök. Man måste göra honom den rättvisan, att han gjorde sin sak ganska bra.

Mathias: Men om det stackars kreaturet har ett så stort sadelbrott på ryggen, som Frans säger?

Simon: Åh, jag känner den token. Han gör alltid det onda värre än det är. Jag slår vad, att såret inte är så bredt som mitt lillfinger.

Mathias: Så måste han väl rykta honom lite; efter han inte på fjorton dagar . . .

Simon: Rykta honom! Jag skulle inte råda honom till att försumma det en enda dag.

Mathias: Låt honom då åtminstone ge honom något att äta. Ni sade ju, att han inte ville smaka sin hackelse i morse.

Simon: Ja, för det han skall bära Er så lätt som en fågel. Vägen är torr, och vi hava ingen dimma. Jag önskar Er lycklig resa, och gott slut på saken. Kom, kom och sätt Er genast på. Låt oss inte förlora ett ögonblick. Jag skall hålla stigbygeln åt Er.

Axel Oxenstjerna.

Axel Oxenstjerna, sitt lands störste minister, var född på Fånögård i Upland (1583). Det stora namn, vilket han med egna förtjänster skulle göra så märkvärdigt i Sveriges hävder, ärvde han av en ätt, befryndad med konungahuset och i fjorton leder prydd av riksrådsvärdigheten. Tidigt förlorade han sin fader, och, likasom andra unga ädlingar på den tiden, besökte han utländska lärosäten: vid femton års ålder lämnade han sitt fädernesland, för att, ämnad till andliga ståndet, inhämta tillhöriga vetenskaper vid akademierna i Rostock, Wittenberg och Jena. Jämte de lärda och levande språken var teologien den vetenskap, vari han mest inövade sig; också bar han i all sin tid utmärkt vördnad för den heliga skrift, och även såsom statsman rådfördes han ofta uti invecklade religionsfrågor och ömma samvetsmål. Genom fem särskilda, offentligen försvarade lärdomsprov ådrog han sig den lärda världens uppmärksamhet, och började därpå en resa till åtskilliga tyska hov, men hemkallades (1603) av konung Karl IX till hyllningen. Nu inträdde han på en annan bana; en hemlig beskickning (1606) till härtigarne av Mecklenburg var hans första politiska förrättning; kallelsen till riksrådsämbetet vid tjugosex års ålder (1609) var hans första befordran.

Hans ovanliga förmåga att känna och styra människor, visade sig i den skicklighet, varmed han i godo bilade en mellan Estlands adel och Revals borgerskap uppkommen oenighet. Övertygelsen härom förmådde konungen vid slutet av sin levnad, att förordna Oxenstjerna till ordförande i regeringen och förmyndare för de kungliga barnen; en post, som han med exemplarisk redlighet förestod. Vid riksmötet i Nyköping (1611) bidrog han mycket till att upplyfta den store Gustav

Adolf på dess fäders tron, och följden visade, att han icke misstagit sig om den unga konungens upplysta förstånd. Själv kallades han (1612) till rikskansler, utan annan föreskrift vid utövningen av rikets yppersta ämbete, än hans egen urskillning och omdöme.

Av flera fiender, som då överfallit Sverige, var Danmark den farligaste. Mer än en fästning var intagen, kriget var flyttat inom rikets landamären, och ställningen var så mycket vådligare, som Sverige var utblottat både på folk och penningar. Genom Oxenstjernas skickliga underhandling erhölls likväl freden (1613) i Knäröd på bättre villkor, än man kunnat vänta. Samma år dämpade han ett uppror, som utbrutit i Småland, och hade överhuvud den lyckan att vid alla tillfällen genom sina välbetänkta råd stadga konungens milda sinnelag. Många inre oredor förekommos genom den riksdags-ordning, de rikskollegier och hovrätter, som av honom föreslogos och av konungen stiftades; och för att dana dugliga ämnen till rikets tjänst, inrättades efter hans plan och föreställning fem gymnasier, varibland det, som anlades i Vesterås, till en stor del byggdes på hans egen bekostnad och begåvades av honom med en ansenlig boksamling! Då han sedan blev kansler vid Upsala akademi, gav han detta läroverk förbättrade konstitutioner samt utverkade för dess lärare bättre villkor; varjämte han därstädes underhöll flera ynglingar och befordrade dem, som röjde något snille.

Mellan dessa fredliga värv måste han stundom åtfölja konungen i fält och ådagalade i synnerhet vid Pleskovs intagande (1616) en utmärkt tapperhet. Sedan han avhandlat med de slagna fienderna om den fördelaktiga Stolbova-freden, blev han vid konungens påföljande kröning i rikssalen slagen till riddare; en värdighet, som då för tiden sällan utdelades, och därför ägde

så mycket större anseende. Vuxen alla göromål, förordnades han nu att som promotor utnämna doktorer i teologien, och denna högtidlighet var den första av det slaget i Sverige. Hans underhandlingar med Polen verkade ett två-årigt stiilestånd (1618); hans vishet hämmade ett uppror i Västergötland, tillställt av utländska makter, och bibehöll för öfrigt lugnet under konungens frånvaro, bland rikets allmoge, ganska utmattad av dryga krigsgärder; han undanröjde vid Berlinska hovet de hinder, som lades i vägen för konungens förmälning med prinsessan Maria Eleonora, och förde henne till Sverige (1620). Därefter visade han sig åter vid armén, för att genom sin försigtighet höja Gustav Adolfs hjältemod. Konungen såg i honom ej blott undersåten, utan den enskilda vännen, och Oxenstjerna, värd hans förtroende och kärlek, gladde sig över sin kungliga väns storhet.

Han beredde ett nytt stillestånd med Sigismund (1622), och skickades sedan till ett möte med danska sändebud, varunder han förekom det fredsbrott, som deras konung hade i sinnet. Sedan han därpå besett rikets hamnar, satt gränserna i nödigt försvarsstånd och anskaffat förnödenheter till ett nytt fälttåg, följde han åter Gustav Adolf till Lifland (1625), men hemsändes som oftast i vigtiga ärender. Över Preussen, som till större delen kommit i svenskarnes händer, förordnades Oxenstjerna till generalgouverneur, till hövidsman för de där lämnade trupperna och för övrigt till fullmyndig legat, vilka ämbeten han över fem år förestod. Men det var nu angeläget att få fred, för att hava lediga händer emot en mäktigare fiende. Polska sändebuden voro mycket genstäviga; men genom sin verksamhet och tålamod bemedlade Oxenstjerna ett långvarigare stillestånd på mötet i Sturmsdorf, samt träffade förbund med Ryssland och Danzig, för att vara så mycket tryggare.

Sverige var på många sätt förolämpat av Österrike. Dess kejsare, Ferdinand II., som åstundade förvandla tyska riket till ett arvrike inom sitt hus, hade redan nästan alldeles undertryckt protestanterna, och det försök, som danka konungen, Kristian IV., gjort till deras frälsning, misslyckades. De anhöllo nu hos Gustav Adolf om bistånd, och han var så mycket mera benägen därtill, som de kejserligas övermakt började hota honom i hans eget rike. De svenska sändebuden blevo på ett skymfande sätt bortvisade från kongressen i Lübeck och Ferdinands trupper nalkades Östersjön. Han hade förut låtit en del av sitt krigsfolk hjälpa Sigismund mot Gustav Adolf, och sökte likväl nu avlägsna honom genom listiga underhandlingar. Oxenstjerna genomträngde hans verkliga avsigter och tillstyrkte sin konung ett hastigt anfallskrig i stället för ett försvarskrig. Omständigheterna voro därtill mycket gynnande, emedan kejsaren afskedat sin lyckligaste fältherre och försvagat sin makt i Tyskland genom hjälptruppers bortsändande till Italien och Nederländerna. En svårighet mötte dock ännu detta stora företag. Danska konungens avundsjuka gjorde freden från den sidan osäker och Gustav Adolf hade i sinnet, att före sin övergång till Tyskland genom vapen förskaffa sig en fullkomlig trygghet. Men Oxenstjerna avrådde honom därifrån och avvände genom en mästerlig statsklokhet den brydsamma ställningen. Svenska härarne voro ej komna på tysk botten, att strida för religionens och frihetens rättvisa sak, förr än segern följde deras spår. Först efter slaget vig Leipzig (1631) kom Oxenstjerna över till Tyskland, där en sådan rådgivare var oumbärlig, och han dolde icke sitt ogillande av det beslutet att utbreda svenska vapnen över tyska riket, i stället för att genast angripa kejserliga arvländerna. Han sade konungen, att han hellre velat lyckönska honom till

hans segrar i Wien; och Gustav Adolf, vars planer vuxit med hans framgång, hade ej lätt för att övertyga sin redliga minister.

Oxenstjerna blev befälhavare över de trupper, som konungen kvarlemnade vid Rhen, att betäcka de svenska erövringarne mot ett oförmodat spanskt inbrott. Mainz utsågs till hans högkvarter, och en oinskränkt myndighet blev honom given i alla mål, som på den orten rörde Sveriges angelägenheter. Han slog också spaniorerna, som angripit kurfursten av Pfalz; och det var i anledning av denner seger, som Gustav Adolf förklarade rikskanslern, att om han ej hade att lita på dess flit i sina värvs utförande, vore han färdig att nedlägga både spira och krona.

Tilly var övervunnen och död; men en ännu fullkomligare härförare, Wallenstein, hade fått befälet över käjsarens här och med den nästan innestängt konungen vid Nürnberg. Uti denna farliga belägenhet kallades Oxenstjerna till undsättning, och han samlade med beundransvärd ordning och skyndsamhet sina spridda trupper, tog under vägen åtskilliga magasiner av lifsmedel för hans läger, förde dem förbi fienden och verkställde en förening, erkänd ibland de svåraste. Han begärdes sedan till styresman för staden Nürnberg, varest han lämnades med 8000 man; och då konungen emot hans råd i egen person gick att befria Sachsen, uppdrogs åt honom ett oinskränkt befäl över svenska krigsmakten i Franken, Schwaben och de Rhenska kretsarne. Därjämte skulle han sammankalla till Ulm evangeliska ständerna, för att med dem ingå ett närmare förbund och överenskomma om leveransen till svenska armén.

Ett ännu mera lysande, men vida brydsammare tidevarv av Oxenstjernas levnad öppnades med den store konungens död vid Lützen (1632). Väl var hans dotter

Kristina redan erkänd av ständerna att efterträda sin far, men likväl bestriddes hennes rätt därtill av konungen i Polen; rådet var tvekande om regeringssättet under drottningens minderårighet; riket var utblottat på tillgångar, och emellan svenska generalerna och de tyska furstar, som voro i svensk tjänst, röjdes mycken oenighet. Några av protestanterna fällde modet, några ville förlika sig med kejsaren. Frankrike ville tillägna sig svenskarnas erövringar emellan Rhen och Mosel, Polen förnya fientligheter, Danmark tillvägabringa en för Sverige skadlig fred. Uti så vittutseende omständigheter var likväl Oxenstjerna den man, som icke misströstade om fäderneslandet. Med full föresats att utföra den påbörjade saken, underhandlade han med kurfurstarne av Sachsen och Brandenburg; men då med dem ingenting var att uträtta, kallade han (1633) till Heilbronn, i sin drottnings namn, de fyra övre kretsarnes protestantiska ständer, för vilkas fullmäktige han med sin vanliga kärnfulla vältalighet framställde ämnet. Svenska regeringen hade givit honom en så vidsträkt fullmakt att vårda rikets angelägenheter i Tyskland, att han efter sin återkomst själv varnade rådet för att någonsin överlämna i en enda persons händer en sådan makt, som det lämnat honom. Emellertid brukade han den här, för att söka bibehålla rikets vunna anseende och skaffa ersättning för dess gjorda omkostnader. För detta ändamål var det nödigt, att Sverige blev förbundets huvud; men härvid motarbetades han dels av Johan Georg, den opålitlige och svage kurfursten av Sachsen, som själv ville hava denna heder, dels av franska ambassadören Fouquieres, som än genom ränkor, än genom löfte om kurvärdigheten i Mainz, sökte bringa Oxenstjerna på franska fördelarnes sida. Ständerna i Heilbronn övertalades väl att förordna härtig Bernhard av Weimar till befälhavare

över sina trupper, i stället för Gustav Horn, som var Oxenstjernas måg, och även att inskränka hans makt med ett råd av tio ledamöter, som under namn av consilium formatum skulle biträda honom i förbundets styrande; men alla stämplingar av fiender och avundsmän kunde likväl ej hindra, att Oxenstjerna, på Sveriges vägnar, blev huvudman för protestanterna i Övre-Tyskland, samt fick efter eget gottfinnande avgöra alla krigssaker. Frankrike slöt sig till denna Heilbronnska förening med villkor att hålla 12 000 man hjälptrupper.

Enligt Oxenstjernas råd blevo innehavarne av de fem höga riksämbetena drottningens förmyndare; men han själv var likasom själen i denna regering. Han utarbetade en regeringsform, som av ständerna stadfästades (1634), varjämte han författade mogna förslag till den unga Kristinas uppfostran, flottans och finansernas iståndsättande, inrättningen av indelningsverket och krigskollegium, samt till förvaltningen av ärenderna i Preussen och Tyskland. Av sin nya höghet vann han ej annat än förnyade möder. Krigsrörelserna i Tyskland leddes av honom, och han angrep själv med framgång den kejserliga armé, som stannat kvar i Schwaben. Han försvarade lutheranerna i Donauwerth mot katolikernas våldsamheter, stillade en allmän uppresning vid armén i Westphalen över utebliven sold, och måste ständigt vara på vakt mot danske konungen, alltid färdig att bryta freden, så snart han såg tillfälle därtill. Ett möte öppnade han i Halberstadt, där han föreslog Neder-Sachsiska ständerna att ingå i föreningen med de övre kretsarne. De antogo förslaget och lovade hålla 22 000 man, dem Johan Banér skulle anföra. På en annan protestanternas allmänna sammankomst i Frankfurt am Main överlades länge om flera vigtiga ärenden, och i synnerhet om Sveriges förnöjande. Medan ständerna där tvistade, reste

Oxenstjerna bort för att besörja om Övre-Tysklands försvar mot Österrikes och Spaniens förenade krigshärar, som nu hotade Nördlingen. Han var jämte generalen Horn av den tanken, att förstärkning borde avbidas, innan man kunde undsätta staden; men de nödgades foga sig i härtig Bernhards hetsighet; träffningen vågades, och i det gruvliga nederlaget (1634) blev nästan hela svenska armén förstörd, de flesta generalerna fångna, och artilleriet jämte krigskassan och bagaget blevo de kejserligas byte. Bestörtningen blev allmän, följderna de bedrövligaste. Alla hittills tillkämpade fördelar syntes vara förlorade. Ständerna i Frankfurt avbröto sammankomsten, sökande var för sig att erhålla fred med kejsaren; och Oxenstjerna behövde all sin rådighet, för att i så förtvivlad belägenhet rädda sitt fäderneslands heder och sina trosförvanters frihet.

Tvungen av nödvändigheten, tillbjöd han nu franska regeringen de svenskas besittningar i Elsass mot villkor av detta rikes uppenbara deltagande i kriget mot österrikiska kejsaren. Detta anbud gillades av det evangeliska förbundet, som sammanträtt i Worms att överlägga om vidare försvarsanstalter. Här samlade han ännu en gång Heilbronnska unionens ledamöter, och dessa lovade att ej sluta fred med kejsaren utan Sveriges samråd, samt att fortsätta kriget, om han kunde förmå andra stater till verksamt biträde. Oxenstjerna fann tjänligt, att i egen person besöka franska hofvet; den allrådande ministern därstädes, Richelieu, lika högdragen som slug och svekfull, försvårade väl för honom ändamålets vinnande; men han vann det emellertid och bragte äfven Holland på sin sida. Men i Tyskland voro ännu oredan och vankelmodet rådande. Kurfurstarne av Sachsen och Brandenburg drogo ej allenast sina trupper från svenska armén, utan sökte jämväl förleda en del av

krigsfolket att gå över till dem, samt ingingo en särskild fred med kejsaren i Prag (1635). Den ena efter den andra av Sveriges medhållare följde deras föredöme. Men sedan Banér tuktat Sachsarne vid Dömitz, flyttades kriget inom deras gränser. Sveriges ännu övriga bundsförvanter fattade nytt mod, och sakerna gingo åter lyckligt. Oxenstjerna lämnade dem efter sig i god ordning, då han (1636) hemkallades av svenska rådet och blev i Stockholm med utmärkta ärebetygelser emottagen. Genom hans driftiga omtanke avhjälptes allehanda brister i landet; slöjder och näringar fingo ett förbättrat skick, och många goda inrättningar kommo i gång.

Avunden sökte väl fläcka den store mannens heder, men utan påföljd. Ehuru Adler Salvius blev kvar i Tyskland för att besörja om subsidiernas uppbärande av Frankrike och brevväxlingen med utländska hoven hade dock Oxenstjerna i själva verket mesta arbetet och största äran ej mindre av fredsverkets än krigsrörelseras ledning. Uti allt detta följde han oryggeligen de grundsatser, han prövat vara de bästa; han förnam, att man ej kunde lita på förbindelsen med Frankrike, och bemödade sig därföre att kunna handla oberoende av denna makt; och hans varsamma uppförande, då han dröjde med fredens avslutande, tills den kunde ske med hederligare villkor, gjorde slutligen själva drottningen till hans hemliga fiende. Under sina allmänna omsorger av så många slag underlät han icke att hava det närmaste inseende över Kristinas uppfostran; hon skildes ifrån moderns sällskap, såsom mindre tjänligt för en blivande regentinna, och Oxenstjerna undervisade henne dagligen, särdeles i regeringskonsten. Hans son fick det uppdrag att vara en av svenska beskickningen vid freden, och då han ej ansåg sig vuxen ett så vigtigt värv, fick han av sin fader det svaret: Du vet ej, min son, med vad liten klokhet

världen styres. Sändebuden nyttjade för övrigt latinska språket, och Oxenstjerna kunde ej lida, att ambassadören d'Avaux i sina noter betjänte sig av det franska. Även i andra mål var han sorgfällig att ej lämna franska kronan något försteg för den svenska.

Utom huvudsakliga besväret med de inländska ärenderna, var han nu belastad med ett svårare arbete: krigsrustningen mot Danmark. Både till lands och sjös blevo danskarne slagne och måste bekväma sig till freds-fördraget i Brömsebro (1645). Då Oxenstjerna efter dess avslutande kom tillbaka, blev han i rådet av drottningen med ett lovtal emottagen, utnämnd till greve av Södermöre och erhöll därjämte tillökning på sitt lagmansdöme.

Långsammare gick avslutandet av den Westphaliska freden. Vad som gjorde svårigheten vid detta fredsslut, var sättet, varpå de krigförande makterna skulle få skadestånd för sina uppoffringar. Kristina, som tillträtt regeringen, och vars fåfänga för mycket sårades av Oxenstjernas anseende, beskyllde honom för uppsåtlig långsamhet vid fredsverket, och rikskanslern tog det så nära, att han begärde avsked. På rådets föreställning nödgades dock drottningen ingå ett slags förlikning, och den önskade freden slöts omsider (1648) uti Osnabrück och Münster enligt den plan, som av Oxenstjerna var uppgiven. Svenska befälhavares och soldaters lysande bedrifter gjorde den för Sverige så förmånlig.

Huru litet Oxenstjerna fikade efter höga titlar, ser man av hans ädelmodiga svar till drottningen, då hon ville införa härtigliga värdigheten i Sverige och även giva den åt honom. Han övertalade henne att uppgiva detta och sedermera flera lika illa överlagda förslag. Han motstod både Karl Gustavs erkännande som tronföljare, och därefter Kristinas lättsinniga beslut att nedlägga rege-

ringen. Det är inget tvivel, att ju detta till en del härrört av välmening, men det är ock lika obestridligt, att hans aristokratiska tänkesätt styrt detta och några andra av hans steg. Avsägelseakten (1654) ville han ej övervara, och, då han å ena sidan ömmade för den store Gustavs dotter, fruktade han å den andra, att den kraftfulle Karl Gustav skulle kringskära adelns företräden.

Han bibehöll likväl under denna konungs styrelse hela sitt förra anseende, både inom och utom riket. Konungen bemö"e honom med synnerlig aktning, och den arbetsamme mannen, vars ålder kunde behöva vila, sysselsatte sig nu i synnerhet med att få reda på riksskulden, som steg till flere millioner. Han sjuknade i rådkammaren, måste bäras därifrån och avled inom få dagar (1655).

Axel Oxenstjerna hade en reslig kropp, en alvarsam, men därjämte kvick uppsyn, ett vackert utseende och hövlighet, förenad med mycken värdighet i sitt uppförande. Utan att vara älskare av överflöd hemma, visade han sig med stånd, när hans ämbete det fordrade. Voro hans förtjänster om riket ovanliga, så kan ej heller nekas, att de blevo anständigt belönta; dock riktade han sig aldrig själv, ehuru många tillfällen han därtill haft. Ingen i hans tid, om icke kardinalen Richelieu i Frankrike, kom upp emot honom uti den vidsträcktaste kännedom om alla Europeiska statsangelägenheter, och uti den visaste färdighet att gripa till de bästa medlen, korteligen, uti allt det, som utgör statsklokhetens fullkomlighet. Man bör ingalunda förgäta, att han därjämte var en ibland de utmärktaste kännare och befordrare av vetenskaperna, så väl som av förtjänster i allmänhet. Bland forntidens lärda nyttjade han i synnerhet Grotius i de vigtigaste politiska värv; och av hans egen hand har man dels en mängd brev, dels andra arbeten, som blivit tryckta under främmande namn. Han läste under sina största göromål,

och själva hans nöjen voro sysslor. För övrigt var han måttlig och av så jämnt sinne, att han ej haft flera än två sömnlösa nätter, den ena efter underrättelsen om Gustav Adolfs död, den andra efter svenskarnes nederlag vid Nördlingen. Sällan torde män framstå, som göra så mycket för sitt fädernesland, och vilkas ära historien så villigt frambär till de senaste århundraden.

Kung Gustav III:s inflytande på svenska nationens lynne och tänkesätt.

Det hör icke hit att pröva de mycket olika omdömen som i senare tider blivit yttrade över Gustav III:s inflytande, icke blott på svenska vitterheten, utan även i allmänhet på hela nationens lynne och tänkesätt. Man kan efter olika åsigter anse det för lyckligt eller olyckligt; men däri måste dock alla instämma, att den man, som på detta sätt verkade på folket, måtte hava varit en av de sällsyntaste och rikast begåvade, som hävderna känna. Ty icke småningom, utan på en gång, flög hans ande som en elektrisk stöt genom den domnade nationen. Som en vår trädde han in i svenska historien, och plötsligen stodo alla nationens krafter på en gång i blomma, och livet utgöt sig, och sången vaknade runt omkring honom. Han övade över folkets sinnen ett välde, som icke hade någon skugga av fruktan, utan blott och bart grundades på känslan av hans personliga överlägsenhet; ett välde, som jag ville kalla snillets teokrati, och som är det mildaste, det minst förödmjukande av alla. Utom Karl XII har aldrig någon svensk konung, så som han levat i folkets hjärtan. Och likväl var det icke genom krigiska dygder (faran utvecklar hastigt alla slumrande

krafter), utan genom sitt fredliga snille, som han verkade så förunderligt. Men orsaken härtill var visserligen icke endast vidden av hans snille, den blott få kunde uppskatta, utan även och ännu mera den egna arten därav, den alla fattade. Han hade nämligen i sitt väsende icke blott något stort, utan tillika något ridderligt; den höga hjältekraften visade sig hos honom icke med sköld och svärd, utan i behagens lättaste dräkt. Han var en stor romantisk hjältedikt med sina äventyr och förtrollningar, men tillika med hjärtats ömmaste utgjutelser och med glädjens yppigaste lekar. Därföre verkade han också romantiskt, på allt vad som omgav honom, därföre bildade sig hela nationen, eller sökte åtminstone att bilda sig, efter honom, utan att själv veta därom. Hans inflytande var som luftstreckets, hans tidevarv var, om jag så får säga, svenska snillets torneringstider. Men vid blott lek stannade det ingalunda, åtminstone hos honom själv. Hans själ var för stor för en lek utan allvar; han älskade den mänskliga storhetens yttre tecken och ville att den skulle synas. Men man gör honom orätt, då man härav slutar, att han blott ville föreställa, vad han egentligen saknade. Den som endast spelar en stor man, sannerligen hans roll är blott för en teaterkväll. Icke så djupt, icke så varaktigt som denne förunderlige man, griper han in i nationens och tidevarvets hjärta. De skenbara motsägelserna i Gustav III:s levnad bevisa dock tydligen för en var, som vill inse det, att det icke var någon tomhet, som han utsmyckade, utan att hans inre väsende var även så rikt som dess yttre var mångfärgat och skiftande; och samme man, som med ivrig beställsamhet anordnade en fest inom sitt hov, utsatte med köld sitt liv på slagfältet, och hämtade personligen den blodiga segern på Svensksunds vågor. Hans stora själ hade rum icke blott för hjältens och statsmannens planer,

utan även därjämte för konstens behag och för livets glädje. Han var en herkulesklubba, omvirad med löf och rosor, han var som diamanten, den fastaste av alla ädelstenar, men tillika den vars yta spelar med de skönaste och rikaste färger. Jag vädjar till Eder, M. H., till dem ibland Eder, vilka, så väl i de lugna som stormiga skiftena av hans levnad, närmast nalkades hans hjärta, — jag vädjar till Eder att avgöra, huruvida någonsin tadlet gjutit sin galla över en större, en rikare själ. Jag lämnar åt Eder att bevittna, hur han vedergällde sitt folks kärlek, hur han över allt på jorden älskade det svenska namnet, hur han levde för dess ära och dog — till dess förnedring. Jag lämnar åt Eder att avgöra, huruvida det lov, som min beundran i dag ägnar honom, bör tillskrivas endast en ledamot av Svenska akademien, och icke snarare medborgaren av det svenska folk, vars kärlek, vars föresyn, vars stolthet han var.

Esaias Tegnér
(ur hans inträdestal i Sv. Akad. 1819.)

Ära åt fäderneslandet!

Ur manliga bröst utgår denna önskan klar, oavlåtlig, mäktig; ty den har sitt ämne alltid för sig, och sitt fält alltid omkring sig, och sin fullbordan alltid med sig. — Lyckan är mångtydig, obestämd till innehåll, art och medel, och den ligger ej i människohand. Äran är en, och sig städse lik, sitt eget vittne, ändamål och försvar, sin egen grund, sammanhållning och höjd, den lever och rör sig inom den fria, rena, starka viljans fridlysta område; den är lika ovansklig som osviklig, antingen den bor i dygdens handling eller i vishetens tanke, antingen den upplivar människovännens hjärta eller medborgsmannens nit, antingen den frambäres på

sanningens tunga eller den tappres klinga. Och sådan den är för människan enskilt, sådan och till sin art måste den vara hos ett folk samfält, om ej annars allt begrepp förvirras. Och uppenbarar den sig hos de flesta medlemmar såsom inneboende anda och obedrägligt kännemärke då har ett folk ära. Vari ligger den? Den ligger i eget medvetande och andras erkännande, ej blott av tillvarelse, men av värde. Det är ett medvetande och ett erkännande av självbestånd och frihet, kraft och mod, ädel trohet, och okvald rättfärdighet, och helig vördnad både för minnena av ett fordom och plikterna av ett nu. Ett folk, som ej har en sådan självkänsla inom sig och ett sådant anseende utom sig, — antingen det i slavisk undergivenhet krälar för främmande våldsmakt, eller i oberömligt lugn samlar och betryggar medlen för djurlivets njutningar, eller i låg beräkning lika lätt knyter och bryter sina förbindelser, eller i barbariskt övermod nyttjar makten, ej att upplyfta, men att förtrycka mänskligheten, eller i neslig feghet fruktar och flyr faran mera än vanhedern, eller i föraktlig liknöjdhet trampar glorrika fäders mull och lämnar deras namn befläckat, deras vårdar vanhelgade åt allt mer urartande avkomlingar, — ett sådant folk är utan ära; det har ej uppfyllt sin mänskliga bestämmelse; det förverkar och förspiller stundeligen både rättigheten att leva och kraften därtill; det utplånar sig själv ur de varandes och verkandes tal, — och, om det än står kvar några stunder ibland dem, är det såsom ett stillastående träsk, varur pestens ångor stiga, till dess konstens väldiga hand avleder det, så att man knappast ser rummet, var det stod, — och lyfter det sig i skenbar storhet, trotsande några ögonblick ännu, över nejden, är det såsom en utbränd vulkan, vilken, efter verkställda förödelser, sammanstörtar i sitt eget djup, — och vill det med kall, ensidig klokskap, leda världsloppet ännu i mörka timmar, är det som en

blek, förtorkad måne, vilken, själv utan värme och kärna, icke har någon fruktbarhet att giva, och, prisad endast av natten, skall, för en snart inbrytande dag, med blygd gömma sitt urgröpta dödhuvud. O! det gives för ett folk ingenting högre, dyrbarare, väsentligare än äran. Hon är den stora statsangelägenheten, för vilken dess gamle må rådpläga och de unga väpna sig, — den dyra riksklenoden, varförutan ingen dess furstekrona har glans, ingen dess hjältelager friskhet, ingen dess borgardygd liv, — den oeftergivliga huvudskatten, vilken allt folket måste erlägga, vilken alla dess medlemmars händer och hjärtan och tankar och tungor skola frambära, förkovra, församla till gemensamt bästa. Och den, som icke församlar, han förskingrar. Den fege, duglöse, egennyttige, oredlige, — den, som misskänner sitt folks värde, eller aktar dess höghet, eller missleder dess omdöme, eller missbrukar dess förtroende, eller missfirmar dess härlige och store, dess hjältar, snillen och vise, — han är sitt lands förrädare och vanbördig. Dess rätta barn glädja sig åt dess ära, arbeta däruppå, hedra sig däraf, leva och dö därför. Hon är, av vad de i tiden förefunno och dör efter sig kvarlåta, det enda ovärderliga och oförytterliga. Allt övrigt kan ett folk skuldlöst förlora, men äran ej utan eget förvållande. Så länge hon utgör anden av samhällets kropp, skall hälsa genomströmma ådrorna, och livets mannakraft och värme bo i lemmarna. De kunna blöda; men i sköna ärr tecknar hon då endast djupare sina minnen och löften. De kunna förblöda, men anden, okuvad, okränkt, räddad åt sin odödlighet, skall ropa ännu i den sista förrinnande blodsdroppen: Ära åt fäderneslandet! Ära — även utan lycka!!

Johan, O. Wallin
(ur: Ära och lycka at fäderneslandet!)

Berättelser om Gustav Vasa i Dalarne.

I.

På Lindholmens gård i Uppland föddes i slutet av 1400-talet Gustav Eriksson av släkten Vasa, som under det förflutna århundradet mycket och verksamt hade deltagit i fäderneslandets öden.

Sitt första mandomsprof avlade Gustav i striderna vid Vädla 1517 och Brännkyrka 1518 mot danske konungen Kristian II. Senare blev han jämte några andra svenska herrar vid en underhandling lämnad till samme konung som gisslan. Men Kristian avbröt underhandlingen och begav sig trolös och förrädisk med sin gisslan hem till Danmark.

Här sattes nu Gustav i förvar hos en sin frände, herr Erik Banér, på Kalö slott i Jylland. Där hörde han var dag omtalas de rustningar, Kristian förehade mot hans fädernesland, och fångenskapen blev honom härunder alltmer förhatlig. En dag flydde han förklädd i bondkläder och kom lyckligt till den fria riks- och handelsstaden Lybeck. Därifrån skeppade han sig över till fäderneslandet, där han landsteg på Stensö udde nära Kalmar den 31 maj 1520.

I Sverige var allt i förvirring. Gustav mötte redan i Kalmar modlöshet eller förtvivlan. Kristian hade blivit Sveriges konung, och Gustav, som icke ville höra talas om något sådant, löpte fara för sitt liv. Ju längre han kom in i landet, dess vissare underrättelser fick han om olyckans vidd. Slutligen träffades han på Räfsnäs gård i Södermanland av nyheten om Kristians blodiga framfärd i Stockholm med Sveriges råd och adel. Då beslutade Gustav att våga det yttersta. Han visste, att i Dalarne funnos män, som förr en gång mäktat driva fiender ur Sverige.

II.

I slutet av november månad kom Gustav upp till Dalarne För att vara okänd hade han hos en bonde avlagt sin herredräkt, rundklippt sitt hår, klätt sig med trind hatt och kort vadmalströja, och han gick sedan med yxa på axeln lik bonddrängarne omkring och sökte arbete.

Han tog först tjänst hos den rike bergsmannen Anders Persson på Rankhyttan, på vilkens loge han tröskade några dagar. Snart märkte likväl de andra drängarne, att han var föga van vid arbetet, och de tyckte sig finna hos honom andra later och åtbörder än hos en vanlig bonddräng. En piga såg också .en gång en silkeskrage sticka fram under vadmalströjan, vilket hon strax berättade för sin husbonde. Denne kallade Gustav avsides, betraktade och igenkände honom snart, ty de hade ofta varit tillsamman i Uppsala. Anders Persson mottog då visserligen Gustav väl, men, när denne berättade om Stockholms blodbad och manade honom till fäderneslandets räddning, började han draga sig undan; ja, av fruktan vågade han icke ens längre hysa Gustav utan rådde honom att begiva sig längre upp i landet och ofta byta om vistelseort. Gustav Vasa lämnade den klenmodige vännen och begav sig på väg till Ornäs, där hans forne uppsalavän Arent Persson (Örnflykt) bodde.

Gustav förtrodde sig och alla sina förslag öppenhjärtigt åt Arent. Denne sluge man bemötte honom väl och låtsade gilla hans förehavande. Han lovade ock att därtill bidraga så mycket, han förmådde. Han skulle strax, sade han själv resa bort för att utforska grannarnes tänkesätt härutinnan. Gustav förde han upp till ett högt beläget loftrum, där denne emellertid kunde få vila

sig. Gustav, glad att äntligen hava funnit hjälp och trött efter sina förra äfventyr, lade sig förnöjd och trygg till ro. Den trolöse Arent åter for till sin granne Måns Nilsson (Svinhuvud) på Aspeboda, underrättade honom om allt och bad honom om hjälp för att vinna det höga pris, som Kristian satt på Gustavs huvud. Men Måns avskydde denna nedrighet, och Arent måste fara hem igen med oförrättat ärende. Han körde nu förbi sin gård bort till sin svåger, danske fogden Bengt Brunsson på Säters kungsgård. De samlade strax tjugo män, med vilka de morgonen därpå drogo till Ornäs för att gripa Gustav, men, då de kommo upp på loftet, var han försvunnen och stod ingenstädes att finna. Han var räddad undan det nedriga förräderiet.

Härmed hade sålunda tillgått. Arent Perssons hustru, Barbro Stigsdotter, hade fattat stor välvilja för Gustav. Då hon såg sin man återkomma från Måns Nilsson och köra rakt förbi gården till fogden, förstod hon hans förräderi och beslutade att rädda den förföljde flyktingen. Hon befallde en av sina drängar att hemligt spänna för en släde och hålla den redo bakom byggningen. Därpå gick hon upp i loftet, väckte Gustav och omtalade för honom den fara, vari han svävade, och huru hon ville rädda honom. Hon skred strax till verket, och, som det var omkring fem meter ned till marken, sänkte hon honom sakta ned med en lång handduk. Gustav kastade sig i släden, och drängen körde raskt därifrån, såsom fru Barbro befallt honom. Det berättas, att Arent Persson icke kunde förlåta sin hustru denna gärning, och att han sedan aldrig mer ville se henne för sina ögon.

III.

Dagen därpå kom Gustav till Svärdsjö prästgård, där han först gick till drängarne på logen och hjälpte dem att tröska. Han underrättade sig under tiden om prästens, herr Jons, tänkesätt, och, då han kunde förstå, att denne ej var danskt sinnad, yppade han sig för honom. Gustav emottogs väl och hystes i tre dagar. Även med Jon hade han varit vän och bekant i Uppsala. Slutligen väckte Gustav dock misstankar. Herr Jons huskvinna överraskade dem en gång, då Gustav tvättade sig. "Varför stån I så och hållen handklädet åt honom?" frågade hon herr Jon. "Det kommer Eder intet vid," svarade denne, men beslutade strax att söka skaffa Gustav ett säkrare gömställe och sände honom därför till kronoskytten eller, såsom det då hette, kronans djurkarl Sven Elfsson i Isala, en by, som låg ett stycke från Svärdsjö kyrka.

Knappt hade likväl Gustav kommit dit, förrän några av fogdens utskickade trädde in i stugan, ty de hade fått spaning om vilken väg han tagit. Sven Elfssons hustru höll just på att grädda bröd i ugnen. Gustav stod bredvid och värmde sig, då spejarne stego in och började fråga och tala om flyktingen. För att betaga dem alla misstankar upplyfte då hustrun sin brödspade och gav Gustav därmed ett duktigt slag över ryggen. "Varför står du här," sade hon, "och gapar på främmande? Har du aldrig sett folk förr? Packa dig strax ut i ladan och tröska!" Denne lunkade ut ur stugan, men spejarne kunde aldrig tro, att det var den stolte herr Gustav, som bondhustrun tordes hantera på sådant sätt, och gingo därifrån, då de ingenting kunnat finna.

Sven Elfsson ansåg likväl Gustav ej nog säker uti Isala. Han gömde honom i ett stort halmlass och körde

det uppåt de ödsliga skogarna. Snart mötte han några av danskarnes utskickade. Dessa misstänkte bonden och stucko sina spjut några gånger genom halmlasset. En av spetsarna rispade även Gustav i benet, men han teg och låg orörlig. Danskarne märkte ingenting och läto Sven Elfsson köra vidare. Snart såg denne, att blod började rinna ur halmlasset och färga snön. Sven fruktade, att blodet skulle röja dem. Han upptog därför sin kniv, skar hästen i benet ett djupt hål och skyllde sedan på detta, när han tillfrågades efter orsaken till det rinnande blodet.

Slutligen avlämnade Sven Elfsson Gustav hos kronoskyttarne Per och Mats Olofsson i Marnäs, en by, belägen högt upp i skogen ej långt från gränsen mellan Leksands, Bjursås och Svärdsjö socknar. Men icke ens där trodde dessa honom säker. De förde honom längre in i Leksandsskogen, varest han i tre dagar låg gömd under en stor kullfallen fur, och marnäsbönderna buro till honom mat och allt, vad han behöfde. Än en gång bytte han gömställe och uppehöll sig under en hög fur, som stod på en av kärr omgiven kulle, vilken därför alltsedan hetat Kungshögen. Äntligen började danskarnas efterspaningar i dessa trakter upphöra, och de trogna marnäsborna förde herr Gustav genom de stora skogarna ned till Rättviks kyrka, som ligger vid östra änden av sjön Siljan.

Vid denna kyrka talade Gustav första gången till den samlade menigheten. Bönderna lyssnade till hans ord, och de voro icke ovilliga, likväl "ville de först inhämta grannarnes tanke." Gustav fortsatte nöjd med denna början sin väg till den vid norra änden av Siljan belägna Mora socken, en bland de äldsta och folkrikaste i Dalarne. Prästen därstädes, Jakob Persson,

mottog honom vänligt men vågade för danskarnes efterspaningar ej hysa honom i prästgården.

Han anförtrodde honom därför åt en bonde i Utmelands by, kallad Tomt Mats Larsson. Denne gömde honom i en välfd stenkällare, dit man nedsteg genom en lucka på golvet. Snart kommo danska spejare dit, men Tom Mats hustru, Margit, som höll på att brygga julölet, ställde hastigt ett kar över luckan, så att danskarne ej märkte densamma, och Gustav undkom även denna fara.

IV.

Litet därefter — det var en helgdag under julen, just då morakarlarne kommo ur kyrkan — uppsteg herr Gustav på en liten kulle vid Mora kyrkogård för att tala till den samlade menigheten. Den låga middagssolen stod mit över det rätt i söder liggande Esundaberget och spridde ett klart sken över den snöiga nejden. En frisk nordanvind blåste, vilket, av morakarlarne anses som ett gott tecken. De samlade sig alla omkring Gustav och betraktade uppmärksamt den unge, manlige herren, om vilkens oskyldiga lidanden de redan hört talas så mycket.

Han upphävde nu sin röst och talade dem ljudligen till. Han förtäljde om den omilde konung Kristians framfärd där nere i Stockholm; huru han tagit Sveriges rikes råd och ädlingar av daga, huru han skickat fru Kristina och andra ädla fruar i fångenskap till Danmark, och huru han ville lägga hela Sveriges rike under hård träldom och förgöra all dess urgamla frihet. Snart komme nu ordningen till bönderna att bliva mål för hans grymhet. De redliga dalamännen kunde nog minnas, huru utländska fogdar i deras bygd farit fram, och Jösse Erikssons likar hade de nu var dag att vänta. Måtte de därför ock draga sig Engelbrekts dagar till minnes

och snarligen skynda att åter jaga förtryckaren ur Sverige! Själv erbjöd han sig att bliva deras anförare, om de ville stå honom manligen bi.

Dalkarlarne svarade på detta tal med gny och hämndrop, och många ville strax löpa till vapen. Dock voro flera ännu tvehågsna. De voro ledsna vid de många krigstågen, ej heller kände de herr Gustav personligen. De hade även hört omtalas Kristians vänlighet och frikostighet mot bönderna och trodde, att hans grymhet gällde endast de höga. I denna tro stärktes de av danska utskickade, vilka förnekade till och med berättelsen om Stockholms blodbad. Bönderna kunde därför icke fatta något visst beslut. De ville först rådgöra med sina grannar. De bådo emellertid Gustav att söka sig en säkrare vistelseort.

Detta behövdes också. Priset på hans huvud var fördubblat, och med fördubblad iver sökte spejarne honom över allt. Han nödgades till och med några dagar ligga gömd under Morkarlby bro, en fjärdedels mil norr om Mora kyrka, och detta mit i stränga vintern. Äntligen smög han sig därifrån men med nästan förtviflat hjärta. Intet hopp om hjälp vare sig för honom eller för det älskade fosterlandet syntes återstå. Han beslutade att söka sin räddning i främmande land och gick därför längre uppåt Mora socken och sedan tvärt över de berg och ödsliga skogar, som skilja Öster och Västerdalarne. Om nätterna vilade han i de ensamma, obebodda skjul, som folket här och där hade uppsatt till de gåendes bekvämlighet. Han nedkom på andra sidan till bebyggda trakter i Lima socken i Västerdalarne. Det är ej berättat, om han här gjorde något försök att uppresa allmogen. Han tycktes hava förlorat allt hopp om framgång. Stum följde han västra Dalälven uppför dess lopp genom omätliga, snöfyllda skogar. Allt mör-

kare och häftigare brusade älven fram över sin klippiga botten, allt smärre och sällsyntare blevo människoboningarna vid dess stränder, och allt högre och fastare låg snön i de täta skogarna. Slutligen såg Gustav på avstånd de höga norska fjällen, vilka snart skulle för alltid skilja honom från hans olyckliga fädernesland.

V.

Emellertid hände det sig, att många av de förföljda svenska adliga herrarne och flera andra togo sin tillflykt upp till Dalarne såsom det enda ställe, där de kunde finna hjälp och försvar. Dessa besannade allt, vad Gustav förut hade omtalat för bönderna. Dit kom även den gamle krigsbussen Lars Olsson av släkten Björnram, som var ganska väl känd i Dalarne. Han berättade för morakarlarne om Kristians framfärd i riket; att vid hans eriksgata en galge skulle resas vid var länsmansgård, att en ny kostgärd redan vore utskriven hos bönderna, att en hand och en fot skulle huggas av dem för att göra dem oförmögna till försvar. Dessutom omtalade han andra dylika rykten, både sanna och falska.

Då påminde sig bönderna sinsemellan, vad herr Gustav sagt dem, och ångrade, att de låtit honom fara bort. När Lars Olsson fick höra, att Gustav varit där, och huru tillgånget var, började han högligen förebrå bönderna deras oklokhet, ty Lars Olsson kände Gustav Eriksson ganska väl. "I gode män," sade han, "haven den herren fast av nöden, så framt icke I och hela rikets meniga inbyggare skolen bliva platt undertryckta, fördärvade och utrotade. Gustav Eriksson är den ende, som har förstånd och insikt nog att föra oss och gripa an ett så stort värv."

Kort därefter kom en uppländsk frälseman, Inge Mikelsson, fram ur skogen. Han bekräftade, vad Lars

Olsson sagt, och omtalade dessutom vidlyftigt hela Stockholms blodbad samt slutligen, huru deras älskade herr Stens lik hade blivit uppgräft och skymfat. Nu blevo bönderna alldeles utom sig. Fasa, vrede och förskräckelse fyllde deras hjärtan. Krig och blodig hämnd var deras enda rop, deras enda tanke. Därjämte började de ångra, att de hade låtit Gustav, deras och fäderneslandets förnämsta hjälp, gå ohörd bort. Morakarlarne Engelbrekt och Lars från Kettilbo, de snabbaste skidlöpare i bygden, sändes ut att uppsöka och återhämta honom.

De ilade över skogarna, kommo in i Västerdalarne, följde där hans spar och hunno honom slutligen i Sälen, den sista byn vid västra Dalälven, strax nedanom foten av de norska fjällen. De förtäljde för honom, vad skett var, samt böndernas ånger och beredvillighet att nu understödja honom, och Gustav följde dem tillbaka till det älskade fosterlandet.

Gustav Vasas befrielsekrig.

Sedan Kristian Tyrann lagt Sverige under sig, sökte han kväva all lust till resning hos de underkuvade. Han lät därför avliva en stor mängd människor och hotade att låta uppsätta en galge vid varje länsmansgård samt förordnade, att bönderna skulle lämna från sig sina bågar och armborst. Därjämte pålade han nya gärder. När ryktet om allt detta kom till Dalarne, väckte det oro i sinnena. En mängd bönder samlades i Mora och valde Gustav Eriksson till sin hövitsman.

När regeringen i Stockholm fick höra talas om upproret i Dalarne, skyndade den att underrätta Kristian därom. Därjämte försökte den kväva resningen genom fredliga medel.

När detta icke lyckades, började den pröva andra medel än bud och brev för att få bukt med dalkarlarne. En här av 6000 man utrustades. Den bröt upp från Västerås, tågade mot Dalarne och lägrade sig söder om Dalälven vid Brunnbäcks färja. Från andra sidan närmade sig en talrik skara dalkarlar under anförande av Peder Svensson i Vibberbo för att försvara övergången över älven. De hälsade danskarne med en skur av pilar. De danska anförarne började misströsta, när de sågo fiendens stora antal. Detta sades vara så stort, att det kunde liknas vid sanden på sjöstranden och vid löven i skogen. Och dalkarlarnes pilar sades vara som hagel i skyn. En av de danska anförarne skall hava frågat de svenska herrarne huru mycket folk landsänden ovan Långheden möjligen kunde uppställa. Då han fick till svar· "Väl 20 000 man" sporde han vidare, var så mycket folk kunde få sitt underhåll. Därtill svarades, att det landets inbyggare icke voro vana vid rika kräslighet, att de mestadels ej plägade dricka något annat än vatten, och att de, när nöd var på färde kunde låta sig nöja med barkbröd. När dansken hörde detta, skall han hava sagt, att ingen man kan tvinga dem, som kunna äta trä och dricka vatten. Därpå sade han: "Bröder låtom oss rätt snart draga hädan!" Då dalkarlarne märkte, att danskarne drogo sig tillbaka, satte de över älven och började förfölja dem. Danskarne gjorde då motstånd. Men dalkarlarne, som voro beväpnade med bågar, yxor och klubbor, gingo så hårdeligen fram, att danskarne måste vika och med stor förlust draga åter till Västerås.

Till minne av segern sjöngo dalkarlarne länge:

"Så körde vi jutar i Brunnbäcks älv,
så vattnet dem porlade om;
vi sörjde däröver, att Kristian själv
han ej där tillika omkom,"

Gustav hade under tiden varit i Helsingland och Gestrikland för att förmå allmogen i dessa landskap att gripa till vapen mot förtryckarne. På återvägen därifrån möttes han av budskapet om segern vid Brunnbäcks färja. Glad skyndade han inåt Dalarne, där han fann sitt folk lägrat vid Hedemora. Där sysselsatte han det nu några dagar med vapenövningar för att vänja sina män vid ordning och tukt samt lärde dem att smida bättre pilar och att göra spjuten längre. Därpå bröt han upp mot Västerås med sin här, som nu utgjorde 15 000 man.

Så snart Gustavs här blev synlig utanför Västerås, fick danska rytteriet, som var förlagt där, befallning att rycka ut till anfall. I stormande fart störtade det fram mot de svenska skarorna och hotade att trampa ned dem under hästarnas hovar. Men bönderna höllo stånd. I slutna led satte de sina långa spjut mot de anfallande, vilka efter fåfänga försök att bryta böndernas slagordning måste vända ryggen till. Dalkarlarne sände efter dem en skur av pilar. I största oordning kommo ryttarne tillbaka till staden, och nu voro de 300 färre till antalet, än då de tågade ut. På vägen stötte de på sitt eget fotfolk, som stod uppställt i slagordning, och redo omkull det. Den vilda flykten stannade ej, förrän ryttare och fotfolk om varandra kommit över ån inom klostrets skyddande förskansningar. Dalkarlarne trängde segrande in i staden. Då besättningen på slottet såg, att staden var intagen, sköt den på husen, så att många av dessa råkade i brand. En del av Gustavs folk, som spritt sig i staden för att släcka elden, började plundra salubodarna samt vinkällarna och visthusen. Många slogo sig ned kring de stora vinfaten och började dricka och sjunga. Danskarne beslutade att begagna sig härav, gjorde ett utfall och hade sannolikt tagit en blodig hämnd, om ej Gustav sänt in i staden sin hövitsman Lars Olsson med

allt folk, som fanns till hands. Denne mötte danskarne, som redan stodo på torget. En blodig strid började å nyo. Denna slutade därmed, att danskarne åter måste draga sig tillbaka. Gustav kom nu själv in i staden. Då han såg många av sitt folk druckna, gick han ned i källarna, slog banden av vinfaten och öltunnorna och befallde sina tjänare göra detsamma, "så att öl, vin och mjöd och annat måtte hellre bliva till spillo, än det skulle vara orsak till att så många svenska män skulle spilla sina liv."

Efter segern vid Västerås spridde sig upproret till större delen av. landet Gustav delade sin här i flera avdelningar, vilka fingo i uppdrag att belägra slotten i de särskilda landskapen.

Efter någon tid kom Gustav till Uppsala. Han gick upp i domkapitlet och frågade kanikerna, om de ville hädanefter uppföra sig som redliga svenska män. De bådo, att de skulle få rådfråga ärkebiskopen, innan de svarade. Gustav medgav detta. En kanik reste till Stockholm, där ärkebiskopen nu vistades. Budbäraren medförde ock från Gustav ett brev med uppmaning, att ärkebiskopen skulle omfatta fäderneslandets sak. Denne yttrade, sedan han läst brevet: "Jag skall själv bringa Gustav Eriksson svaret." Därpå bröt han upp med en här och tågade till Uppsala. Gustav hade hemförlovat en stor del av sitt manskap. Han nödgades därför draga sig tillbaka. En av ärkebiskopens hövitsmän förföljde honom. Denne hann upp Gustavs folk, just när detta gick över Läby vad. Fotfolket hade kommit över, men Gustav var mitt i vadet. Han blev omkullriden av en bland sina svenner, som förlorade all besinning vid åsynen av fienderna. Gustav skulle hava blivit tagen till fånga, om ej hans folk, när det såg den fara, vari han svävade, hade vänt om och mottagit fienden med sådan

kraft att denne tvingades att avstå från anfallet. Gustav samlade därpå åter upplandsbönderna, satte efter ärkebiskopen, då denne var på återväg till huvudstaden, och hann slutligen upp honom. Nu uppstod en hård träffning. Ärkebiskopen blev slagen och undkom med möda till Stockholm. Gustav följde efter dit och lägrade sig vid midsommaren 1521 utanför staden.

Belägringen av Stockholm kom att räcka hela två år. Staden var starkt befäst och undsattes tid efter annan med manskap och lifsmedel av Sören Norby, som förde en dansk flotta. Samtidigt hade Gustav inneslutit de flesta av rikets övriga slott och fästen. Nästan ständigt reste han mellan de spridda lägren för att leda och övervaka det hela. När penningar fattades, använde han sin enskilda egendom.

I augusti 1521 sammankallade Gustav ett möte i Vadstena. Där blef han vald till riksföreståndare. Det ena slottet efter det andra föll i Gustavs händer, men Stockholm höll sig. Slutligen ingick han överenskommelse med Lybeck, att de skulle sända till hjälp tio skepp. Nu blev Stockholm inneslutet även från sjösidan.

I juni 1523 sammanträdde en riksdag i Strängnäs. Här blev Gustav Eriksson korad till Sveriges konung. Samma månad gav sig även Stockholm åt Gustav, och midsommaraftonen samma år höll han sitt högtidliga intåg i huvudstaden.

Den man, som endast ett par år förut hade irrat i Dalarnes skogar lik ett jagat villebråd, hade nu med de svenska böndernas hjälp befriat sitt land från utländska förtryckare och blivit hälsad som konung över sitt folk.

Bara till besvär.

Mitt i backstugans potatistäppa, bland de stora, gröna stånden, på vilka eftermiddagssolen lyste, stod en rund stack. Det var varken myrstack eller halmstack. Det var gamla Katrina, som plockade potatis till kvälldags. Hon hade redan korgen halvfull av de bruna, smutsiga jordfrukterna. Hon reste sig upp, tog korgen på armen och flyttade benen mellan de täta, smala potatissängarne. Hennes ansikte vändes mot solen. Det var gråblekt och rynkigt. Ögonen hade krupit in i sina hålor, lämnande skuggade tomrum efter sig. Kinderna voro magra, torra som ålskinn. Näsan var ett köttlöst ben. Munnen, litet sned av ålder, över en upptryckt haka, hade ett slappt drag av vänlighet, skvallrande om barnaskap på nytt.

Hon gick med vaggande gång mot den gamla, halmtakade, väggsneda backstugan under berget, i vilkens ena sönderslagna fönster en melankolisk trasa stoppats.

Hon hade just satt ena foten med den komiskt gapande kängan på trappan, då hon såg inåt skogsvägen, satte högra handen skyggande för pannan och med sin sneda, tandlösa mun i pipande ålderdomsfalsett sade för sig själv:

— Minsann tror jag inte där kommer någon . . . till mig, gamla skrället! . . . . Jo, det är minsann Edvin och Hilma . . . Di glömmer då aldrig bort mig, gamla mor . . . . He, he! . . .

De båda unga nalkades.

Goddag, mor! — skreko de.

Goddag, mina barn! — pep gumman.

Gamla Katrina tog dem i hand.

— Ni är då alltid så snälla mot mig, — gnällde hon. Ni glömmer aldrig bort mig.

— Hur mår svärmor? — ropade Edvin henne i örat.

— Åh, jag är inte döv! — skrattade gumman. Bara lite gammal, duger till ingenting mer. Men ni är unga och lyckliga ni.

Hustrun såg på mannen: Varför kom han inte fram, med vad han hade att säga? Jo, nu!

— Jag har tänkt på, att jag ska bygga nytt.

— Bygga! Var då?

— Här, har jag tänkt — sade han tvekande, med en blick på gumman.

Gamla Katrinas ansikte hade ryckt till, ögonen plötsligt lyst upp.

Hon såg på mågen — på dottern — på mågen igen. Hon rätade på sig.

— Här? — upprepade hon. På denna tomten? Och riva ner den gamla stugan, där jag bott i över femton år? Den enda stuga, jag kan trivas i. Det vet ni mycket väl. Och vart skulle väl jag då ta vägen? . . . .

— Mor skulle bo hos oss, förstås — sade dottern. Vi skulle pyssla om Er så bra!

— Hemma hos Er? — sade gumman. Där det är så trångt, att knappt en katt kan vända sig, där jag inte har luft för mina lungor, ljus för mina ögon?

— Vi kommer ju snart in i det nya huset — menade Edvin.

— Ja, om ett år kanske! Och i fukt och vantrevnad och barnaskrik! Jag skulle inte kunna leva — om jag ännu då levde. Gammalt vill till gammalt — vet ni väl!

Hon hade nästan skrikit fram dessa ord. Stämman darrade hest under denna lifsbevarelsens protest.

— Jaså, det var därför ni kom hit. Inte för att hälsa på mig, utan för att köra bort mig!

De kunde inte se henne i ögonen. Och den unga hustrun rodnade.

— Ungdomen tänker bara på sig själv, sade den gamla hårdt.

Hon tog den på trappstenen nedsatta korgen och gick in i stugan. De stannade orörliga.

Men — väl inne i det förfallna, med sönderrivna tapeter, gropigt golv, haltande säng, bord, stol, skåp försedda, men ej orymliga rummet — hörde mor Katrina, att de började tala därute. Edvin grälade på sin hustru.

— Kärringen är besatt. Hon blir mig alldeles för dyr med egen stuga och täppa. Det räcker inte till åt henne. Och inte hade du mer än fattiga femtio kronor i hemgift. Du får själv sköta om henne. Jag har gjort mitt.

Hilma snyftade.

— Åh, Edvin, du vet väl, att jag inte kan.

Katrina hörde detta, tryckt mot ytterväggen, strax intill det otäta fönstret med trasan. Kanske tänkte de, att de talat för högt, ty nu tego de igen.

Katrina gick ut.

— Vad talte ni om barn? — frågade hon låtsat likgiltig.

Edvin stammade.

— Åh, vi . . . . vi talte om grisen, svärmor!

— Nu ljuger du också för mig — tänkte den gamla.

Edvin harskade sig.

— Ja, vi kommer väl igen en annan gång, svärmor. Så får svärmor tänka på saken till dess. Godkväll, godkväll!

— God kväll, mor! — Hilma nickade. Vi ska nog snart se om mor igen.

Gumman tittade henne i ansiktet. Nej, hon hycklade inte! Det var bara mannen, som . . . . Det var äkten-

skapet, hennes skyldigheter som hustru, blivande mor, som . . . .

Och bort gingo de. Och i skogsskymningen såg gumman dem försvinna. Solen hade gått ner.

* * *

Katrina stirrade och tänkte. Genom hennes skrumpna gamla hjärna gick en ilning: Hon var överflödig, ur räkningen, gagnade icke mera, de sågo helst, att de blevo av med henne. De kunde inte längre bekosta henne. Hon gjorde dem bara besvär.

Hon gick långsamt . . . långsamt . . . mot stugan upptagen av en enda tanke: bara till besvär.

Vad skulle det tjäna till att längre tynga deras lif med sitt eget, som ju ändå snart skulle slockna. Varför skulle hon leva längre, då de inte längre hade råd att älska henne. Råd! . . . Älska? . . .

Hon gick fundersamt över stugutröskeln.

Driva bort henne från stugan? Aldrig! Den hade blivit henne så kär. Hon kunde icke lämna den.

Hon satte sig ned på sin halta stol, framför kakelugnen.

Hon var inte alls ond på mågen och dottern. De voro ju unga och lyckliga. Det var ju så naturligt att de först tänkte på sig själva. Det var deras rättighet. Hon hade ingenting att förlåta.

Hon älskade dem så varmt. Hon skulle inte gå dem i vägen. De skulle få sin vilja fram. Hon skulle göra dem en välgärning. De skulle tacka henne, när hon var död. De skulle inte hava något bekymmer för hennes ålderdom, inte för hennes begravning. Hon skulle själv styra om alltsammans . . .

Hennes krokiga, torra fingrar hade mekaniskt fattat en tändsticksbunt på bordet. Den stora, knastrande torra rishögen låg framför henne.

Hon såg mot dörren. Stängd. Mot spjället. Skjutet.

Hon strök eld på en sticka. Den bolmade och luktade svavel. Puh! Den fick låga och sken i hennes ansikte. Det såg tungt och sorgset ut. Hon sänkte tändstickan mot rishögen. Det tog genast eld i kvistarna. Hon satt lutad och såg på hur elden spred sig. Vad det blef varmt, och röken slog upp emot henne. Elden spred sig. Snart skulle det fatta i hennes kjol. Det blef så svårt att andas. Men hon rörde sig icke. Och hennes tanke var lugn.

Di ska inte hava besvär av mig. Di ska tacka mig efter min död.

Hon kände, hur det började brinna i kjolen. Hon slöt ögonen. Det var ju inte så svårt att dö. Det gjorde bara ontt i bröstet.

Det hettade och sved i hennes kropp. Elden kom uppåt. Hon hade ingen luft mera . . . .

Det var som ett knastrande, kokande ljud omkring henne. Och som ett fjärran eko hörde hon skrik av människor. Utanför stugan, lågorna hade slagit upp genom halmtaket . . . .

Men då ryckte hennes kropp våldsamt till. Hon föll framstupa i den glödande rishögen . . . .

Där låg hon en brinnande, rykande, osande massa utan kärlek och liv.

Rackare.

Storbonden Nicklas var i penningknipa. Han hade gett sig till att bygga en ny ladugård. Men när den nu var färdig och slutlikviden skulle ske till arbetarne, märkte han att penningarne inte räckte till. Ty skörden hade ju i år slagit så förbaskat fel.

Men se i stallet där hade han den vackraste unghäst, fallen efter herrgårdshingsten, så grann, så grann, och med Ardenner-blod i sig. Och den var assurerad för en summa, som inte var lappri och som nu skulle kommit så väl till pass i Nicklas' kassabrist.

Och Nicklas han gick där i tre hela dagar och bara tittade på unghästen. Han tog sig alla möjliga anledningar att gå ned i stallet, där hästen stod i spiltan och stampade. Han smålog så illmarigt för sig själv, när han såg de glänsande mörkbruna länderna, de fina, spänstiga benen på tvåårskreaturet. Och huvudet, nosen, ögonen, sedan — det var det finaste man kunde se. Och Nicklas kunde inte låta bli att klappa och smeka det rara djuret, fast han, gudnås, så visst, hade riktigt elaka tankar i sinnet.

Hur han funderade och betänkte sig, så fattade han på fjärde dagen sitt beslut. Och sin adertonårige pojke — lika illmarig som far sin och hans favorit och förtrogne — tog han under armen, drog honom ned i stallet, ställde sig och tittade på hästen, lyssnade ikring sig att ingen hörde dem, och viskade i pojkens öra:

— Den Du! Om vi skulle göra av med den du!

Och pojken begrep strax och nickade och menade, att den kunde de ta, ja.

— Till natten, du! — sade fadern och grinade. Klockan tolv, du! Smyg dig hit ner, så ingen ser dig. Jag är här.

Och han gav hästen en beundrande blick:

— Det finns inte ett fel på det djuret, du! Han är ackurat som skapt efter Guds beläte . . . .

Därpå gingo de upp i bondstugan med den oskyldigaste min i världen — man kunde tro, att de kommo direkt från nattvarden.

* * *

Det var alldeles mörkt på vägen, som ledde ned till fjorden. Ingen var ute i natt. Allt var tyst. Inte ett löv prasslade i vägkanternas småskog.

Pojken ledde unghästen. Han smekte honom så vänligt, ty han var så rädd, att han skulle gnägga. Och hästen gick snällt med, varken, gnäggade eller stegrade sig, bara gned sig smeksamt upp emot pojken.

Nicklas själv gick efter med årorna och några tågstumpar i händerna.

När de kommo ned till stranden, där fjorden låg så tyst och mörk, att inte en våg slog, inte ett stim lyste, gick det nog så bra att få kraken i jullen. Och den bar gudskelof riktigt bra, fast Nicklas också plockade några duktigt stora stenar i den.

Så rodde de ut. Och de rodde så tyst, så tyst. De voro riktigt förskräckta för vart årtag de togo. Och sakta gled båten fram över den blickstilla vattenytan i den mörka natten. Hästen stod som en väldig skugga däri.

När de voro mitt ute på fjorden, höll Nicklas inne sin åra och viskade till pojken:

— Stanna nu! Här är djupast.

Och så lade de in årorna. Nicklas tog fram tågstumparne. De slogo dem ikring de stora stenarne, så att de sutto riktigt fast. Och så började de binda repen om hästens alla fyra ben.

Då blev hästen orolig och började stampa i båten. Men då hittade både Nicklas och pojken på de allra raraste smeknamn och klappade honom och ströko honom utefter bringan. Men inte just mycket lugnare blev hästen för det, ty hela kroppen skälvde och han fnös ikring sig, och både Nicklas och pojken kunde se, hur hans ögon lyste i mörkret.

— Han måtte väl aldrig gnägga — sade pojken, som började bliva rädd.

— Skynda dig, ditt nöt! — väste Nicklas åt honom. Har du vänstra bakbenet färdigt? — Nå, nu stöter vi honom i.

Därmed började de fösa hästen mot relingen, sedan de flyttat barlasten till motsatta sidan för att båten inte skulle kantra. Hästen stampade och sökte frigöra sig från stenblackarne. Han kastade och kastade med huvudet, ty något tryckte honom bakifrån, och han måste ta steg framåt utan att se. Och ju närmare han kom vattenytan, desto förfärligare skälvde han. Fjordvattnets kalla ånga stack honom allt starkare i nosen. Han fick en fasande känsla av djupet inunder sig, så att det ryste och skrympte i hans hud. I hans förvirrade hästhuvud hettade det och susade. Det var som om hans vidgade ögon hade sett något så underligt — en stor, grön äng med det saftigaste bete på och det ljusaste solsken över. Han stod där på ängen, så stark och sprittande i benen, och skulle just sätta nosen ned mot det läskande gräset — då den i stället möttes av det kalla fjordvattnet . . . Då ryckte det till i hans vackra, finhåriga kropp. Och han uppgav en gnäggning, så hemsk, så skärande, att ett mångdubbelt eko rullade och motrullade i fjordbergen, värre än efter ett sprängskott. Nu låg han med hela kroppen nere i vattnet — och sam . . . Men han sjönk . . . Och han gnäggade ännu i vattenskummet, tills vattnet steg honom upp över näsborrarne och han inte kunde få någon luft mer, fast han stegrade sig med en sista ansträngning . . .

Klunk! — lät det i djupet. Nu var han inunder . . .

Nicklas och pojken hade stått dödsstilla, dödsbleka i båten, som krängt så, att de själva hållit på att falla i åt andra sidan.

Men när de sågo, hur vattnet lugnade sig, där hästen plumsat i, togo de årorna och rodde mot land det fortaste de kunde.

Ingen av dem vågade säga något. De hörde ännu gnäggningen i sina öron . . . .

* * *

Nicklas fick ut assuranssumman och friade sig från sin skuld på den nya ladugårdslängan.

Ingen kunde förklara hur hästen kommit bort, på annat sätt än att han gått och självdränkt sig i fjorden. Den var ju så brant på så många ställen, och härom natten hade ett folk i en gård på andra sidan vaknat vid ett så förfärligt gnäggande. Det riktigt skar en genom märg och ben. Och ackurat nedifrån fjorden kom det.

Men hur det nu var, så började det där folket fundera litet närmare på saken. De tänkte på, att Nicklas i all sina dar just inte varit någon beskedlig människa, utan en riktigt elak karl, fast han försökte se ut som en Guds ängel i synen — och så började de undra, om inte han själv gjort av med hästen. Han var ju alltid sniken efter pengar, och den där nya, dyra ladugården — jaha, det var inte otroligt! Detta gingo de och pratade om för alla de mötte. Snart började hela socknen tro det. Och under hela långa vintern tittade alla människor snett på Nicklas. Och så ful i själen han än var, började han känna sig litet ruskig i kroppen. Och han gick och lurade på, hur han riktigt skulle fria sig — tills vintern var över och snön redan började smälta i bergen.

* * *

En dag fram i mars gick hans pojke och strövade. Då kom han till en bergskreva, därifrån det stank så förfärligt. Riktig liklukt stank det. Och när han såg efter, låg där en sönderliten, uppsvullen, ruttnande människokropp. Pojken stod där och stirrade och vämjdes, och det rann upp i hans hjärna, att detta var stenhuggar Larssons lik. Han försvann i höstas — ja, det var just vid den tiden, då han själv och fadern hade dränkt unghästen — och sedan hade man inte sett spår efter Larsson, som varit en mycket dålig människa. Han hade, förstås, tagit en dynamitpatron och sprängt sig i luften för sina många synders skull, han hade på samvetet.

Och hur länge pojken stod där och tittade, fick han en dräktig idé. Och hem sprang han, som om han varit förföljd. Och en pappersremsa och en blyertspenna fick han tag i. Och på remsan skrev han med stora bokstäver:

"Ja tar livet å mej för att ja dränkte necklases unghäst. Förlåt mej necklas och förlåt mej alla goa mänsjor.

Petter Larsson."

Därpå stoppade pojken remsan i en butelj, och med den under rocken sprang han tillbaka till skrevan och lade den där.

Och bort smög han igen, så rädd att någon sett honom. Hem kom han igen. Fadern träffade han och talte om allt för. Och bägge voro de nu så glada, och Nicklas tyckte, att pojken var honom en värdig son.

Alla de mötte berättade de, att det bestämt var Larssons lik, som låg i skrevan. Och halva socknen kom dit. Länsman kom dit. Och liket var så löst, att de fingo ta med grepar i det för att få det på kärran. Och de höllo på att köra därifrån, utan att hava fått se buteljen. Men då kunde pojken inte hålla sig längre, utan pekade på den och sade åt länsmannen:

— Vad kan det vara i den, månntro?

Då öppnade länsmannen buteljen, tog fram pappersremsan och läste högt för alla, vad som stod på den. Ett sorl gick genom den gapande folkmassan. Nu visste man då, vem som gjort av med unghästen!

Men se — då vände länsmannen på papperremsan. Och när han såg, vad som stod på baksidan, baxnade han. Ty remsan var ett stycke av "Fäderneslandet" för veckan, på vilken den ordentliga postfröken skrivit Nicklas Carlssons namn.

Och pojken, som stod nära intill länsmannen och också läste, blev med ens så blek. Han högg tag i faderns rockärm. Denne såg också så förskrämd ut. Då klarnade det för länsmannen, och han lät på ögonblicket sina hantlangare häkta dem bägge. Hela den uppskakade folkmassan satte sig därpå i rörelse mot länsmansgården, och det var just inte något triumftåg för Nicklas och hans pojke.

Och ransakning blev det. Bekännelse blev det. Straffarbete blev det. Och hela socknen var glad, att Nicklas och hans pojke fingo, vad de voro värda.

Ty nog var stenhuggar Larsson i lifstiden en stackare, men Nicklas och hans pojke de voro ena riktiga rackare.

Fadern.

(1858).

Den man, om vilken här skall berättas, var den mäktigaste inom sin församling; han hette Thord Överås. Han stod en dag i prästens ämbetsrum, hög och allvarlig; "jag har fått en son," sade han, "och vill hava honom döpt." — "Vad skall han heta?" — "Fin, efter far min." — "Och faddrarne?" — De namngåvos och

voro bygdens förnämsta män och kvinnor av mannens släkt. "Är det eljest något?" frågade prästen och såg upp." Bonden stod tyst litet; "jag ville gärna hava honom döpt för sig själv," sade han. — "Det vill säga på en vardag?" — "På nästkommande lördag klockan tolv middagen." — "Är det eljest något?" frågade prästen. — "Eljest är det ingenting," — bonden tummade på mössan, liksom ville han gå. Då steg prästen upp. "Jo, en sak till," sade han och gick fram till Thord, tog hans hand och såg honom i ögat, — "Gud give, att barnet måtte bliva dig till välsignelse!"

Sexton år efter den dagen stod Thord i prästens kammare. "Du bibehåller dig bra, du Thord," sade prästen; han såg ingen förändring på honom. "Jag har heller inga sorger," svarade Thord. Härvid teg prästen, men en stund därefter frågade han: "Vad är ditt ärende i kväll?" — "I kväll kommer jag om sonen min, som skall konfirmeras i morgon." — "Han är en rask gosse." — "Jag ville inte betala pastorn, förr än jag fick höra, vilket nummer han får på kyrkgolvet." — "Han kommer att bliva nummer ett." — "Jag hör det' — och här är tio daler åt pastorn." — "Är det eljest något?" frågade prästen och såg Thord. — "Eljest är det intet." — Thord gick.

Åter gingo åtta år förbi, och då hördes en dag buller utanför prästens ämbetsrum, ty många män kommo, och Thord först. Prästen såg upp och kände igen honom. "Du kommer manstark i kväll," sade han. — "Jag ville begära lysning för sonen min; han skall gifta sig med Karin Storliden, dotter till Gudmund, som står här." — "Det är ju bygdens rikaste flicka." — "Så sägs det," svarade bonden, — han strök upp håret med ena handen. Prästen satt en stund liksom i tankar, han sade intet, men antecknade namnen i sina böcker, och männen

skrevo under. Thord lade tre daler på bordet. "Jag skall bara hava en," sade prästen. — "Vet nog det; men han är mitt enda barn, — ville gärna göra det väl." Prästen tog emot pengarna. "Det är tredje gången du på sonens vägnar står här nu, Thord." — "Men nu är jag också färdig med honom," sade Thord, tog sin plånbok, sade farväl och gick, — männen långsamt efter.

Fjorton dagar efter den dagen rodde far och son i lugnt väder över sjön till Storlien för att samtala om bröloppet. — "Den här toften ligger inte säkert under mig," sade sonen och reste sig för att lägga den till rätta. I det samma glider brädet, han står på; han slår ut med armarna, ger till ett anskri och faller i vattnet. — "Tag i åran!" ropade fadern, reste sig och stack den ut. Men då sonen hade gjort ett par tag, stelnar han. "Vänta litet!" ropade fadern och rodde till honom. Då vältar sonen baklänges, kastar en lång blick på fadern — och sjunker.

Thord ville ej rätt tro det, han höll båten stilla och stirrade på den fläck, där sonen hade sjunkit, liksom om han måste komma upp igen. Några bubblor stego upp, ännu några, så bara en stor, som brast — och sjön låg åter spegelblank.

I tre dagar och tre nätter såg man fadern ro runt omkring denna fläck utan att taga till sig mat eller sömn; han sökte efter sin son. Och på den tredje dagen om morgonen fann han honom och kom bärande uppför backarna med honom till sin gård.

Det kunde väl hava gått ett år sedan den dagen. Då hör prästen sent en höstkväll någon röra sig vid dörren ute i förstugan och famla varsamt efter låset. Prästen öppnade dörren, och in trädde en högrest, framåtlutad man, mager och vithårig. Prästen såg länge på honom, innan han kände igen honom; det var Thord.

"Kommer du så sent?" — sade prästen och stod stilla framför honom. "Åh ja, jag kommer sent," sade Thord och satte sig. Prästen satte sig också, som om han väntade; det var länge tyst. Då sade Thord: "Jag har något med mig, som jag gärna vill ge till de fattiga; det skulle göras till ett legat och bära min sons namn;" — han steg upp, lade pengar på bordet och satte sig igen. Prästen räknade dem; "det var mycket," sade han. — "Det är hälften av min gård; jag sålde den i dag." Prästen satt tyst en lång stund; han sporde slutligen, men milt: "Vad skall du nu ta dig till, Thord?" — "Något bättre." — De sutto där en stund, Thord med ögonen på golvet, prästen med ögonen på honom. Då sade prästen sakta och långsamt: "Nu tänker jag, att din son omsider har blivit dig till välsignelse." — "Ja, nu tänker jag det också själv," sade Thord, han såg upp, och två tårar runno tunga ner över hans ansikte.

The Berlitz Schools of Languages

HEAD OFFICE,
28–30 West 34th Street . . New York

NORTH AMERICA.

NEW YORK, 28–30 West 34th St.
" " Brooklyn, 218–220 Livingston St.
ORANGE, N. J., 160 William St.
BOSTON, 132 Boylston St.
PHILADELPHIA, 1541 Chestnut St.
BALTIMORE, 511 Cathedral St.
WASHINGTON, 816 14th St., N. W.
CHICAGO, Auditorium (Congress St.).
DETROIT, David Whitney Building.
HAVANA, CUBA, Obispo 107, altos.

SOUTH AMERICA.

BUENOS AYRES, 847 Avenida de Mayo.
ROSARIO, 797 Cordoba.
CORDOBA, 373 calle Colon.
MONTEVIDEO, 25 de Mayo 338.
RIO DE JANEIRO, 110 avenida Rio Branco.

FRANCE.

PARIS, 31 Boulevard des Italiens.
BIARRITZ, 19 Place de la Mairie.
BORDEAUX, 46 Cours de l'Intendance.
CANNES, 48 rue d'Antibes.
GRENOBLE, 2 rue de la République.
HAVRE, 94 Boulevard François I.
LYONS, 13 rue de la République.
MARSEILLES, 16 rue Grignan.
MENTON, Villa Sans-Souci.
MONTE CARLO, 15 Avenue des Fleurs.
NICE, 2 Jardin Public.
VERSAILLES, 22 bis Av. de St. Cloud.
VICHY, rue de Nîmes.

ITALY.

ROME, 114 via Nazionale.
FLORENCE, 1 via Roma.
GENOA, 31 SS. Giacomo e Philippo.
MILAN, 34 Piazza del Duomo.

SPAIN.

MADRID, 9 Preciados.
BARCELONA, 58 Calle Pelayo.

GREAT BRITAIN.

LONDON, 321 Oxford St.
" 62 King William St., E. C.
" 2 Queens Road, Bayswater.
" 3 Harrington Rd., S. Kensington.
BIRMINGHAM, 32 Paradise St.
BRADFORD, Penny Bk. Buildings.
BRIGHTON, 149 Western Road.
BRISTOL, 17 Berkeley Sq., Clifton.
DUBLIN, 59 Grafton St.
EDINBURGH, 97 George St.
GLASGOW, 152 Sauchiehall St.
LEEDS, 13 Bond St.
LIVERPOOL, May Bldg., Lord St.
MANCHESTER, 75 King St.
NEWCASTLE-ON-TYNE, Claremont Bldg.
SHEFFIELD, 27 Church St.

RUSSIA.

PETROGRAD, 6 Nevsky Prospect.
MOSCOW, Kusnetzky Most 16.
KIEFF, Fundukleyevskaya 12–14.

SWITZERLAND.

ZURICH, 35 Rennweg.
GENEVA, 6 rue du Rhône.
LAUSANNE, 4 Terreaux.
BASLE, Steinenberg 19.

SCANDINAVIA.

KOPENHAGEN, Jork's Passage.
CHRISTIANIA, Tostrupgaarden.
AARHUS, Ryesgade 2.

AFRICA.

ALEXANDRIA, 10 rue Stambul.
CAIRO, 24 Sharia Emad el Din.
ALGIERS, 36 rue d'Isly.

AUSTRALIA.

MELBOURNE, Equitable Building.
SYDNEY, Culwulta Chambers.

The limited space in this page prevents us from giving the addresses of all our Schools. They may be obtained on application at our Head Office.

French with or without a Master.

2 vols., $1.25 each.

German with or without a Master.

2 vols., $1.50 each

Spanish with or without a Master.

2 vols., $1.25 each.

The advantages claimed for this method are:

(*a*) The lessons are mostly based on object-teaching, thus associating perception directly with the foreign expressions.

(*b*) Nearly all the lessons are in shape of conversation, in order to continually drill the student's ear and tongue.

(*c*) The most useful being always taught first, the student's mind is not overburdened with rules and words.

(*d*) Where rules are to be given, they are illustrated by striking examples.

(*e*) The pronunciation of all new words is carefully transcribed and the idioms and other difficulties are thoroughly explained, so that, if necessary, the students can progress without a teacher.

The method is designed:

(1) For self-instruction: the student in such case reads each lesson several times aloud and then asks himself the questions of the book, answering them.

(2) For reciprocal instruction in clubs or parties of friends, each member alternately taking the *rôle* of teacher, asking the questions and letting the other members answer. This is more advantageous than self-instruction, as the ear is drilled in catching the foreign sounds by hearing other people's voices.

(3) For schools in which a course in conversation is desired, besides the ordinary course in grammar and translation.

(4) For schools that have large classes or cannot give a great deal of time to languages; as in this book the students find all difficulties explained, thus being enabled to do a great deal of work outside of their recitations.

LIBRARY OF CONGRESS
0 003 179 556 4